ROČNÍK II ČÍSLO 9 DECEMBER 1939

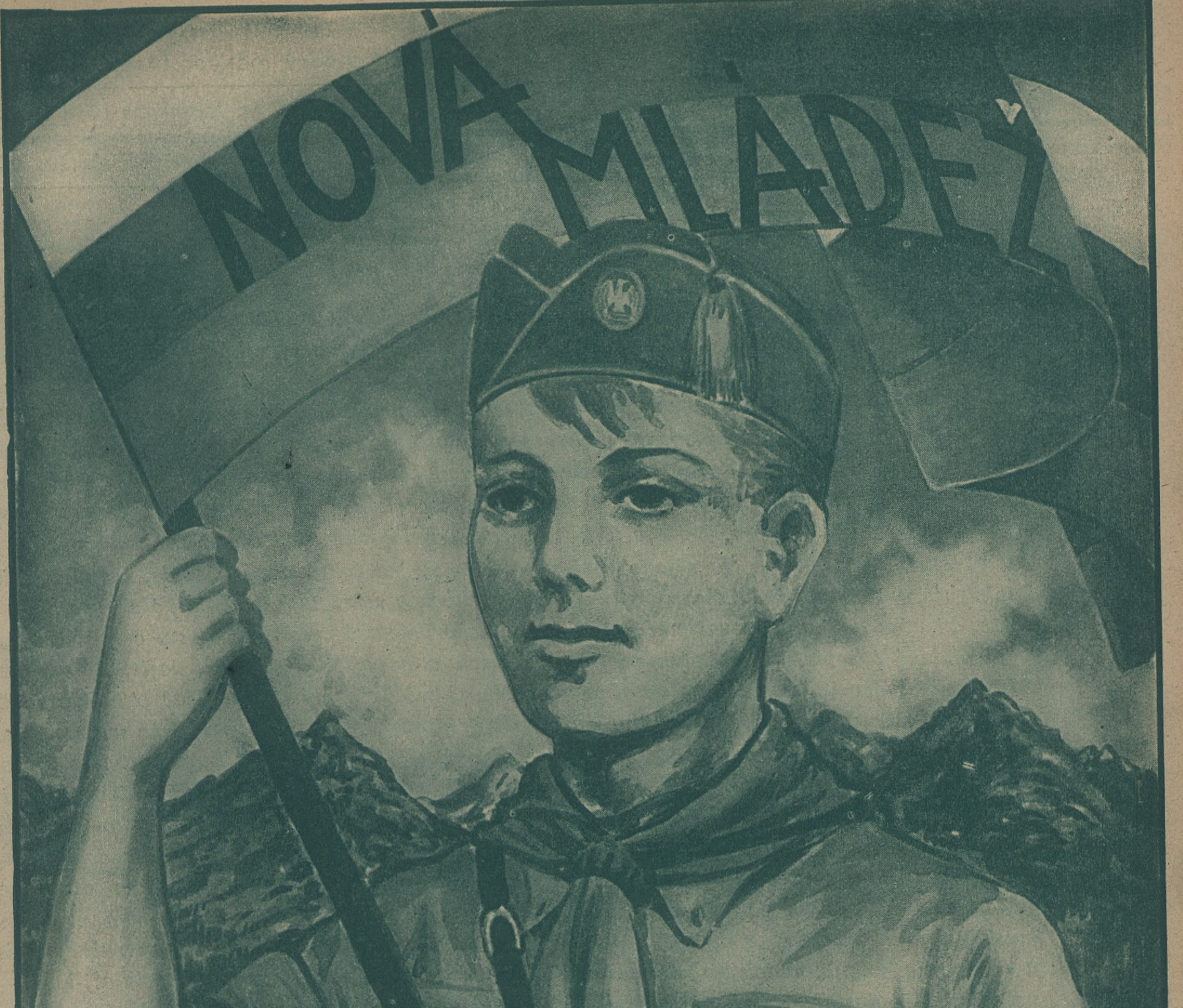
NOVÁ MLÁDEŽ

ČASOPIS HLINKOVEJ MLÁDEŽE

NOVÁ MLÁDEŽ
Časopis Hlinkovej mládeže

Rediguje redakčný sbor
Hlavný redaktor **dr. Jozef Ambruš**
Zodpovedný redaktor **Jozef Hlavatý**

Redakcia: *Bratislava, Hlboká cesta číslo 4*
Administrácia: *Bratislava, Sasinkova ulica číslo 5*

Predplatné na rok 10 Ks
Jednotlivé čísla Ks 1.20

Z redakcie

Na tomto mieste sme sa už dva razy zapodievali otázkou študentského časopisu a teraz sa k nej opäť vraciame, lebo medzitým vyšlo prvé číslo časopisu zvolenských študentov Napred.

Dnes máme teda už konkrétny dôkaz o tom, čo sme povedali minule, že totiž študentom ide o časopis literárny. Taký je aj tento nový časopis, ktorý takto nadväzuje na tradíciu podobných časopisov z nedávnej minulosti a iste právom si kladie hneď na začiatku otázku, prečo tieto časopisy zanikly. My sa pokúsime o odpoveď na takto položenú otázku a konštatujeme: zanikly pre nedostatok príspevkov a vo veľkej miere aj pre nedostatok záujmu u študentov, čomu v zápätí ide celkom logicky aj nedostatok finančný.

Hneď podotýkame, že nijako nechceme hromžiť na tento nový časopis, že nám azda konkuruje, veď sama redakcia zdôrazňuje, že ani nechce robiť takúto úlohu, ale my tvrdíme aj to, že nám ani konkurovať nemôže, veď máme príležitosť prezradiť, že na ostatné snahy o študentský časopis, ktoré sa ukázaly po novinách a v periodickej tlači, najlepšie odpovedali sami študenti tým, že sme ostatné číslo Novej mládeže museli dotláčať o hodne väčší počet, než sme mali predtým, a to práve pre študentov. Z toho jasne vidno, že nemáme ani najmenšiu príčinu oháňať sa bojovným mečom osobného záujmu proti študentským časopisom, naopak, tešíme sa každému zdravému pohybu, ktorý vychádza z radov študentských. Vraciame sa len k dvom hlavným dôvodom, ktoré sme vyššie uviedli ako odpoveď na otázku, prečo zanikaly naše študentské časopisy v minulosti. A tu čisto z redaktorskej praxe, ktorú sme nadobudli pri časopisoch v minulosti, môžeme povedať celkom otvorene, že študenti sú schopní zaplniť vlastnými článkami jedno-dve čísla (aj to rámec časopisu musí byť námetove hodne vymedzený!), ale keď sa blíži konferencia alebo slnce začne lepšie a vábivejšie svietiť, redaktori študentského časopisu musia nevyhnutne zosmutnieť, lebo — nedajbože — dostať nejaké príspevky. Neuvádzame to ako nejakú slabosť študentov, nijako tým nechceme podceňovať študentov, je to proste skutočnosť, lebo pre študenta musí byť na prvom mieste povinnosť študovať a zas pekný čas mu je potrebný pre telesné okriatie. — Ďalej ide o nedostatok záujmu u študentov, čo je tiež pochopiteľné a iste aj na mieste. Veď študent je bytosť naozaj veľmi čulá a pružná, ktorá sa ženie ohromným tempom za novým poznaním, a preto ju nemôže baviť a plne uspokojovať len to, čo napíšu jej rovní, ktorí nemajú možnosti nejako zvlášť vynikať nad priemer tohto kolektíva. A tak obyčajne časopis, písaný výlučne študentami, čítajú iba autori príspevkov a menšie skupiny okolo nich, ale veľká väčšina siaha vždy po čomsi vyššom. Preto aj na pr. v Rozvoji sme túto otázku riešili tak, že sme uverejňovali aj články starších a toto isté praktizujeme i v Novej mládeži. Toto je naše otvorené slovo k novému študentskému časopisu a k všetkým tým študentským časopisom, ktorých vznik sa ohlasuje na niektorých stredných školách. My sa nijako netajíme, že svojím časopisom sledujeme dva ciele: vychovávať v tom najširšom slova smysle a na druhej strane zas dať možnosť mladým uplatniť sa na stranách časopisu.

A ešte nám prichodí odpovedať aspoň v krátkosti na jednu výčitku, ktorá nám bola v ostatnom čase hodená do tvári v istom periodickom časopise, totiž, že sme sa vraj sami vyhlásili za študentský časopis a o iné sa vraj nestaráme. Na takúto výčitku celkom nestranne a objektívne odpovedáme len toľko: nikdy sme sa za študentský časopis nevyhlasovali sami, my chceme byť časopisom HM, ako vrcholnej organizácie slovenskej mládeže. Pravda je, že nás za študentský časopis vyhlásila naša denná tlač, a to ľudia iste povolaní na to, aby nás posudzovali. My si nič nenamýšľame, len chceme podľa svojich síl, schopností a presvedčenia budovať tam, kde nás potreby Slovenského štátu postavily!

SLOVENSKÁ MLÁDEŽ NA VIANOCE

Vždy boly Vianoce pre slovenskú kresťanskú mládež sviatkami srdečnej radosti. Kúzlo tichej svätej Noci betlehemskej podmanilo si každého. Vianočná nálada je pre vnímavé mladé srdce bohatým zdrojom tajomného vzrušenia. Šťastný je ten, kto vie hlboko precítiť blízkosť Boha v týchto posvätných časoch. Slovenská príroda svojím zimným pôvabom mnoho pridala vždy k prehĺbeniu vianočného zážitku všetkých mladých sŕdc.

Tohtoročné Vianoce sú pre vás, mladí priatelia, nielen krásnym sviatkom, ako bývaly doteraz, ale i významným úvodom do radostného nového slovenského života, ktorého najdôležitejší užívatelia budete vy, veď pred vami je ešte celý váš život. Prvé Vianoce v slobodnom národnom a štátnom živote znamenajú splnenie väčších túžob, ako sú vianočné túžby jednotlivcov. Tu sa vyplnilo po tisícročnom slovenskom Advente očakávanie celého národa: Slovák sa dožil príchodu lepších časov, Slovensko dosiahlo svoju štátnu a národnú slobodu. Ako vytúžený dar boží prišlo v roku Pána 1939 vykúpenie z nevoľníctva vekov a vy, mladí kamaráti, ste obdarení najviac týmto darom, vaša celá budúcnosť sa bude ubierať v znamení tejto slobody. Pred vami sú perspektívy slobodného rozvoja všetkých vašich duševných a telesných mohutností a síl, pred vami je skutočne otvorená cesta, aby ste sa mohli v každom smere uplatniť k dobru svojho národa a k šťastiu svojmu a budúcich pokolení.

Vy, mladí priatelia, ste povolaní, aby ste v živote nového slobodného Slovenska prevzali, keď príde váš čas, najvýznamnejšie úlohy, vy ste tým budúcim Slovenskom, z vás musia vyjsť všetci dôležití činitelia celého štátneho a národného kolektíva, z vás budú prezidenti, ministri, generáli, univerzitní a iní profesori, biskupi, inženieri, lekári, podnikatelia, a vy budete tvoriť i širšiu národnú pospolitosť vo svojom statočnom povolaní roľníckom, remeselníckom a robotníckom. Všetko bude raz vo vašich rukách, všetko budete musieť raz prevziať do svojej vlastnej správy. Keď je niečo radostného v ľudskom zápolení, je to možnosť rozvinúť krýdla k letu k výšinám slobodného života, pre mladých ľudí je to pocit sily a z nej vyvierajúca radostná práca vo voľnom slobodnom priestore, kde nám nikto neuberá výhľad, kde sme sami pánmi svojich rozbehov. Takto sa ešte nijakej slovenskej mládeži nesplnily vianočné túžby, takéto Vianoce pre slovenskú mládež doteraz nesvitly.

Len otrocké duše sa nevedia radovať a tešiť, len také nepochopia tajomstvo vianočného splnenia snov. Nová slovenská mládež prijíma s detinskou radosťou prvé slobodné slovenské Vianoce, lebo vie, čo jej tieto Vianoce priniesly, čo dostala do daru pod tohtoročný vianočný stromček. Po tisícročnej prestávke prvý raz slávime takto božskú pamiatku narodenia Pána, až tieto Vianoce sú pre slovenskú mládež bez ujmy radostné a dokonale krásne, lebo ich slávime v sile svojich slobodných krýdel, pripravení k výletu do slobodných nebeských sfér, aby sme sa pripojili k anjelskému jasotu nad Betlehemom:

Gloria in excelsis Deo! *Sláva Bohu na výsostiach!*

Števo Blavan:

Prosba decembrová

Hotujte sa, šíky cherubov, hotujte sa, slávici,
poďte chytro, zapálime bengál Jezuliatku.
Do zlatej dúhy slnečného sviatku
odeješ naše vrásky na lici.

V dunení žeravých pancierov buď slepcom milosrdný;
strojím sa chudobou vypiť chuť Tvojho vína,
s koledou prídem posledný, biedny, malý, čo mi pripomína
deň pokleskou Tvojho vtáka, ktorým nepohrdni.

Kam tiahnu spevy Bezkýd s inovaťou miernou?
Kam bežia brehy Vianoc nad utierňou?
K juhu, k palmám južným, k Betlehemu,

kde z jaslí svojich sypeš čerstvú vlahu,
tam, kde sa Blava vlieva do Dudváhu,
tam kraj nezamťza, tam brat môj nesie dary Jemu.

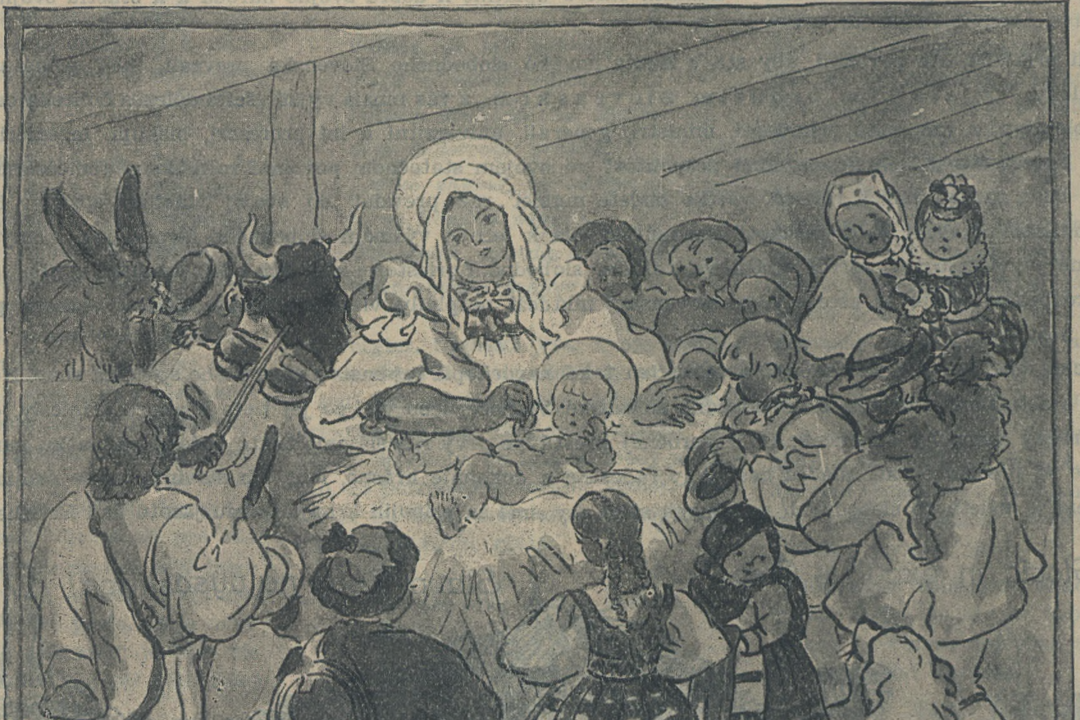

H. VALKOVA:

VIANOČNÉ ROZČAROVANIE

Drobný sniežik sa sypal do večerného šera. Mesto zbelelo a dostalo pohádkový výzor. Nad cestami visely jemnuške stužky drótov; po chodníkoch sa náhlilo mnoho jednakých ľudí, ani čo by sa boli všetci vyobliekali do bielych kožuchov. Na námestí žiarila vysoká jedľa a hádzala čarovné farby do snehových hviezdic. Vianočný háv malo mesto, vianočný ruch plnil ulice.

Oktávan Fero Zavara s rukami, hlboko zaborenými do vrecák kabáta, kráčal v tej dojímavej predvianočnej nálade po meste. Nemal by ta vlastne už chodiť. Po iné roky bol už v prvé dni prázdnin doma, tam, v chudobnej oravskej rodine. A teraz? Vari ani nemyslel na odchod. Iba zadúmano chodil po meste, pozeral do radostne rozochvelých tvárí, zavše hodil okom po ligotavých výkladoch a potom zase zádumčivo hľadel pred seba do snehových vločiek. A vtedy nevidel iba tie rozmilé tancujúce hviezdice. V nich ani čo by sa premietaly obrázky: domov, sám Fero a ešte niekto. Domov — prikrčená chalupa, ubolená mať, ustaraný otec, sestry a bratia tvrdých rúk. A jednako: jeho milí. Iba dnes sa im Fero odcudzil, iba dnes nezatúžil po ich tichom kruhu. Prečo? Pre niekoho. Krátko: pre Elenu Horskú. Fero sám nevie, ako sa to stalo. Len to vie, že belasé oči Eleny napĺňajú mu srdce toľkým šťastím, že bez neho najmilšie sviatky by nemaly žiadneho kúzla. Fero Zvara zostal v meste. Na skalnatú Oravu poslal iba lístok s planou výhovorkou. Márne má čakať v biely Svätvečer oravská mamka syna alebo darček . . .

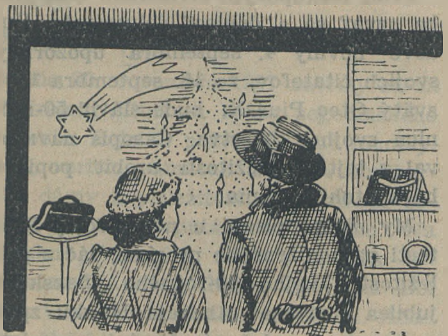

— Veselé Vianoce! — začuje Fero Zvara svieži dievčenský hlas. Obzrel sa. Elena. V bohatom kožúšku, s belasými očami a s hrdým úsmevom. Ide vraj mame kúpiť vianočný dar. Fero jej pomôže vybrať najkrajší.

Fero Zvara sa k Elene ochotne pridal. S blaženým úsmevom hľadel s boka na dievča a neľutoval už ani na okamih, že zostal na sviatky ďaleko od domova. Elena sliedila očami po výkladoch. Upútala ju krásna čierna taška. Neváhala. Šla do obchodu, vybrala tú, čo videla, zaplatila veľa a spokojne vyšla s Ferom do zasnežených ulíc. Fero akosi stíchol a viac razy pozrel na Elenin biely balík. Len Elenina matka bude mať radosť. Jeho dobrá, skromná mamka nie. Zahanbil sa. Ani len najmenší darček jej neprichystal. Ešte nie je neskoro. Priznal sa Elene. Azda bude vedieť poradiť.

— Dar vašej mamičke? Tiež tašku — mienila Elena.

— Kdežeby! Toľko peňazí nemám. A potom — načo by mojej mamke bola taška! Skôr nejakú teplú šatku by potrebovala, na Orave, veru, fúka tuho . . . — vravel Fero s úsmevom.

— Šatku? Vaša matka nosí šatku? — netajila Elena prekvapenie. Prestala sa usmievať. Schladla.

Fero Zvara razom zrudol. Zaťal pery a tupo zabodol zrak do snehu, čo sa prostriedkom ulice roztápal, ako jeho krásny sen o mladej láske. Cudzo pozrel k dievčaťu, nemo sa uklonil a odišiel.

•

Svätý predvečer skláňal sa nad oravskou dedinkou. Tíško stály ozrutné vrchy, tíško čupely zaviate domky, tíško bolo v tvrdých srdciach synov Oravy.

Iba v domci u Zvarov bolo počuť hlasnejší hovor, ani čo by hádka.

— Vravím ti, mati, daj pokoj s nárekmi. Nepríde, nuž nepríde! Odbavíme sviatky aj bez Fera! — zahriakol ženu starý Zvara.

— Odbaviť, odbavíme, čo i ako chudobne, ale pri svojom. A čo on, chudák? V cudzom meste, ani len nebude vedieť, že je Štedrý večer . . . — vravela mať úzkostlivo.

— Čo sa ty staráš! Veď keby bol chcel, bol by prišiel. Volali sme ho. Poslal som mu aj pár korún na cestu. O tom ani nevieš! Neprišiel. Iste mu už nevonia naša chalupa. Hja, pán! — pretrel si otec zťažka dva razy rukou čelo. Potom vzal misku s oplátkami a česnakom a vyšiel studeným dvorom do stajne. Aby aj zvieratká vedely, že je dnes štedrejší oravský stôl . . .

O chvíľu sa vrátil. Nazrel k žene k šporáku.

— Si hotová? — vravel krátko.

— Áno. Môžeme začať — povedala ticho.

Rodina sa shromaždila okolo stola. Dievčence zažaly sviečky. Starý Zvara sa prežehnal a začal spievať: »Narodil sa Kristus Pán . . .«

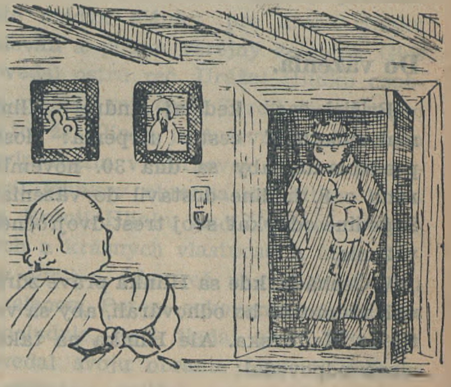

Matke tíško stekaly slzy po lícach. Prvý raz nespievala. Nemohla. Ani pieseň nedoznela, na dvore sa rozštekal pes. Syn Martin pošiel ku dverám. Otvorily sa prv, ako chytil kľučku. Na prahu stál Fero, najmladší Zvara.

— Ferko, syn môj — rozbehla sa mať, sestry, bratia, ku dverám. Iba otec zostal pri stole a čakal. Fero pošiel k nemu.

— Vítaj, synu! A čo tak neskoro? — riekol otec. Nedostal odpovede. — No, hlavné, že si tu. Vyzleč sa, veď si premokol . . . a poď medzi nás . . .

— Idem, len tu dám mame Ježiška — usmial sa Fero a kládol biely balík pod stromček. Bola tam šatka, teplá čierna so sivým pruhom . . .

Fero Zvara nezasadol k vianočnému stolu ešte nikdy s toľkým šťastím, aj s toľkým rozčarovaním . . .

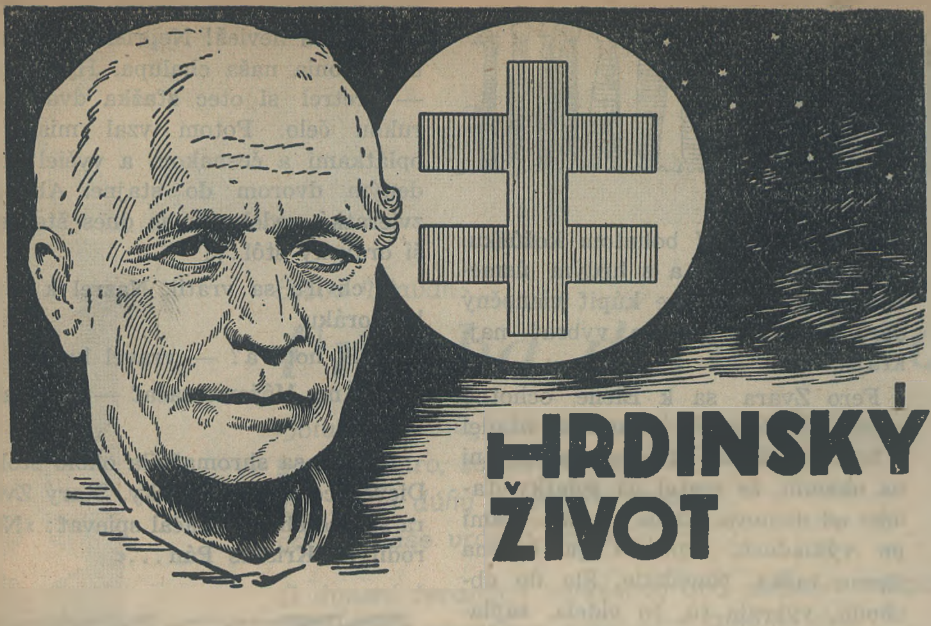

HRDINSKÝ ŽIVOT

Do väzenia.

Prišiel čas, keď aj Andrej Hlinka mal nastúpiť cestu utrpenia: dostal predvolanie, aby sa dňa 30. novembra ráno o 8. hodine dostavil do väzenia v Segedíne odpykať svoj trest dvojročného väzenia.

V Čechách, kde sa Hlinka práve zdržoval, všemožne ho odhovárali, aby sa vrátil do Maďarska. Ale Hlinka na takéto slová odpovedal:

„Čo hlásam, to musím skutkami potvrdiť; prečo by som neobetoval z môjho života dva roky, keď 15 Černovcov dalo život celý.“

Pred nastúpením väzenia Andrej Hlinka odlúčil sa od svojich priateľov v súkromných listoch, ako aj v tlači. Do „Slovenského týždenníka“ takto písal: „Som už v Segedíne. Odišiel som ticho a nebadane. Nelúčil som sa s tebou, drahý národe môj. Stále mi odporúčali útek, ja však neutekám, ba predsa: utekal som — ale do väzenia a pút za pravdu tvoju, národe môj.“ Na konci článku Andrej Hlinka žiada, aby ľud čítal slovenské časopisy a vytrval v dobrom.

Surové útoky na bezbranného.

Kým bol Andrej Hlinka na slobode, horlive odrážal útoky nepriateľskej tlače, namierené na jeho osobu i na borbu slovenského národa. Len čo sa však zavrely za ním brány väzenia v Segedíne, vrhla sa naňho nepriateľská tlač menovite maďarónska tak, ako na obyčajného vyvrhela ľudskej spoločnosti. Zradcovské a zapredanecké „Slovenské noviny“, ktoré stály v službách protislovenských, písaly o Hlinkovi ako o zloduchovi, ctibažníkovi a zlostnom buričovi. „Krajan“, taktiež maďarónsky časopis, píše, že Hlinku by mali za živa z kože odrať a potom to jeho už odrané mäso vrelým olejom obariť. Iný maďarónsky časopis Obzor pýta sa Černovcov, kto je to vlastne Andrej Hlinka. Černovcom je to ako svätec, azda Boh, pred ktorým padajú na kolená. Ale v skutku Hlinka je divá zver, ktorú by mali hneď zastreliť. Tak rební o sebe, ako keby bol od Boha poslaný vykúpiť Slovákov. Je však obyčajný zlosyn, podliak. Peniaze, to je jeho jediný cieľ. Preto išiel na Moravu a do Čiech a dal sa tam ukazovať ako uhorský medveď, aby ľudia čím viac peňazí nahádzali do klobúka, ktorý držal v rukách. Hlinka je nenasýtne vrece a černovská katastrófa priniesla mu veľa peňazí. Teraz sedí v Segedíne vo väzení, ale sedí v teplom kabinete na mäkkom diváni, vínkom sa umýva a pečienkou sa utiera.

Takto zúrila maďarónska tlač proti uväznenému Hlinkovi. Prirodzene Hlinkovi priatelia dali sa hneď do obrany. Tak dr. Alojz Kolísek vydal celú brošúrku k černovsko-ružomberskému procesu, v ktorej rad-radom vyvracal obvinenia proti Hlinkovi. „Že černovskú tragédiu využil Hlinka pre svoj mešec? — pýta sa dr. Kolísek vo svojej brošúrke a hneď odpovedá: To je biedna lož. Hlinka príjem zo svojich prednášok ani zo sbierok pre černovské siroty pre seba neprijímal, ani haliera z toho nevzal. Ba naopak, pre seba nič prijať nechcel a všetko to, čo preňho niekto určil, kázal poslať do Ružomberka na černovský kostol. A vo väzení segedínskom žije skromne, hoci jeho priatelia by mu iste poskytli peniaze, aby si stravu polepšil. On sa však uspokojuje s obyčajnou väzenskou stravou v cene 52 halierov denne a jediným prilepšením je niečo mlieka, ktoré denne pije.“ Okrem tohto hlasu ozvalo sa ešte veľa iných obranných hlasov, ktoré Hlinku obránily proti osočovaniam. Pred verejnosťou slovenskou svietil Hlinka ako slnko, bol stále čestný, charakterný a nepodplatiteľný kňaz.

Hlinka kontra Párvy.

Teraz však išlo o to, aby vybavili Hlinkovu vec spravodlive i na poli cirkevnom. Súril to Andrej Hlinka, ale aj biskup Párvy, ktorý Hlinku obžaloval. Jeho žaloba bola hrozná. „Ľudové noviny“ uverejnily z tejto žaloby aspoň čiastku. Biskup Párvy takto odôvodňoval svoju žalobu: „Kňaz Hlinka, farár mesta Ružomberka ukázal sa takým zločinným, bezbožným, zarytým a buričským, že keby som nemal na to pri ruke nevyvrátiteľné dôkazy, len ťažko by bolo uveriteľné, že človek Bohu posvätený a k blahu duší ako pastier ustanovený do takéhoto bahna divokosti a bezbožnosti sa vrhol. Kňaz tento vyslovil a rozširoval kacírske slová a názory slovom i písmom: Proti svojmu biskupovi nielenže sa vzbúril, ale miesto povinnej úcty zradu páchal, ľud svoj búril, áno podnecoval ku krviprelitiu a podpaľačstvu a dokazuje sa aj to, že svoju faru nadobudol škvrnou simonie. V ďalšom biskup Párvy uvádza ešte podobné nespravodlivé dôkazy a končí takto: Z tohto vidieť, že kňaz tento nemá žiadneho cirkevného ducha a žiadnej schopnosti pásť stádo Kristovo, preto je nepochybné, že Vaša Eminencia podľa spravodlivosti pozbaví ho fary.“

Toto všetko tvrdil biskup Párvy. Jeho obvinenia sú hrozné a spôsob ich prednesu ostrý i urážlivý. Biskup Párvy, keď to písal, bol si istý, že Hlinka bude odsúdený. Nevyberal v slovách, nešetril kňaza, obvinil ho ťažko, ale i nespravodlivo.

Proti biskupovým tvrdeniam bolo treba ozvať sa a doniesť dokumenty. Ľudové noviny 4. septembra upozornily svojich čitateľov, že 18. septembra 1908 svätý Otec Pius X. bude sláviť 50-ročnicu svojho kňazstva. Časopis navrhoval z tejto príležitosti urobiť popisné hárky tohto znenia:

My nižepodpísaní u nôh Tvojej Svätosti najponíženejšie prosíme, ráč z príležitosti Tvojho 50-ročného kňazského jubilea rozviazať Andreja Hlinku zpod suspenzie a v deň výročia tejto pamiatky k oltáru ho pripustiť.

Slovenský ľud poslúchol. Za desať dní došlo do redakcie Ľudových novín vyše 200 listov. 30.000 podpísaných Slovákov katolíkov prosilo v týchto listoch svätého Otca o spravodlivosť a čím skoršie riešenie Hlinkovej veci. Nech je týchto 30.000 podpisov z celého Slovenska útechou a nádejou na lepšiu budúcnosť segedínskemu väzňovi, píšu „Ľudové noviny“.

A Andrej Hlinka ani vo väzení nepochyboval o neochvejnosti svojho slovenského ľudu. Podpisy, poslané s prosbou do Ríma, padly mu dobre. A ani na chvíľku nestratil dôveru v spravodlivosť Ríma.

Dňa 12. decembra 1908 sišiel sa sbor kardinálov v Ríme a nad žalobou Párvyho takto rozhodol: Dilata — odložené. To bol prvý slovenský úspech. Biskup Párvy totiž žiadal okamžité odsúdenie Hlinkovo, ale Rím jeho žiadosti nevyhovel a vec odložil. Slovenská tlač sa tejto rímskej zpráve veľmi tešila a písala, že to je už nielen Hlinkova vec, ale vec pravidla slušnosti. Druhé zasadnutie sboru kardinálov 27. februára tiež nepotvrdilo suspenziu Hlinkovu. Odmietli biskupa a vydali mu tajný rozkaz, že musí zaviesť proti Hlinkovi riadny kanonický proces, ak chce, aby Rím rozhodoval. Biskup Párvy potom takto vysvetľoval svoju obžalobu, že Hlinku suspendoval na žiadosť maďarskej vlády a menovite dvoch ministrov školstva a vnútra, ale i naďalej podnikal pomocou maďarskej vlády všetko, aby Rím zmenil svoj rozsudok. Upozorňoval, ako slovenské časopisy zneužijú tento rozsudok, a ako Hlinka stane sa v očiach ľudu martýrom. Ale pre Rím vec bola už skončená. Biskup Párvy 8. apríla 1909 v dekréte oznámil Hlinkovi do segedínskeho väzenia, že ho oslobodzuje zpod trestu suspenzie.

Väzeň Hlinka sa potešil. Po troch rokoch mohol konečne pristúpiť k oltáru a odslúžiť svätú omšu. V listoch, ktoré potom písal svojim priateľom, jeho radosť nad týmto faktom sa veľmi markantne odzrkadľuje. Medzitým však biskup Párvy poslal Hlinkovi do Segedína nový list, v ktorom sa zmieňuje o dekréte, ktorým zrušili Hlinkovu suspenziu a dokladá: ale neslobodno si myslieť, že tým sú už skončené a urovnané veci, ktoré ležia vo sférach tejto otázky.

Život vo väzení.

Dňa 30. novembra 1907 zavrely sa za Andrejom Hlinkom brány segedinského väzenia. Bolo to práve na jeho meniny. Jeho veriaci pamätali naň a ružomberské dámy z príležitosti jeho menín poslaly mu zlaté putá ako ozdobu. Na otázku „Ľudových novín", ako sa cíti vo väzení Andrej Hlinka odpovedal: Bol som v našom kostolíku vo väzení. Kňaz mal tichú svätú omšu a krátku kázeň. Je to pohľad veľmi neblahý a oku nepríjemný. Vyše 300 trestancov. Vpredu stoja dvaja ozbrojení strážci s nasadenými bodákmi, vzadu tiež dvaja. Aj predo dvermi. Človek až tu pozná, čo to vlastne znamená, keď je slobody pozbavený. Všetko upomína na biedu a nerest. Dvor je plný strážcov a trestancov. Videl som jedného 14-ročného chlapca o jednej nohe medzi nimi. Čo vykonal, neznám. Je tam aj jeden vyše 60-ročný starec, úplne oslepol a odsúdený je na 15 rokov pre vraždu. Obraz bôľny.

10. decembra 1907 došli do Segedína aj ostatní ružomberskí odsúdenci: dr. Šrobár, Andrej Janček, Jozef Tomík, Juraj Greguš atď. Kráľovský fiškus 9. decembra im doručil predvolanie, na základe ktorého už na druhý deň museli sa hlásiť v Segedíne. To náhlenie malo jedno vysvetlenie: V Liptove sa konaly vtedy župné voľby a ak chcela maďarská strana zvíťaziť, vodcov bolo treba odviesť a pozatvárať. Ináč celý Liptov bol plný žandárov, privezených z Dolnozemia.

V Segedíne pod jednou strechou s Hlinkom, Šrobárom a s ostatnými sedel aj vodca maďarských komunistov Béla Kún, neskoršie rudý diktátor Maďarska. Rád chodieval k Hlinkovi, menovite keď šípil, že Hlinkovi prišiel balík. Pre žalúdkový katar Hlinka mohol len málo jesť a obyčajne všetko jedlo, ktoré dostal, porozdával. Aj redaktor maďarského „Parasztujságu" Eugen Majer bol zatvorený v Segedíne a keď sa dostal na slobodu, takto písal o Hlinkovi: Každý deň vidím jeho vysokú postavu na prechádzke, rád robí telocvik. Keď bol sneh, bombardoval sa snehovými guľami so svojimi druhmi. Je inteligentný mimoriadne a vzdelaný pán. Hovorí a píše maďarsky, nemecky, slovensky, česky, francúzsky a rumunsky. Menovite túto poslednú reč zdokonaľuje si vo väzení.

Pred porotou v Bratislave.

Andrej Hlinka dostal do segedínskeho väzenia predvolanie k súdu. Žalovali ho pre dva články „Stav obležania v Ružomberku" a „Snáď posledné slovo", ktoré bol uverejnil v „Ľudových novinách". K procesu do Bratislavy musel sa Hlinka dostaviť osobne. Maďarská tlač ostro útočila proti Hlinkovi, nazývala ho panslávskym buričom a nesvedomitým vlastizradcom. Vyzývala tiež porotcov, aby ho rozhodne uznali za vinného.

Súdne rokovanie začalo sa dňa 4. mája 1908 o 9. hod. ráno za veľkej účasti obecenstva. Keď Andrej Hlinka vstúpil do siene, všetko utíchlo. Šiel s pozdvihnutou hlavou a smele. Segedín ho nezlomil, telesne i duševne je úplne zdravý. S vážnosťou v tvári poklonil sa porotcom i obecenstvu a sadol si potom na lavicu, na ktorej len pred niekoľkými dňami sedeli Cigáni, otcovrahovia a kmíni. Po prečítaní obžaloby prečítali ešte obidva články, pre ktoré Hlinku žalovali a potom verejný žalobník Glos povedal ostrú reč. Urážal Hlinku osobne a špinil mu česť. Tvrdil medzi iným aj to, že Hlinka je duševným pôvodcom krvipreliatia v Černovej. Potom prehovoril Hlinkov obranca dr. Milan Ivanka. Bránil Hlinku ako človeka nevšedných a krásnych vlastností a útok Glosov odbil a jeho reč nazval frázovitou a zelenou. Potom rokovanie odročili na odpoludnie, keď žiadal slovo Hlinka a povedal svoju obranu. Hovoril pomaly a vážne a upútal poslucháčov až do konca. Hlinka bol chýrny rečník. Pri jeho poslednej reči pred ružomberskou sedriou ešte i pravotárov a prítomných Židov do plaču rozžialil. Hlinka vo svojej obsažnej reči poukázal na pomery na Slovensku, hovoril o národnostnej otázke a jeho reč urobila na poslucháčov hlboký dojem.

Potom utiahli sa porotci na poradu a vyniesli odsudzujúci výrok. Súd odsúdil Hlinku na poldruha roka štátneho väzenia a 200 K pokuty. Dohromady odsúdili teda Hlinku v troch pravotách na 3 roky a 7 mesiacov väzenia a 1700 K pokuty.

Na Hlinku v Segedíne čakala ešte jedna pravota. Pre článok, ktorý napísal pre „Slovenský týždenník", ale pravotu napokon odvolali, asi na zákrok dr. Kolíska. Keď Hlinka takto mal dva právoplatné rozsudky, maďarská kráľovská kúria rozhodla podľa platného zákona spojiť tresty. Tri roky a sedem mesiacov, na ktoré bol Hlinka odsúdený, kúria snížila Hlinkovi na 2 roky a 9 mesiacov.

Pokračovanie.

HLAVNÝ VELITEĽ ŠAŇO MACH O HLINKOVEJ MLÁDEŽI: „HM je organizovaná nezávisle od HG, a to aj organizačne i hospodársky, i po každej inej stránke. S HG ju spojuje osoba najvyššieho a hlavného veliteľa. Ináč HM robí si úplne sama, nezávisle od vedenia HG, všetko, čo jej bolo sverené. — Garda i mládež Hlinkova má za sebou takú prácu a také výsledky, že nevšímať si ich, nevidieť ich, je dôkazom úplnej zaslepenosti. Ak HG má zásluhy na tom, že sme si vydobyli a udržali štát, že po boku našej armády v marcových i septembrových dňoch zachránil sa štát a že odrazili sme nejeden pokus vnútorných rozvratníkov, tak HM má zasa najväčšiu zásluhu na tom, že budúcnosť národa je na dobrej ceste a že naša mládež je skutočne nádejou lepších dní Slovenska."

BALDUR VON SCHIRACH

6. decembra navštívil Slovensko významný nemecký hosť, ríšsky vodca nemeckej mládeže **Baldur von Schirach.** Nemecká mládež je organizovaná v **Hitler-Jugend** a má tieto pododdelenia: HJ (Hitler-Jugend, 14—18-roční), DJ (Deutsches-Jungvolk, 10—14-roční), BDM (Bund Deutscher Mädel (14—21-ročné) a JM (Jungmädel 10—14-ročné dievčatá). Táto viacmilionová organizácia je podriadená vedeniu Baldura von Schirach, ktorý má titul: **Reichsjugend-Führer.** On je dôverníkom vodcu Adolfa Hitlera a pod jeho vedením kráčajú ohromné zástupy nemeckej mládeže k vysokým métam nemeckého národa. Baldur von Schirach si získal dokonale celú nemeckú mládež, ktorá ochotne uznáva jeho skoro neobmedzenú autoritu.

Kto je Baldur von Schirach?

Mladý tridsiatnik, syn bývalého dôstojníka, neskôr generálneho intendanta weimarského dvorného divadla. Narodil sa roku 1907, od roku 1927 je činný v ríšskom vedení strany NSDAP a vo vedení nemeckej mládeže. Je veľmi schopný a ideálny organizátor, rečník a básnik. Ako básnik vydal sbierku básní „Zástava prenasledovaných" (Die Fahne der Verfolgten), ktorá mala veľký úspech. Známa je jeho báseň „An der Führer". Vydal o vodcovi Hitlerovi krásnu knihu „Hitler, ako ho nikto nepozná" (Hitler wie Ihn keiner kennt) a dielo „Triumf vôle" (Triumph des Willens). Toto boly v roku 1932 najväčšie knižné úspechy v Nemecku. Odtedy vydal knihu: „Revolution in der Erziehung".

Vodca Adolf Hitler má v ňom najlepšieho spolupracovníka vo formovaní nového nemeckého človeka.

Pochod Hlinkovej mládeže

Slová: Rudolf Dilong. Nápev: K. Špelič.

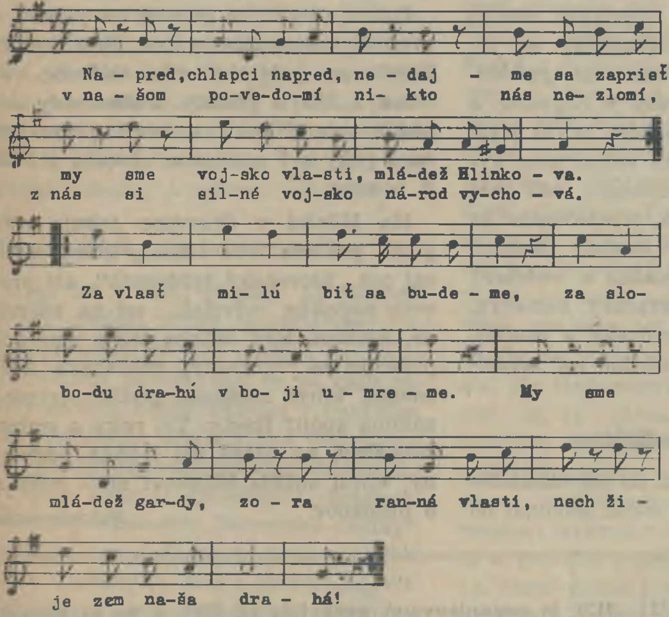
Na - pred, chlapci napred, ne - daj - me sa zaprieť,
v na - šom po-ve-do-mí ni- kto nás ne- zlomí,
my sme voj-sko vla-sti, mlá-dež Hlinko - va.
z nás si sil-né voj-sko ná-rod vy-cho - vá.
Za vlasť mi- lú biť sa bu-de - me, za slo-
bo-du dra-hú v bo- ji u - mre - me. My sme
mlá-dež gar-dy, zo - ra ran-ná vlasti, nech ži -
je zem na-ša dra - há!

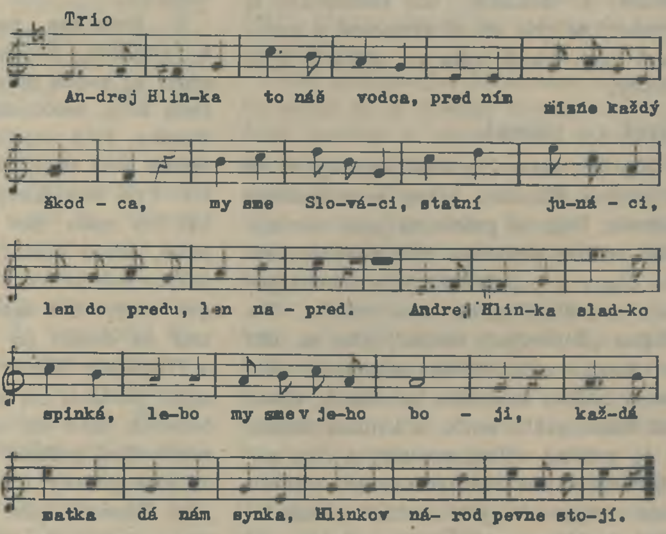
Trio
An-drej Hlin-ka to náš vodca, pred ním zmizne každý
škod - ca, my sme Slo-vá-ci, statní ju-ná - ci,
len do predu, len na - pred. Andrej Hlin-ka slad-ko
spinká, le-bo my sme v je-ho bo - ji, kaž-dá
matka dá nám synka, Hlinkov ná- rod pevne sto-jí.

Do kroku sa dajme, svoju zaspievajme,
v nás má celý národ svoje nádeje.
Keď si zaspievame, do kroku sa dáme,
nám sa každý Slovák sladko usmeje.
Trio: Za vlasť milú...

V nás je sila, otcovizeň milá,
my ťa uchránime pred nepriateľom.
Tak z nás jeden každý stoji tu na stráži,
odhodlaný ísť za vodcu povelom.
Trio: Za vlasť milú...

Objednajte si spevník Hlinkovej mládeže: „Takto si my spievame!" Bude stáť 5 Ks. Vyjde v najbližšom čase. Objednať treba v družstve HAEMISTA, Bratislava, Námestie Andreja Hlinku č. 13.

TAKTO HOVORIL SBOROVÝ VODCA:

Slovutný pán prezident!

Srdcia slovenskej junače, sdruženej v Hlinkovej mládeži, dnes živšie bijú na celom Slovensku, pretože bijú na slávu a vrele pozdravujú vo Vás svojho najvyššieho veliteľa a vodcu národa.

Sú sjednotené v Hlinkovej mládeži, sú neskazené, horia čistotou, láskou k rodu a pripravené čakajú na povel vodcu.

Mládež bola i je žriedlom, z ktorého pramenil a pramení silný tok národného života. Mládež je pňom, z ktorého vyrastá budúci kmeň rozvetveného a košatého stromu života národa a štátu. Tohto sme si vedomí, a preto celú mimoškolskú — brannú výchovu v HM usmerňujeme a organizujeme pod zorným uhlom tvorenia lepšej budúcnosti národa.

Chceme vychovať dobrých Slovákov. Preto zachycujeme už útle srdcia našich chlapcov a vedieme ich v dobrom, aby zostaly neskazené, verné otcom a vodcom a aby horely láskou k rodu.

Už od najútlejšieho veku učíme mlaď sdružovať sily v jednotu a moc a svorne tvoriť za ťažkých podmienok — podľa vzoru Vášho, lebo v ohni boja a ťažkej borby sa oceľujú charaktery.

My vodcovia HM pracujeme s mládežou ticho, pracujeme skromne. Nie slová, nie reči, ale skutky — vyformovaní slovenskí junáci, pripravení slúžiť národu, budú hovoriť činmi v borbe života.

Slovutný pán prezident!

Čím vyššie sa skvie vznešený cieľ, tým ťažšie sa k nemu dostať, tým viac prekážok treba prekonávať. Z tejto skutočnosti života nie sme vyňatí ani my v HM. I v našej priekopníckej práci nového spôsobu formovania mužov narážame často na ťažkosti a musíme prekonávať príkrosti nepochopenia potrieb mládeže. Jesto len málo ľudí, ktorí sa vedia odosobniť a chápať detský svet.

Audiencia HM u pána prezidenta.

Keď už sme pri Vás — ako synovia u otca — nemôžeme utlmiť z vnútra sa derúci hlas synov, prosiaci o otcovskú lásku, pomoc a ochranu.

A dobrým synom venuje každý otec starostlivú pozornosť!

Áno, mládež — synovia sú budúcnosťou národa, ale nemôžu ňou byť bez otcov a vodcov. Otcovia a vodcovia musia chudobu a nedostatky mladých horlivcov zaliať a zahladiť láskou a budú v mládeži i sami žiť večne.

Dux Slovacorum! Keď Vás srdečne pozdravujeme vlastne ako nástupcu prvého kniežaťa Slovákov — po 1000-ročnej prestávke — prosíme od Boha veľa milostí a hojnosť požehnania pre Vaše dielo — pre náš štát.

Sme pripravení. — Na stráž!

Pán prezident uistil delegáciu Hlinkovej mládeže, že sa zaujíma o významnú jej prácu a s pozornosťou sleduje organizáciu Hlinkovej mládeže.

IN MEMORIAM

Dr. Jozef Buday

V záplave veľkých dejov slovenských nechávame si ujsť spomienky na významné jubileá jednotlivých našich popredných dejateľov a zastavíme sa až pri pamiatke na veľkých mŕtvych, lebo pamiatka týchto musí nám byť svätá.

Každý rok má svoju žatvu. Po zvečnelom vodcovi národa Andrejovi Hlinkovi stihla nás pred týždňami znova veľká strata: dr. Jozef Buday nie je už medzi nami.

Hlinkova mládež, nové pokolenie slovenské, stojí dojato pri hrobe tohto neohroženého bojovníka a húževnatého pracovníka v službách lepšieho slovenského zajtrajška. Málo bolo takýchto pracovníkov, ale slovenský národ ich predsa mal, ktorí celý svoj život, všetky svoje námahy a práce venujú národu a slúžia statočne tomuto národu až do smrti. Dr. Jozef Buday zostane žiarivým príkladom statočnej, svedomitej a húževnatej práce v službách národa a slovenská mládež v ňom bude vždy uctievať za národ horliaceho vlastenca, ktorý sa v službe národa nikým a ničím nedá hatiť a od nej odstrašovať.

Zo životných dát zvečneleho aspoň toľko: narodil sa v Trenčíne r. 1877. Pôsobil ako katolícky kňaz v duchovnej správe, pôsobil ako spisovateľ, redaktor, politik, poslanec v spolupráci s Andrejom Hlinkom. Bol výborným rečníkom, jeho politické a parlamentné reči budily všeobecnú pozornosť v pražskom parlamente svojou hĺbkou, dôkladnosťou a formou. Posledne bol prelátom-kanonikom v Nitre, podpredsedom Hlinkovej ľudovej strany a poslancom slovenského národného shromaždenia. Z jeho pôsobenia ako predsedu slovenského snemu v januári tohto roku si všimnime tieto jeho slová: „Prvá štátnosť slovenská — rozumiem Veľkomoravskú ríšu — zanikla nesvornosťou synov Svätoplukových. Druhá štátnosť naša temer po tisícročí vznikla svornosťou, ba príkladnou jednotou slovenského národa, ako sa ona prejavila v Žiline 6. októbra minulého roku a v nasledujúcich dňoch. Táto okolnosť je nám zárukou, že naše dielo bude trvanlivé...“

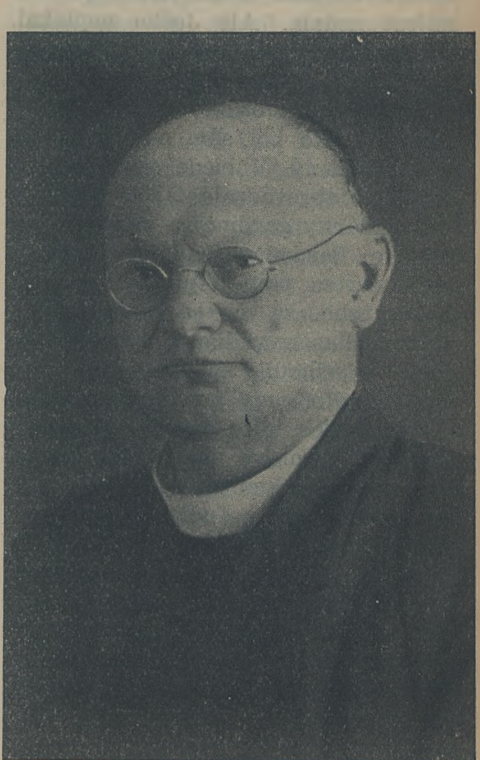

AKO VIDEL JOŽKO JEŽIŠKA.

Zle sa stalo Jožkovi, keď mu mať zomrela. Zle, lebo mal len ju a keď umrela, nemal sa Jožko v svete kam uchýliť. Nemal, lebo sa v dedine nenašlo človeka, čo by ho bol pritúlil. Akože, keď každý mal dosť trápenia so svojimi, nie že by si ešte sirotu bral na krky. Ale keď bol Jožko malý, maličký, nuž jednak museli s ním niečo urobiť. A aj urobili. Dali Jožka do sirotínca.

Ale Jožkovi sa ani potom dobre nevodilo.

Sirota, nevoľná sirota sa dostala do služby ku gazdovi-negazdovi na veľkú dedinu. A gazda bol takým človekom, čo nemal deti a bol od rána do večera namrzený na ženu, na statok, na gazdovstvo, no, na celý svet. A gazdina nie inakšia. Šomrala, dudlala a vadila sa od rána do večera.

Nuž sa Jožko-sirota takto mal.

Zle sa mal.

Slúžiť musel. Vodu nosiť, drevo nosiť, statok kŕmiť, posluhovať. A gazdina nebola nikdy spokojná. Kupa na vodu bola veľká. Jožko neuvládal plnú, musel pomalšie. Zase sa gazdina vadila, že neskoro chodí. Keď kravy zle dojily, bol Jožko vina, že kravám veľa sypal. Taký bol Jožko ukričaný, uhračaný, zúbožený, Gazdina neumyla, neučesala, neoprala, neobšila a mnohokrát sa ani najesť nedala. Ale Jožko neplakal. Ani sa nehneval. Bol ako tiché vtáča. Tak si hútal: ináč je nie, takto to musí byť. Jožko nepoznal iného života. Jožko bol sám a sirota. Malý a ubiedený. V biede sa narodil a bieda ho sprevádzala životom. Prijímal nadávky gazdinej a gazdovu vadu ako každodenný chlieb. A nosil vodu raz za plnú kupu, raz za pol, podľa toho, za čo sa naposledy s ním gazdina vyvadila a vybuchnátovala. A prihodil kravám, alebo im ubral, podľa vady gazdinej a gazdu.

Náš Jožko tejto jesene prvý raz prekročil školský prah. Mal ho už pred dvoma rokmi prekročiť, ale vtedy umrela mať a ľudia naskrze zabudli, že by sirota Jožko mal aj do školy ísť. V škole bolo milo. Nebolo v nej gazdu, nebolo dudlavej gazdinej, nebolo veľkej kupy, nebolo statku. Detí tam bolo, čo Jožka čudne obzeraly, ale keď ho videly, ako sa utiahol do kútika a hľadel ako splašené vtáča na ne, nechaly ho a nik si ho nevšímal. Jožko stával v svojom kútiku a hľadel na deti. Mnohé si ujedalo. Jedno chlebík, potrený maslom, iné koláč, iné zase ovocie. Ale Jožko nežiadal. Tak si hútal: ja nemôžem takto, keď slúžim u gazdu, čo sa so mnou denne vadí a u gazdinej, čo buchnátuje. Tak len hľadel na deti a večne sa usmieval.

— — — — — — — — — —

Raz prišiel do školy mladý kňaz. Naveky ho Jožko potom rád počúval. Tak vedel pekne vyprávať, ako Jožko nikdy nepočul ani gazdu, ani gazdinu a ani doma v chudobnej dedine, kde mu mať umrela, nikdy nikoho nepočul. A tento kňaz často spomínal Ježiška. Ježiško! Jožko ustavične na neho myslel. V škole i doma. Keď sedel v lavici, i keď niesol veľkú kupu vody. Keď prichodily Vianoce a deti sa denne shováraly, čo im Ježiško prinesie, i kňaz spomenul, že v tento deň príde Ježiško na zem a navštívi dobré dietky. Jožko sa zaradoval. Nevedel, aký je Ježiško, ale tak si hútal, že je malý a milý. A veril, že príde k deťom, že príde aj k nemu. Len musí si dať pozor, aby gazdu ani gazdinú nenahneval. A aj tak robil. Nosil vodu v kupe a rýchle, ako len mohol, sa vracal, aby len gazdina nenadávala. I v stajni pečlivejšie kŕmil, i okolo gazdu sa milšie obracal.

Len, aby sa gazdina nenahnevala! Aby nekričala, aby gazda nenadával, lebo sa Ježiško istotne naľaká! Naľaká sa a nepríde. Ježiško ho musí navštíviť, Ježiško musí prísť.

A keď už prišiel ten tajomný večer, bol Jožko ako na tŕni. Poriadil stajňu, doniesol vody, dreva nachystal, len aby gazdina nenadávala, aby sa Ježiško kriku nenaľakal. Ale Jožko bol sirotou, nešťastným deckom. Nuž sa mu muselo to stať, že večer, keď sa obloky teplým jasom začínaly prihovárať tmavej noci, musel ísť po vodu. Nabral plnú kupu. I ponáhľal sa, aby gazdina nekričala. Ale na prahu sa potkol. Jožko padol a voda sa rozliala po pitvore. Gazdina zahromžila, ako už dávno nie a vybuchnátovala Jožka. A gazda nie inak. — Kôň sa pošmykol a odtrhol podkovu — gánil na Jožka, že neposypal dvor. Tento raz Jožko plakal. Nariekal v kútku, lebo vedel, že Ježiško k nim nepríde. Báť sa bude gazdu a gazdinej, keď je malý, maličký, menší vari ako Jožko.

A v zármutku a plači minul sa ten svätý večer.

— — — — — — — — — —

Bola noc.

Gazdovci ťažko oddychovali v izbe na posteli. Jožko ich jasne počul, lebo nemohol zaspať. S veľkým žiaľom myslel na Ježiška. Neprišiel. Iste sa bál surového gazdu a gazdinej. Možno i jeho sa bál, keď vylial vodu a gazdina ho zbila. Ale Jožko dobre cítil, že nebol vinný. Prah bol klzký, topánky veľké, nuž padol. Aj síl sa mu nedostávalo. Horúce slzy mu sbehly s očú.

Ale v tom mu odrazu blysla hlavou myšlienka: čo, keby sa tak sobral Ježiška hľadať? Istotne bude ešte v dedine. Istotne ešte všetky domy neobišiel. A keď aj, zabehne na druhú dedinu a tam ho istotne uvidí. Nerozmýšľal dlho. Potíšku sa sošuchol a obliekol. Chvíľku načúval a keď z izby nebolo počuť iného, len gazdovo oddychovanie, vykradol sa von.

Chladný dych ho ovial. Sneh zavŕžďal pod nohami. Ale Jožko sa nenaľakal. Rezko vykročil. V dedine nebolo nikoho. Len svetlá tu i tam prenikaly temnotu. Jožko prešiel dedinou. Nestretol nikoho. Ale netratil nádej. Popýtam sa, hútal, a už aj cupkal dvorom k malému domcu, v ktorom sa ešte svietilo. Drobnou rúčkou zaklopal:

— Kto je?, opýtal sa hrubý hlas.

— Nebol u vás Ježiško? — pýtal sa bojazlive Jožko.

— Blázon — zavrčal hrubý hlas a zaplesol dvere pred Jožkovým nosom.

Jožko cupital ďalej. Zima viacej dobiedzala, ale Jožko nemyslel na ňu. Myslel na Ježiška a na to, kde ho najde. Neďaleko hradskej zazrel domec a nové dva osvetlené oblôčky. Pošiel k domcu a zaklopal:

— Čo chceš? — opytovala sa ho žena, čo nazrela oblokom.

— Nebol u vás Ježiško?

— Úbožiačik — poľutovala ho žena a podala mu kus koláča.

Jožko s chuťou zahryzol do koláča, ale mrzelo ho, že mu žena nepovedala o Ježiškovi. No, nevrátil sa, poberal sa ďalej.

V treťom dome sa nedostal ani pod oblok. Pes zlostne začal vrčať a darmo sa ho opytoval Jožko na Ježiška.

A tak prešiel dedinou. Tu i tam zaklepal na oblok, ale na jeho otázku sa len ľudia smiali, alebo divili, alebo poľutovali a podarovali. Jožko mal už plné vačky koláčov a jabĺčok. Ponuknem aj Ježiškovi, hútal. A ani nevedel, že kráča von z dediny. Iba keď zasvietilo na kopci pred ním niekoľko slabých svetiel, zbadal, že sa vymotal z hŕbočky domcov a že kráča ku kostolu na kopci. Zaklopem aj tam, hútal. A šiel. Na vŕšku zafučal ostrý vietor. Jožko potiahol na uši čiapku, ale zimu ani tak neodohnal. Odrazu, keď už bol neďaleko kostola, priniesol vietor obláčik snehu. Ale jeden chomáč bol akýsi priveľký. Jožko ho chytil. Zvedavo obzeral. Bol to veľký obrázok. Jožko pobehol k miestu, kde kostolný oblok hádzal slabú žiaru na sneh. Jožko zvedavo obzeral obrázok. Oči mu zasvietily. Na obrázku bolo namaľované malé Jezuliatko.

Tu bude Ježiško, tu ho istotne najdem, hútal, keď je tu i obrázok. Pobral sa k dverám. Boly otvorené. Pomaly ich odchýlil. Kostol bol ešte prázdny. Jožko bojazlive nazrel a zavolal:

— Bol tu Ježiško, či nebol?

— Bol — ozvalo sa chrámom.

Jožko nemyslel na ozvenu, ale radostne pobehol dovnútra. No, nevidel nikoho, len svetielko svietilo pred oltárom. Počkám, hútal Jožko. Ježiško iste príde, keď som našiel obrázok. Možno ho on stratil. Vrátim mu ho. Skrčil sa do kúta a čakal.

A ako čakal, odrazu sa len kotúľa od oltára biely obláčik. Z obláčka sa vynoruje malá postavička a beží k Jožkovi.

— Ježiško — volá Jožko a podáva mu obrázok.

A Ježiško sa usmieva a berie Jožka za ruku. Vedie ho, ale Jožkovi sa pozdáva, že nekráča. Ako by vo vzduchu letel s malým Jezuliatkom. Letel, letel ponad kostol, ponad dedinu, ponad svet, ponad dvor a domec gazdu-negazdu, čo len kliať a hrešiť vedel a čo k nemu Ježiško neprišiel. A tak sa zdalo Jožkovi, že je už nie zima, ani vietor nefučí, ale je teplo a krásne. A Ježiško sa usmieva a vedie Jožka ponad zem kamsi k hviezdičkám . . .

— — — — — — — — — —

Ráno potom našli Jožka skrehlého a uzimeného v kostole. V rúčkach pevne držal obrázok s Jezuliatkom. A že bol Jožko sirota ubiedená a ohračaná, zaviedli ho zase ku gazdovi. Zase musel nosiť vodu, i drevo, i statok kŕmiť. A zase musel počúvať gazdovo nadávanie a zvady gazdinej. A zase musel znášať bitku. Ale Jožko neplakal, usmieval sa a tak si hútal:

— Videl som Ježiška. Len aby zase skoro prišly Vianoce, zase ho pôjdem hľadať a zase ho uvidím.

A vzal plnú kupu s vodou a utekal, aby sa gazdina nevadila a hnevlivý gazda nenadával. Jozef Horák.

Z tábora bratislavských haemistov.

Vlado V. Belan:

HM V TÁBORE

(Autor venuje svoju prácu Hlinkovej mládeži z Lipt. Hrádku).

I. Matulovo tajomstvo.

Pán učiteľ sedel za katedrou a vyprával svojim žiakom o posledných dňoch školského roku, o prázdninách a o tom, ako sa zase na jeseň všetci sídu v tej istej triede.

Vonku bolo veľmi pekné slnečné počasie. Na starej jabloni pod oblokom sa už začínaly červenieť pekné čerešne a nejeden žiak s roztúženým zrakom sa zahľadel ta von otvoreným oblokom. Veď nie že by túžil azda len po tých čerešniach. Ale volalo chlapcov to jasné slniečko, čerstvý vzduch, voda, polia a lesy. Na konáriku pred oblokom si zasadol pekný drozd a na plné hrdielko spieval. No, na chlapcov teraz nemalo veľkého účinku volanie krásnej prírody. Počúvali pozorne pána učiteľa, lebo ho mali radi.

Len Matula, sediaci v zadnej lavici, usilovne čosi písal. Matula nebol zlým žiakom. Ba práve naopak. Veľmi dobre sa učil, všetko vedel, čo pán učiteľ rozkázal, aby sa naučili. Ivan Horák, čo sedel pri ňom, sa začudoval, keď videl, že Matula nedáva pozor.

— Čo to píšeš? — pýtal sa ho pošepky.

— Počkaj. Uvidíš, — odpovedal Matula a složiac lístok, napísal naň: **»Keď prečítaš, daj ďalej!«** Potom podal lístok Ivanovi. Ten ho otvoril a čítal úhľadne napísané riadky:

»Príďte všetci poobede na Starý hrad za mesto. Je to významné, lebo sa pre vás pripravuje veľké prekvapenie. Števo Matula«.

Ivana veľmi svrbel jazyk a rád by sa bol Matulu opýtal, čo za prekvapenie má pre chlapcov. Pán učiteľ však zbadal, že sa čosi robí v zadnej lavici a oboch napomenul, aby dávali pozor.

— Milí moji žiaci, napomínam vás preto, aby ste dávali teraz obzvlášť pozor na to, čo vám hovorím, — pokračoval pán učiteľ vo vyprávaní, — lebo je to veľmi významné. Viete, že už sa blíži čas, keď sa rozlúčite so mnou a s touto milou školou na dlhé 2 mesiace prázdnin. Prázdniny budú vám dňami oddychu po celoročnej práci. Tí, ktorí sa dobre učili a donesú pekné vysvedčenie, budú sa radovať. Ale nielen oni budú mať z tohto pekného vysvedčenia radosť. Tešiť sa budem i ja a tešiť sa budú i vaši rodičia, že majú také dobré deti. Vy, chlapci, iste dobre viete, veď som vám to často hovoril, že sa neučíte mne ani rodičom, ale učíte sa pre seba a pre svoj drahý slovenský národ. Vy všetci patríte medzi Hlinkovu mládež, teda musíte ukázať, že ste toho hodní, aby ste mali meno tak veľkého muža. Ste slovenskí junáci, ktorí milujú svoju reč, svoju vlasť a preto pre svoju domovinu sa tiež musíte učiť, musíte sa vzdelávať, aby ste tak tvorili sebavedomý, tvrdý a vzdelaný národ. Preto, keď vás na prázdniny rozpustím, chovajte sa dôstojne, ako sa sluší na junákov a budúcich gardistov. Teraz si soberte knižky a potichu choďte domov! —

Pán učiteľ dokončil, chlapci vstali, pomodlili sa a opúšťali jeden za druhým triedu. Posledný išiel pán učiteľ, ktorý vždy triedu zamkol.

Len čo chlapci vyšli na ulicu pred bránu školy, shlukli sa okolo Števa Matulu. Lebo ten lístok, čo Matula napísal, obišiel cez celú triedu a každý si ho prečítal.

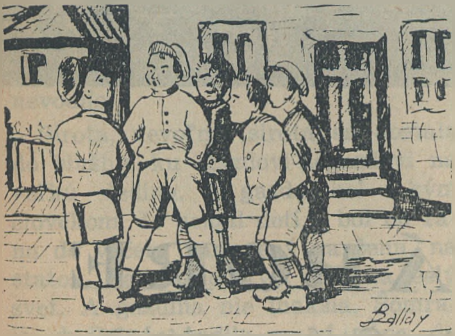

Teraz sa ho všetci vypytovali. Každý chcel vedieť, akéže to prekvapenie chystá pre chlapcov. Matula bol silný, dobre vyvinutý a všade prvý. Mal ako uhoľ čierne, kučeravé vlasy a čierne oči, takže, najmä v lete, keď bol opálený, podobal sa Cigáňovi. Pán učiteľ i všetci chlapci ho mali radi. On to bol, ktorý, keď niečo bolo treba pre celú triedu, vykonal čo najhorlivejšie; jeho tiež poveril pán učiteľ, aby sa staral o poriadok v triede. Ako haemista bol Matula medzi prvými. Veliteľ HM si ho natoľko obľúbil, že sa mu stal akýmsi sekretárom alebo pobočníkom. Často chodil k veliteľovi písať rôzne veci, týkajúce sa vedenia Hlinkovej mládeže. Pre svoju úprimnosť si získal dôveru veliteľa natoľko, že Matula vždy prvý vedel, čo sa robí a čo sa bude robiť. No, vedel tiež mlčať a za nič na svete by neprezradil nič prv, ako by na to prišiel príhodný čas alebo pokyn veliteľa.

Hoci chlapci toto všetko vedeli, predsa sa pokúšali vytiahnuť to tajomstvo zo svojho kamaráta. No, ten len krútil hlavou, tajomne sa usmieval a so slovami »príďte poobede na hrad, tak uvidíte« odišiel, nechajúc kamarátov o samote.

Keď Matula odišiel, aj ostatní chlapci sa začali rozbiehať domov. Jožo Čupkovie a Maroš Kováč, ktorí chodili do piatej triedy, odbočili do úzkej ulice. Jožo chytil Maroša perpazuch a dôverne mu hovoril:

»Ty, Maroš, čo myslíš, prečo nás volá Matula na Starý hrad?«

»Ja, veru, neviem...«, povedal Maroš, prehadzujúc si aktovku do druhej ruky.

»Ale ja viem!«, pýšil sa Jožo.

»Čo by si mohol vedieť. Azda ti Matula niečo povedal? To by som ti neveril.«

Jožo Čupka sa len usmial: »Matula mi nepovedal nič, ale keď len trochu rozmýšľaš, hneď môžeš vedieť, prečo nás zavolal — a práve na Starý hrad.«

»Hm, nuž prečo na Starý hrad? Lebo je tam azda pekne, ticho a môžeme sa nerušene zabávať.«

»Ale kdeže! Sľúb mi, že to, čo ti poviem, ostane len medzi nami!«

Maroš sa trochu zamyslel. No, hneď podal Jožovi ruku so slovami: »Sľubujem. Môžeš začať. — Ale chytro, lebo som hladný ako vlk.«

»Môj starý otec rozprával — hovoril Jožo — že na tom hrade je zakopaný poklad. Ešte pred mnohými rokmi, keď na hrade bývali ľudia, napadnutý bol Starý hrad Turkami. Celý jeden mesiac obliehali Turci hrad a nemohli ho nijako dobyť. Ale keď sa minuly všetky potraviny, nastal na hrade veľký hlad. Ľudia vraj jedli pečených psov a mačky a keď už ani toho nebolo, rozhodol sa pán hradu, že utečie. Skôr než odišiel, dal ukryť všetky svoje klenoty, zlaté predmety, drahokamy a plno dukátov do veľkej podzemnej izby. Celý poklad ukryl do veľkej železnej debny, ktorú zakopali na prostriedku izby. Aby nik nevedel o tom, kde je poklad zakopaný, kázal pán hradu popraviť troch sluhov, ktorí poklad zakopali. Dvom už aj zoťali kati hlavy, keď odrazu vtrhlo turecké vojsko na hrad, vrhlo sa na vojakov i na kata a nastala bitka. Toho využil tretí sluha, ktorý bol prítomný pri zakopávaní pokladu a ušiel. Vedel o podzemnej chodbe, ktorá spojovala hrad s kostolom tu v meste a touto chodbou sa dal na útek. I pán hradu so svojou dcérou a paňou tade utekali. Sluha sa im chcel pomstiť za to, že ho dali popraviť. Keď teda videl, že za ním ide jeho pán, ukryl sa za dvere jednej úzkej chodby. Keď dverami prešla pánova dcéra, sluha prudko zatvoril dvere a zamkol na kľúč. Hradný pán aj so ženou, ktorá veľmi týrala svoje komorné, búchali na dvere, ale márne. Sluha chytil prestrašenú komtesu za ruku a viedol ju von. Turci za ten čas hrad podpálili a zničili od zlosti, že nenašli žiaden poklad. Ten sluha bol môj praded. Celú príhodu napísal na kus papiera a vložil do Biblie. Je tam ešte na konci podotknuté, že sa s tou komtesou, ktorú zachránil, oženil. To písmo, už zažlklé, našiel môj starý otec v Biblii.

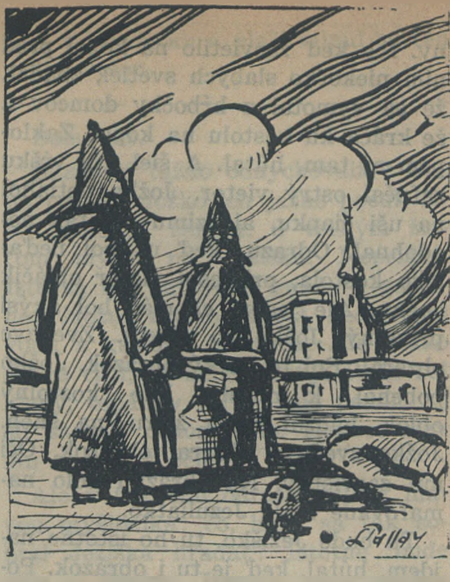

Keď však o niekoľko dní na to v meste horelo, chytil sa i dom môjho deda a zhorela i Biblia s tým cenným dokumentom. — To je všetko, čo som ti chcel povedať. Ale nikomu ani slovo!«

»Neboj sa. Ja budem mlčať ani hrob«, uisťoval Maroš svojho kamaráta. »A čo? Myslíš, že Matula našiel ten ukrytý poklad?«

»Celkom iste. Chce sa s tým pochváliť, a ako ho už poznám, v mene celej triedy ho chce venovať na zlatý poklad Slovenskej republiky. My mu však prejdeme cez rozum. Ja mám predsa úplné právo na celý poklad, lebo som jeho dedičom. Predsa môj praded sa oženil s jediným potomkom hradného pána, s jeho dcérou. Nuž počúvaj. Pôjdeme na hrad hneď, ako sa naobedujeme, aby sme tam boli prv než Matula a ostatní. Ja pred vaším domom zahvízdam a pôjdeme. To bude slávy, keď najdeme poklad a keď ho ja ako svoj majetok venujem na štátny poklad! — Nuž choď, chytro sa naobeduj a hneď aby sme išli. — Na stráž!«

»Na stráž!« pozdravil aj Maroš svojho kamaráta a dodal: »Do videnia za pol hodiny!«

II. Radostné prekvapenie.

Asi dva kilometre za mestom, na malej skalnej vyvýšenine sú zbytky Starého hradu. Pôvodný hrad bol dosť veľký. Mal dve nádvoria s hlbokými studňami a dve citadely, z ktorých jedna sa zachovala až dodnes, pravda, bez strechy. Celý hrad bol obkolesený hrubými múrami a samotné steny hradu boly stavané z kameňa, na niektorých miestach až tri metre hrubé.

Veľmi pekne vyzeral ten hrad uprostred zvlneného kraja. V diaľke sa rysovaly bledobelasé vrchy a okolo hradu boly dlhé koberce polí. Zbožie sa tíško vlnilo pri jemnom vánku a zahrávalo zlatými farbami klasov, ktoré, narážajúc na seba, príjemne zvonily. Hrad bol pustý a tichý — ako vždy. Aspoň tak vyzeral zďaleka.

No, keď by sme sa priblížili až k múrom, počuli by sme veselý smiech a hovor chlapcov. To celá piata trieda, a aj chlapci z iných tried, i z gymnázia sa sišli tu na hrade. Netrpezlivo čakali Matulu, súc zvedaví, čo im chce ukázať.

Ivan Horák, najlepší z telocviku, sa vyškriabal na zrúcaniny veže a ztade, ako nejaký vojenný pozorovateľ, prezeral celé okolie, dávajúc hlavne na to pozor, či už nejde Matula.

»Ešte nejde?!«, volali na neho chlapci zdola.

»Ešte nie!«, odpovedal Ivan a pohodlnejšie sa usadil na hrubom múre veže.

»Čo myslíte chlapci, čo nám chce Matula povedať?«, pýtal sa malý tučný primánik Janko Vrba.

»Pôjdeme rezať vŕby a pliesť košíky!« narážal Ivan na Jankovo priezvisko, súc bezpečný vo svojej výške pred konfliktom, ktorý by medzi oboma mohol nastať.

»Ty tam na tom svojom mrakodrape dávaj radšej pozor, či nejde Matula, a aby do teba v takej výške neudrel hrom!«, odpovedal Ivanovi Janko Vrba.

»Hej! Chlapci!«, zvolal Ivan odrazu.

Všetci zatíchli.

»Tamto ide!«

»Kto?!« ozvalo sa niekoľko hrdiel odrazu.

»No, Matula!«, hlásil Ivan. »Ale počkajte, veď nejde sám. Ktosi ide s ním. Kto to je? — Aha! Veliteľ Hlinkovej mládeže!« a s tým sa Ivan chytro sťahoval so svojej pozorovacej veže. Postavil sa do pozoru a zvolal:

»Hlinkova mládež, na môj povel: Hlinkova mládež!« Skrútol sa, odbehol na koniec nádvoria, zdvihol ľavú ruku a ďalej velil chlapcom, ktorí stáli nehybne ako stĺpy.

Poobzeral, či je všetko v poriadku, potom zavelil »ruky zpäť« a »pohov«.

»Smer hradná veža: v trojstup nastúpiť!« Urobil vľavo v bok, pripažil, okamžik stál tak v pozore, potom sa otočil: »Zákryt!« zaznel zasa jeho ostrý hlas.

Ivan bol zástupcom veliteľa v prvej čate HM. Veliteľom bol, pravdaže, Matula.

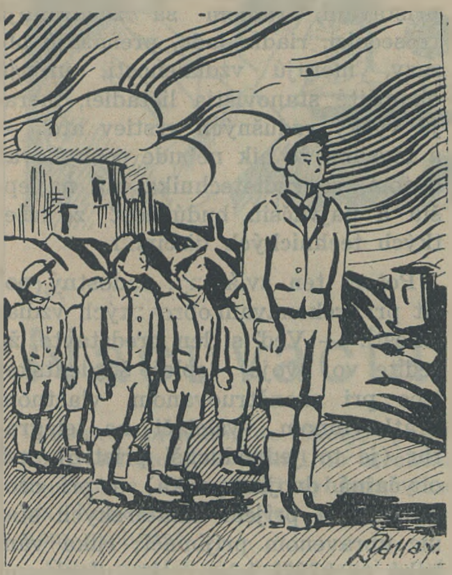

Chlapci vedeli, že by museli, keď príde veliteľ, aj tak nastúpiť, teda urobili to hneď a tak čakali príchod svojho veliteľa a Matulu.

Hromové »Na stráž!« privítalo vodcu miestnej HM. Bol daný rozchod. Veliteľ shromaždil všetkých chlapcov okolo seba a začal:

»Váš kamarát Matula ma prosil, aby som na tieto blížiace sa prázdniny usporiadal tábor. Pretože ste boli dosť dobrí a vaše chovanie bolo vzorné, až na niektoré výnimky, vyhovel som jeho žiadosti a dnes som vás sem zavolal, aby sme sa už vopred o celom podniku poradili.«

»Výborne! Sláva Matulovi!« ozvaly sa výkriky rozradostnených chlapcov.

Vodca dal rukou znamenie, aby bolo ticho.

»Teda najprv musím vedieť, koľkí by chceli ísť. Zdvihnite ruky všetci, ktorí sa chcete na našom táborení zúčastniť!«

Celý les rúk vyrástol nad hlavami shromaždených chlapcov.

»Všetci. Dobre, a teraz sa musí určiť miesto, kam by sme mali ísť. Tak, Matula, čo myslíš ty?«

»Do Vysokých Tatier, hoci do Kôprovej doliny. Je to jedna z najkrajších a najdivokejších dolín.«

»Ja by som myslel, že by bolo lepšie v Račkovej doline, ktorá je v Liptovských holiach. Bol som tam vlani na výlete a veľmi sa mi tá dolina páčila«, ozval sa Ivan Horák.

Iní chlapci navrhovali niektoré doliny v Slovenskom Krušnohorí, vo Fatranských vrchoch a na Orave.

»Všetko je pekné. Vidím, že ste statočnými slovenskými turistami a že poznáte najkrajšie kútiky svojej vlasti. Ale ja by som vás zaviedol do doliny, v ktorej z vás, myslím, ešte nik nebol. Je to taká divoká a krásna dolina v Nízkych Tatrách. — Svätojánska dolina. Nuž čo, chcete ísť ta?«

»Pôjdeme. Veď, hľa, nik z nás tam ešte nebol«, odpovedal za všetkých Horák.

»Dobre. Kto nechce ísť do Svätojánskej doliny?« opýtal sa vodca.

Nik sa nehlásil. Všetci súhlasili, aj tí, ktorých návrhy neboly prijaté. Robili tak z úprimného kamarátstva, nechcejúc vyvolať zbytočné debaty a hádky. Veď napokon je to všetko jedno. Celé Slovensko je predsa krásne a milé.

Chlapci boli veľmi rozradostení, ale nestačili prejaviť svoju radosť navonok. Bolo to naozaj prekvapenie, ako Matula povedal. Veď ani jedna vec z tých, o ktorých hádali, že ich prekvapia, sa nestala.

Cez celý školský rok o letnom táborení iba snívali a ani sa neodvažovali pomyslieť na to, že ich túžby po voľnom živote v prírode sa stanú raz skutkom.

Všetci pozerali so žiariacimi očami na svojho vodcu, ktorý tam stál pred nimi ako socha medzi zrúcaninami hradu, zatiaľ čo oni si posedali na krátku zelenú pažiť a zrúcané múry.

Vodcov hlas bol zvučný, jasný a keď povedal niečo hlasnejšie, odrážalo sa to v mnohonásobnej ozvene od holých kamenných múrov.

Rozprával o programe táborenia.

(Pokračovanie.)

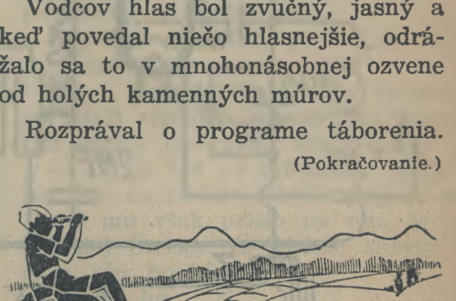

„Na rozhraní tejto éry, pozerám napred s mnohosľubnými nádejami. To, čo nám poskytly zašlé časy, to, čo nám povedala životaschopnosť národa, čo nám umožnila, uskutočnila a pripravila správa rozhlasu, denná tlač a osobné usilovanie i schopnosti jej predstaviteľov, čo nám nastolila a upravila naša propaganda, napíňa nás pocitom istoty a spokojnosti pre budúcnosť. Národ, obodrený vojenským počinom, vojsko, posilnené národom, sú zárukou dobrého dneška a ešte lepšieho zajtrajška.“

(Min. Ferd. Čatloš.)

RÁDIOAMATÉRSKA DIELŇA

Vedie
Dezider Murgaš

Skôr než pristúpime k vlastnému technickému námetu, chceme našich mladých čitateľov oboznámiť s významom rádioamaterizmu a rádiotechniky vôbec.

Každý človek, ktorý si vie zhotoviť nejaký prístroj, patriaci do odboru rádiotechnického, zovie sa rádioamatérom. Rozoznávame rádioamatérov, špecializujúcich sa na určitý užší odbor, ako na pr. krátkovlnní amatéri, televízni amatéri, rádioamatéri, zaoberajúci sa vysielacou, prijímacou alebo nízkofrekvenčnou technikou atď.

Čo je cieľom a aký význam má takéto experimentovanie v najmodernejšom odvetví techniky? Cieľom každého rádioamatéra je prehĺbiť si svoje rádiotechnické vedomosti tak, aby mohol pomáhať vede a pokroku pri jeho neustálom postupe, priložiac s času na čas aj svoje práce, vedomosti a vynálezy k nedokončenému dielu. — Pravdaže, u niekoho spomenutý odbor je životným cieľom a preto stáva sa vážnou prácou, naopak zas u niekoho je zábavou v tom najideálnejšom slova smysle.

A nielenže nám rádiotechnika, hlavne krátkovlnné vysielanie zblíži svet tak, že vzdialenosť stane sa nám akýmsi neznámym pojmom, ale rádioodbor a jeho skvelá technika nás zasvätí do odborov, o ktorých ľudia ešte pred nedávnom len snívali; veď rádiom nielenže sa prenáša reč, zprávy, hudba atď., ale rádiom sa i lieči, rádiom sa riadia lietadlá pri pristávaní, rádiom sa zachraňujú trosečníci, riadia lode, prenášajú obrazy, merajú vzdialenosti, určujú okamžité stanovištia lietadiel, merajú výšky vzdušných vrstiev atď. — a myslím, že nik nebude pochybovať o tom, že rádiotechnika má najlepšiu a najväčšiu budúcnosť zo všetkých technických disciplín.

Potom ten zvláštny, radostný pocit pri prekonávaní obrovských vzdialeností. — Veď si len predstavte, že sedíte vo svojej teplej študentskej izbe pri skonštruovanom vlastnom krátkovlnnom vysielači na telegrafiu (je to jednoduchší prístroj, než obyčajná dvojlampovka) a pri osobitnom na príjem amatérskych staníc upravenom prijímači; ruka vám behá po kľúči, lebo voláte všeobecnú výzvu telegrafickými značkami, nakoniec vyzvete amatérov, aby vám odpovedali. Zhasnete vysielač, zapojíte si svoj prijímač a točíte nervózne gombíkom vo vedomí, že »nikto« neodpovie, veď kdeže — taký maličký vysielač, inakšie stanice — hľa, tu naša Bratislava, ledva ju počuť na niekoľko sto kilometrov a akú má silu(!) .... rozjímate nebadajúc pritom, že akási telegrafia istej stanice vám silne bije do sluchu — kontrolujete mimovoľne značku — čo to, nechcete veriť svojim ušiam; je to možné? Amerika volá — naozaj Amerika. Americký krátkovlnný amatér vám hlási, že vás počuje dobre, čitateľnosť vašich značiek výborná, tón telegrafie zvonivý.

Áno, je to celkom možné na krátkych vlnách, pretože tieto sa šíria zvláštnou priestorovou vlnou, ktorá sa odráža od najvyšších vrstiev ionosféry, preto dosah na zemeguli nie je vôbec obmedzený, len príjmové podmienky majú vzťah k akosti a sile vysielaného signálu. Neverili by ste pritom, aká je jednoduchá amatérska vysielacia stanica, ktorou podobné spojenia s amatérmi celého sveta nie sú vôbec zvláštnosťou. — O niekoľko týždňov dostanete aj pekný staničný lístok z Ameriky, osvedčujúci vaše spojenie.

A veru nebolo by od veci, keby aj HM mala svoju spojovaciu rádiovú službu, v ktorej by sa vychovával prvý slovenský krátkovlnný, rešp. slaboprúdový dorast.

Pre zvýšenie záujmu o rádioodbor a jeho všetky složky budeme uverejňovať rôzne konštrukcie prijímačov na sieť, na baterie, konštrukcie rôznych iných, k rádiu patriacich prístrojov, ako aj krátkovlnných vysielačov; riadiť sa budeme podľa želania našich čitateľov a haemistov. Ku všetkému bude priložený podrobný popis, každému srozumiteľný; taktiež všetky konštrukcie, tu uverejnené, dajú sa zhotoviť v každej, aj tými najminimálnejšími prostriedkami oplývajúcej dielni.

Teraz prinášame schéma a popis výkonného a pritom lacného krátkovlnného prijímača.

Prístroj je složený z troch častí, vykonávajúcich tri rôzne funkcie. Prvým stupňom je detektor s elektrovkou (rádiolampou) AF3, ktorý prichádzajúcu vysokú frekvenciu odďeľuje od frekvencie nízkej a len táto ako modulačný obal sa zosilňuje v stupni ďalšom, v nízkofrekvenčnom zosilovači s rádiolampou typu AC2; za týmto stupňom dostávame signál už dobre zosilnený. — Posledným stupňom je eliminátor čiže usmerňovač, ktorý celej aparatúre dodáva rovnosmerný prúd. Tu sa užíva lampa typu AZ1.

Predpokladáme, že väčšina pozná schématické značky, aspoň stredoškoláci iste, preto významy značiek nepodávame.

Pri montáži sú veľmi dôležité čo najkratšie spoje, ktoré sa prevádzajú letovaním. Najdôležitejším spojom je pripojenie blokového kon-

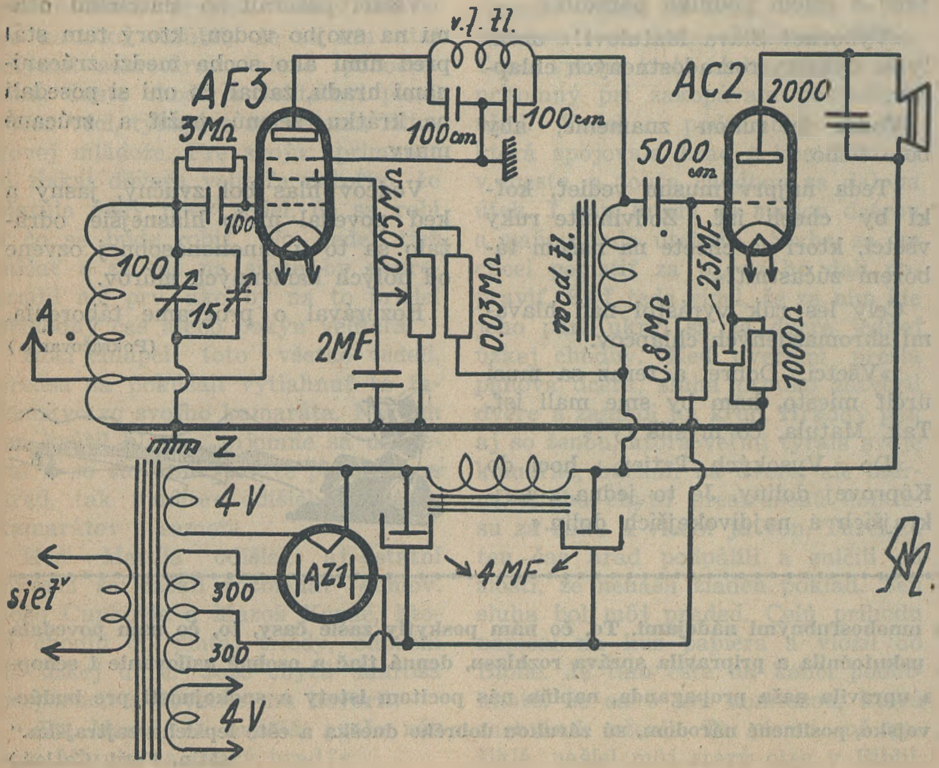

denzátoru v ladiacom okruhu priamo na riadiacu (prvú) mriežku, lebo každý dlhší prívod nám spôsobí nepotrebné väzby a straty.

Celú konštrukciu montujeme na doštičku, lepšie plechovú podstavu (chasiss) s predným panelom, kde prídu ladiace gombíky! — Cievky vinieme na staré lampové spodky, aby sme ich mohli potom ľahko vymieňať. Na cievku navinieme toľko závitov, aké chceme počúvať pásmo. Na pásmo 80 m, kde pracujú aj amatéri, má cievka priemer 35 mm a 30 závitov; na 4. závite je katódová odbočka — sem pripojujeme i anténu. Na pásmo 40 m, kde tiež sú krátkovlnní amatéri, platia hodnoty polovičné atď. Druhým otočným kondenzátorom o malej kapacite rozvedieme si dané pásmo a môžeme preto pohodlne vytočiť i tú najslabšiu amatérsku stanicu. — Potenciometrom označeného odporu nastavujeme veľkosť elektronovej väzby, ktorá je v tomto prípade užitá. Všetky súčiastky dostaneme v odbornom rádiozávode, špeciálne v rádiozávode »Ideix« v B. Bystrici. Na všetky **technické** otázky odpovie autor.

Pri počúvaní amatérskych staníc, hlavne telegrafných, užijeme slúchátok, aby sme sa mohli lepšie sústrediť. — Ostatná konštrukcia sa ponecháva každému na ľubovôľu.

O výhodách tejto aparatúry, najužívanejšej medzi rádioamatérmi sveta sa zmieňovať nejdem, keďže táto hotová sa chváli sama.

Budúcne prinesieme veľmi zaujímavú konštrukciu.

„Mnoho sa filozofovalo o tom, či musí byť aj bieda na svete a čo je vlastne príčinou biedy. Každý štátnik a politik na zodpovednom mieste koná všetko, aby odstránil biedu. To sa však nedá odstrániť paragrafmi, alebo rozličnými štátnymi inštitúciami. Liek na odstránenie biedy nikto nenašiel, až na jedného jediného človeka. Tento mladý muž chodil pred mnoho stráročiami po svojej malej skalnatej vlasti a ten muž, čarokrásnej tvári, okúzľujúceho pohľadu a jemného hlasu videl na jednej strane armády biedy a na druhej strane boháčov. Tým biednikom povedal: Vy, núdzou trpiaci, odstrkovaní a opustení, pôjdete ku mne a ja budem vašou potechou, ja vám pomôžem v príkoriach dňa. A obrátil sa na boháčov, a povedal im:Podívajte sa na túto armádu biedy a keď tomu najposlednejšiemu pomôžete, mne pomôžete. A tento muž nastúpil aj dôkaz pravdy, že čo hovorí, je pravda. Prenasledovali ho, ale on neušiel; keď ho chytili, nevyhováral sa na ostatných, ale povedal: Chyťte ma a ostatných pusťte. tí sú nevinní. Postavil sa pred súd, bol odsúdený a popravený ohavným spôsobom tých čias, ukrižovali ho.“

Dr. V. Tuka.

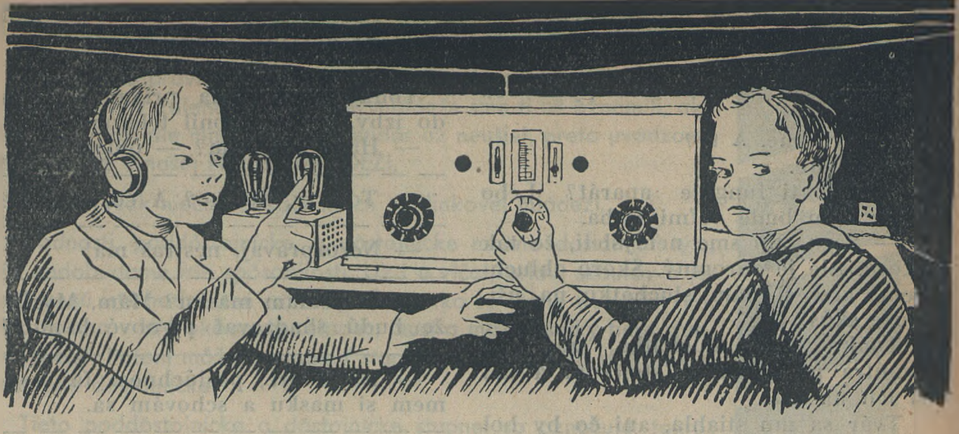

Da:

Načúvacia stanica „P-1"

Tonko pribehol zo školy, položil knihy na stolík a odišiel do oteckovej kancelárie. V knižnici vyhľadal časopis Najnovšie vynálezy a začal sa v ňom prehŕňať.

Sotva prešiel pár listov, ozval sa telefonný zvonček.

Chytí sluchátko.

— Pé jedna — hlási do mikrofonu.

Zvesť, ktorá priletela po telefonných drótoch, musí byť príjemná, lebo Tonkova tvár žiari radosťou vynálezcu, tešiaceho sa nad dobrým výsledkom dlhých pokusov.

— Hej, za chvíľku som tam — vraví. — Len čo sa naobedujem. Na stráž!

Odloží sluchátko a sbehne dolu.

— Na stráž, mamička!

— Na stráž! Si hladný?

— Ako vlk.

A ozaj, je, ani čo by bol pol roka hladoval. Mamička ho napomína, že nie je to ani pekne ani zdravo.

— Musím sa ponáhľať — vyhovára sa. — Števo ma čaká.

— Čo beháš stále za tým Števom? Čo kujete?

— Uvidíš. Ešte ti to nesmiem vyzradiť. Ale je to veľmi zaujímavé.

— Som zvedavá.

Tonko sedí a papká. Aby mu lepšie chutilo, pustila mamička rádio. A priam, keď zápasil s múčnikom so slivkovými knedľami, začaly zprávy Slovenskej tlačovej kancelárie.

Hlásili:

Dnes ráno o piatej hodine prekročilo nemecké vojsko poľské hranice, aby na útoky nepriateľských vojsk odpovedalo útokom. Vojna sa ešte nezačala, ešte má Poľsko čas vrátiť sa k pokoju.

Ferko ďalej nepočúval. Ba vlastne počúval, ale nepočul.

Pred očami mal prívaly vojska, narážajúce na nepriateľské zákopy. Videl stĺpiská čierneho prachu, dvíhajúceho sa na miestach, kam dopadly konónové gule. Čul štekot guľometov, výkriky hurá!, plač i jajkanie.

Všetko tak, ako je to na filmoch a v obrázkových časopisoch.

Do vojnového chumeľu zapadol hukot ťažkých motorov. Nebo nad Slovenskom zdalo sa mu plné bombardovacích strojov, ktoré roznášajú pustošenie, skazu a smrť. Videl ich v stovkách a v tisícoch priletovať so severu i s juhu.

Tak sa nad tým zamyslel, až zabudol, že sa má kamsi ponáhľať.

— Mamička, dnes sa začala vojna? — spýtal sa matky.

— Ale hádam ešte nie — odvetila mu, nechcejúc ho znepokojovať, aby sa nebál o otecka, ktorý bol už pár dní narukovaný.

— Kto vie, či nás nebudú Poliaci bombardovať!?

— Sotva. Sme ďaleko od hraníc.

— Len teraz uvidíš, čo sme nachystali — popýši sa.

Kratúčko sa pomodlil, vzal čiapku a fujas Matias! — už ho nebolo.

Vyšiel na ulicu, poobzeral sa po nej, ako by niekoho veľmi hľadal. Nevidel však nikoho, ani priateľa, ani nepriateľa.

Dal sa cestou, čo išla do vilovej štvrti ich mestečka. Ponáhľal sa, ako by mal ísť hasiť nebezpečný oheň.

Zastal pred vilou, obrastenou divým hroznom od zeme až po strechu. Nazrel do záhrady, prebehol očami po oblokoch. Nikde nic.

Zapískal prv tóny pochodu: „Hor sa chlapci, hor sa, na stráž!“

Zpoza klokočového kríčka vystrčila sa smelá strapatá chlapčenská hlava. Oči jagaly tisícerými šibalstvami.

— Čo je to? — zahundral Tonko, pocítiac na chrbáte akýsi kamienčok. Hneď mu však prišlo na um, že to nebodaj Števko. Je niekde skrytý a chce, aby ho hľadal.

Zbadal ho.

Ťažkými železnými vrátami vošiel do záhrady.

— Už sa začala vojna — bola prvá vec, ktorú zvestoval kamarátovi.

— Ba!?

— Hej! A či si nepočúval zprávy?

Tonko sa dal do horlivého vysvetľovania situácie. Málo sa do toho rozumel, ale predsa len viac ako Števko, a to mu dávalo právo poučovať ho.

Pomaly prišli do podkrovnej izbietky, odkiaľ bolo dobre vidieť celé mesto.

— Počul si ma? — spýtal sa Števko.

— Výborne. A ty?

— Dobre.

— Ako ti funguje aparát? Lebo teraz nám bude veľmi treba.

— Veru, ani sme nemysleli, že tak skoro. Ale je ohromný. Skoro ohluchnem, keď si dám sluchátko na uši. Nože skús!

Tonko vzal sluchátka, zavesené zvnútra pod písacím stolíkom a dal si ich na uši.

Tvár sa mu stiahla, ani čo by bol zjedol prikyslú uhorku. I očami zažmurkal.

— Čo je? — naľakal sa Števko.

— Nefunguje. Niekde je chyba.

— Ale veď ešte pred chvíľkou som počúval hluk motorov a vlakov.

Proboval i Števko. Márne. V sluchátkach bolo mŕtve ticho. Aparát nefungoval. Kdesi musela byť porucha.

Majstri dali sa do hľadania. Rozobrali sluchátka i mikrofon. Nakoľko sa tomu rozumeli, chyby tam nenašli. Potom vyšli na povalu a prezreli prístroj, ukrytý v kúte pod strechou. Aj tam všetko v poriadku.

— Ba, veď tu je pretrhnutý prívod — zbadal po chvíli Tonko visiaci voskovaný drót.

— Vidíš! Dnes naši prali, slúžka vešala šaty a myslela, že je to špagát.

— Ale drót mal vydržať!

— Mal.

Spojili ho a vošli do izbietky. V sluchátkach znel ohlušujúci hluk z ulice. Bolo v nich čuť hukot motorov, odfukovanie rušňov, vravu, spev i piskot.

— Námestie je odtiaľto dobrých päťsto metrov a čujeme, ani čo by sme tam boli.

— Ba ešte lepšie.

— Teda sme pripravení pre prípad potreby.

— Sme. Aj telefon funguje, aj naslúchačka.

*

— Načúvaj! — podával Števko Tonkovi sluchátka. — Ja zabehnem po oteckov ďalekohľad. Vieš, keby niečo...

Len čo sa stratil, začul Tonko v sluchátkach akési podozrivé rapkanie. Bolo čo raz silnejšie a silnejšie.

— Tak, čo? — pribehol Števko.

— Cudzie stroje.

— Ukáž!

Ozaj, v strašnom hluku, ktorý znel zo sluchátok, bolo rozoznať, ako sa približuje hukot u nás málo upotrebúvaných motorov. Chlapci hneď vedeli, že ide alebo o cudzie autá, alebo o lietadlá.

— Z juhozápadu.

— Hej.

Števko vytiahol zo strechy škrydľu a ďalekohľadom zadíval sa do diaľky.

Tonko zatiaľ napnute načúval.

— Zatelefonujem na CPO — zakričal Števko a sbehol do oteckovej pracovne. Otecko bol odcestovaný, mal prísť až neskoro v noci.

*

Tonkova mamička priam vkročila do izby, keď zazvonil telefon.

— Haló! Kto tam? — ohlásila sa.

— — — — — — — — — — — — —

— Tos' ty, Števko? A čože chceš?

— — — — — — — — — — — — —

— Nerozprávaj, nestraš ma!

— — — — — — — — — — — — —

— Či nemám masku? Mám. Myslíš, že budú shadzovať plynové bomby?

— — — — — — — — — — — — —

— No dobre, poslúchnem ťa; vezmem si masku a schovám sa.

— — — — — — — — — — — — —

— Haló! Števko!

Ale v telefone sa už nik neozval. Zaznelo iba cvaknutie, znak, že Števko skončil.

— Čo len tí chlapci stvárajú!? — zakrútila Tonkova mamička hlavou.

Poodišla k stolku, na ktorom bola pošta, čo dnes prišla. Vzala list od Tonkovho otecka a čítala ho znovu, Už vari piaty raz.

Na telefonický rozhovor celkom zabudla.

*

Tonko zatiaľ skončil rozhovor s veliteľom CPO. Sotva odložil sluchátko, pribehla za ním sestrička Marta. Veselá a roztopašná. Začala ho hnevať.

— Nemám čas na daromnice — odvetil vážne. — Choď do kuchyne a povedz mamičke, aby ste sa schovali, lebo za chvíľu vás bude nepriateľ bombardovať.

— Čo? — nerozumela sestrička.

— Utekaj sa schovať, lebo čo nevidieť, budú padať bomby!

A vybehol na povalu.

Nepočul sestru, ktorá sa veselo za ním smiala. Nepočul ani matku, ktorá nad zprávou zakrútila hlavou a riekla:

— Zas tí chlapčiská buntošia.

— Čo povedalo CPO? — vítal ho Tonko.

Vysmiali sa mi.

— K nám si telefonoval?

— Hej!

V tom čase už bolo vidieť na juhovýchodnom nebi bodky ako mušky. Čo raz viac a viac sa zväčšovaly, rástly. Hukot strojov bol pomaly tak silný, že ho začínaly zachycovať aj uši.

Chlapci dívali sa vyjavene na lietadlá! Nevedeli sa od nich odvrátiť. Už mohli celkom dobre rozoznať, že sú to ťažké trojmotorové bombardovacie stroje.

— Aký štátny znak majú?

—Náš iste nie!

— Veď máš ďalekohľad.

— Hej, ale idú proti nám a zpredu ho nikde nemajú. Až prídu nad nás, uvidíme, čo majú na krýdlach.

— Najistejšie budeme vedieť, keď budú bombardovať stanicu.

Sekundy a ich časti iba pomaly utekaly. Nechcely sa míňať. Napnutie sa zvyšovalo. Chlapci čakali, že čo nevidieť vyrúti sa do vzduchu strašný stĺp čierneho prachu a dymu.

Mysleli na nešťastie, ale neprišlo im na um skryť sa. Len trpli. Až im údy meravely.

Ale — nestalo sa nič.

Ťažké nemecké bombardovačky poráliťaly sa na východný front.

*

— Kto nám telefonoval? — pýtal sa miestny veliteľ CPO.

— Zistíme.

— Zaujímavá vec, ten kto telefonoval, myslím, že to bolo akési chlapčisko, vedel o lietadlách oveľa skôr, ako my.

— Zvláštne.

— Možno, že chcel len žartovať a podarilo sa mu — chcel ktosi zľahčovať.

Medzitým hlásili z pošty, že odpoludnia hovoril s CPO len pán lekár dr. Novák a pán advokát dr. Seminský.

— Ale veď dr. Seminský nie je doma, je odcestovaný — zakrútili hlavami.

— Veď vravím, že telefonoval chlapec. Iste jeho synček.

— To je možné. Z toho všeličo vystane.

— Dobre by bolo zistiť, či išlo len o fígeľ a či nejako chlapec vedel, že prídu nemecké lietadlá.

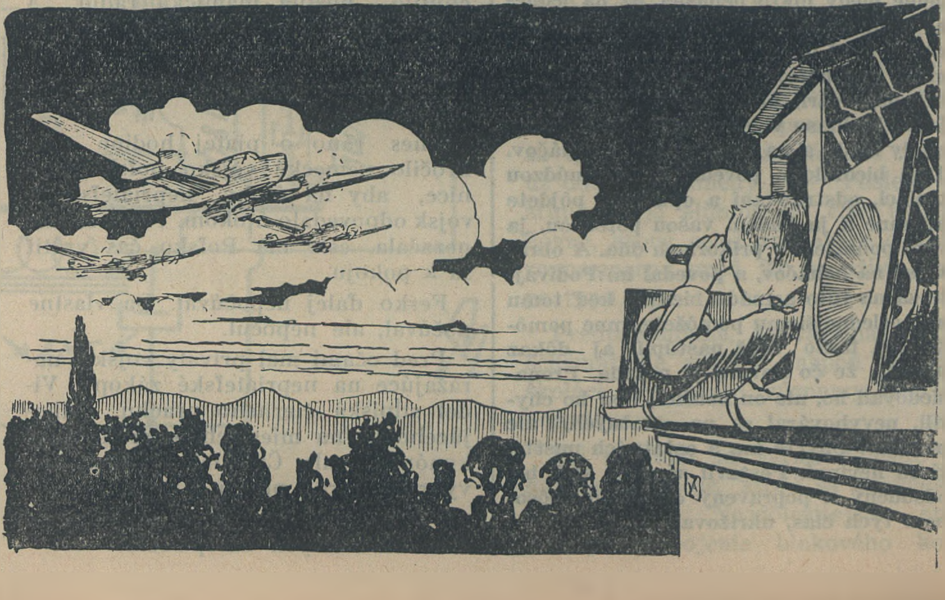

Čo sa takto rozprávali, zacengal telefon. Miestny veliteľ CPO chytil sluchátko.

— Cože? Zasa? Kto hovorí? A odkiaľ to viete? — spytoval sa Števka, ktorý mu telefonoval.

Odložil sluchátka, usmial sa a riekol prítomným:

— Priam mladý pán Seminský hlási, že zasa prichodia cudzie stroje.

— Čudné.

— Poďme pozrieť! — riekol ktosi.

Sopár ich vyšlo von. Načúvali, i uši rukami nadstavovali, ale nepočuli nič. Ani nevideli.

Až po hodnej chvíli ozval sa jeden:

— Tam! Zdá sa mi, že tamto letí aeroplán... Dva... Tri...

Pomaly ich i druhí zazreli.

Zasa nemecké stroje, ponáhľajúce sa na východný front.

— Ako mohlo to chlapčisko vedieť o nich tak skoro?

Táto otázka trápila pánov na CPO.

Ňou sa zaoberaly i mamičky oboch chlapcov. Obidve už dlhší čas pozorovaly, že ich synáčkovia nad čímsi kumštujú.

Tonkova mamička zatelefonovala Števkovej, že ju príde navštíviť, aby sa spolu pozrely na svojich mudrcov.

Prišla.

Obe tichúčko kráčaly hore schodmi do podkrovnej izby. Priblížily sa k otvoreným dverám. Chlapci nezbadali nič.

Števko práve hľadel ďalekohľadom za odchádzajúcimi strojmi, ktoré mizly v belasých diaľkach na obzore. Tonko mal na ušiach sluchátka. Počúval akosi veľmi pozorne.

— Zas idú! — hlásil.

— Veľa?

— Skupinka.

Vtedy sa už zamiešala i Tonkova mamička:

— Odkiaľ to vieš?

Števko odložil ďalekohľad a upozornil i Tonka, že majú vzácnu návštevu.

— Teraz nám poviete o svojom výmysle!

Tonko miesto dlhých rečí dal pani Seminskej sluchátka na uši. Nemala ich tam dlho. Hurhaj, čo v nich hučal, nezniesla.

— Akože ste to sostrojili?

— Nevymýšľali sme veľa. Len hotovú vec sme trochu preinačili — vysvetľoval Števko. — Otecko bol dal do tejto izby rozhlasové zariadenie, čo bol urobil pre miestny rozhlas pri májových oslavách. Vzali sme to a k mikrofonu sme pripojili dve plochy na zachycovanie zvukov a pridali sme oteckov rádiozosilovač.

— Trochu nám i pán doktor pomáhal — riekol Tonko. — Ale nie veľa.

Keď sišly mamičky dolu do izieb, ozval sa telefon. CPO prosilo vysvetlenie. Pani Seminská to ochotne urobila.

A chlapci s radosťou a hrde hlásili sa do služieb CPO.

Boli pyšní na svoj vynález.

Poznaj svojho vodcu podľa hodnosti...

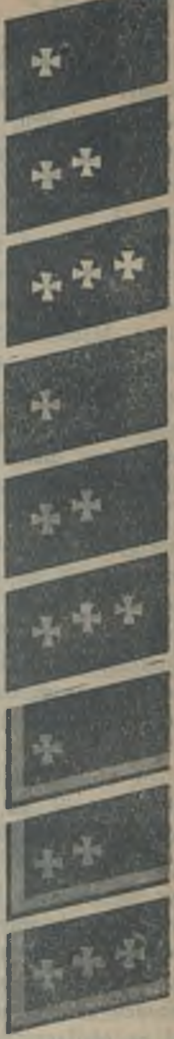

Bolo by nesprávne, keby si nerozpoznával podľa odznakov svojich vodcov. V kalendári Hlinkovej mládeže sme ti už oznámili, ako ich rozoznať, ale mnohým sa kalendár už neušiel, preto uvádzame to ešte raz v našej NOVEJ MLÁDEŽI.

Najprv však niečo o hodnostiach v Hlinkovej mládeži.

Hodnosti poddôstojnícke a dôstojnícke možno dosiahnuť tým, že nadobúdame isté spôsobilosti. Už i u vlčat, orlov, skautov a junákov sú isté hodnostné rozdiely. To všetko sú rôzne stupne v HM. Kto začína v HM ako malý chlapec, musí a môže všetky tieto stupne prejsť. Potom môže dosiahnuť stupeň poddôstojníka a napokon i stupne dôstojnícke.

Tieto poddôstojnícke a dôstojnícke stupne sa označujú takto:

PODDÔSTOJNÍCI:

Najnižší stupeň: **rojník.** Nosí na výložkách kabáta alebo plášťa **jeden strieborný krížik.**

Stredný stupeň: **družinár — dva strieborné krížiky.**

Vrchný stupeň: **čatník — tri strieborné krížiky.**

DÔSTOJNÍCI NIŽŠÍ:

Najnižší stupeň: **podkrýdelník.** Nosí na výložkách kabáta alebo plášťa **jeden zlatý krížik.**

Stredný stupeň: **krýdelník — dva zlaté krížiky.**

Vrchný stupeň: **stotninár — tri zlaté krížiky.**

VYŠŠÍ DÔSTOJNÍCI:

Prvý stupeň: **dozorník.** Nosí v zlatom lemovaní **jeden zlatý krížik.**

Vyšší stupeň: **župník** — v zlatom lemovaní **dva zlaté krížiky.**

Najvyšší stupeň: **čelník** — v zlatom lemovaní **tri zlaté krížiky.**

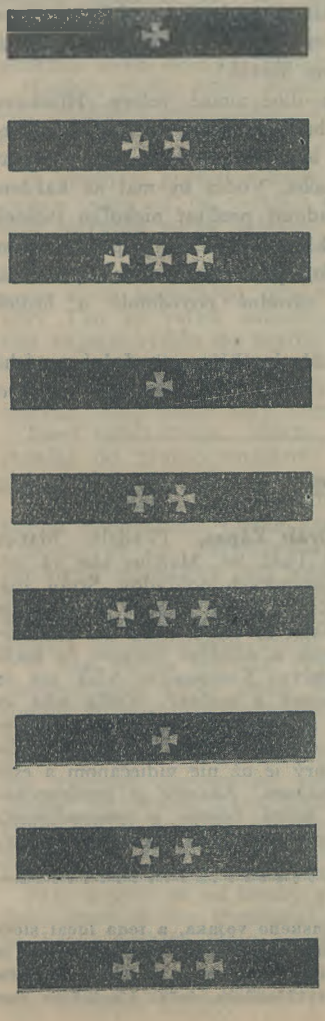

Všetci poddôstojníci a dôstojníci v tom prípade, že nemajú oblečený kabát, sú len v rovnošate obyčajnej (košeľa, blúza), na ktorej nie sú výložky, majú tie isté odznaky hodnosti nad ľavým vačkom na červenej páske (1.5 cm široká), ktorá má byť lemovaná na spodnom kraji, keď ide o vyšších dôstojníkov.

Tu pripojené vyobrazenia udávajú tvar a umiestenie krížikov na výložkách kabáta (vpravo hore) a nad ľavým vačkom letnej rovnošaty.

Dôstojníci v najvyšších funkciách pri sborovom veliteľstve majú na výložkách svázky prútov (Svätoplukových).

Dosiahnutie poddôstojníckych a dôstojníckych stupňov viazané je na absolvovanie istých výcvikových a dôstojníckych kurzov, na složenie istých skúšok, na vek a predbežné všeobecné alebo odborné vzdelanie.

Funkcie, ktoré niekto koná z poverenia sborového veliteľstva, majú tiež isté odznaky, ktoré uvedieme budúcne.

Dotiaľ zisťuj hodnosť svojich vodcov podľa odznakov hodnostných. Ešte si pamätaj, že výložky, na ktorých sa tieto odznaky nosia, majú byť vždy červené.

Funkcie nie sú viazané k istým hodnostiam. Môže byť na pr. niekto vo funkcii okresného vodcu, pričom v hodnosti môže byť od krýdelníka až po čelníka na hociktorom stupni. Pravidlom je však, aby vyššia funkcia bola spojená s vyššou hodnosťou. Budúcne si pohovoríme o ostatných odznakoch Hlinkovej mládeže, poťažne jej vodcovského štábu.

SLOVENSKÁ KNIHA

Dr. František Hrušovský: Slovenské dejiny. Nič tak nemôže naplniť dušu národnou hrdosťou, ako čítanie dejín národa. Mnoho ráz sa zamyslíme, ako sa to mohlo stať, že sa slovenská mládež v školách za Uhorska celkom odcudzila svojmu rodu, že sa slovenský študent nielen nepriznával k svojmu slovenskému rodu, ale sa hanbil za svoju reč a hrde sa hlásil za Maďara. Čím to docielili? Vykonali to profesori dejín, histórie Uhorska — podľa nich — Maďarska. Oni prednášali dejiny Uhorska tak, že všetko, čo sa za tisíc rokov dialo v starom Uhorsku, pripisovali len Maďarom. Pomáhala im v tom aj tá okolnosť, že maďarská reč na pojem uhorský a maďarský má len jedno slovo: „magyar“. V dejinách nikdy nespomínajú Slovákov, Nemcov, Srbov, Chorvátov, Rumunov, len — Maďarov. Všetko, čo hrdinského, obetavého a povznášajúceho sa stalo v starom Uhorsku, to podľa nich vykonali maďarskí „vitězi“. Hrdinské boje proti Tatarom, Turkom a iným nepriateľom, boje za slobodu, to všetko vraj len Maďari viedli. Ba, vedeli šikovne ešte aj boje šľachty za ich stavovské výsady postaviť do takého svetla, ako by to boly boje za slobodu, keď v skutočnosti tieto boje viedly k zotročeniu poddaného ľudu. Tak potom nie je čudo, že slovenskému študentovi imponovalo maďarstvo, že sa odcudzil svojmu rodu a pyšne sa priznával za Maďara.

Takýto účinok má vyučovanie dejín.

Za dvadsať rokov zase českí profesori otravovali slovenskú mládež históriou českou a keď prednášali dejiny slovenské, obmeňovali ich tak, ako sa im to najlepšie hodilo. Vychvaľovali lúpežné výpravy husitov na Slovensko, Vajanského pokladali za duševne chorého a prehnaného rusofila atď., atď. To zase nepovzbudilo našu mládež; ostávala k národným veciam vlažná, lebo jej Česi odcudzovali dejiny, dokazujúc jednotnosť dejín československých. A takto mládež, nie súc ničím pútaná k svojeti, stávala sa internacionálnou, v čom ju balamútily aj mnohosľubné heslá slobodomurárskych židov.

Preto je potrebné, aby naša slovenská mládež poznala dejiny Slovenska vo svetle pravdy. Veľa šľachetných, hrdinsky oduševnených skutkov sa dialo na Slovensku. Veľké obete sa donášaly za slobodu, za kultúru a kresťanstvo a keď sa to stalo na Slovensku, vykonali to tunajší obyvatelia, naši predkovia — *Slováci.*

Dobre poslúži výchovnej práci nové dielo dr. Frant. Hrušovského *Slovenské dejiny*. Slovenská mládež môže poznať svojich predkov, ich život, hrdinské boje, ich obete za kresťanskú kultúru a iné ideály, takže právom môže byť hrdá na svojich predkov a smelo sa môže hlásiť k svojmu slovenskému rodu a vyznať: ja som Slovák!

Históriu Slovákov opísali už predtým slovenskí spisovatelia, ako Sasinek, Botto a iní, ale diela týchto nedostať na knižnom trhu. Dávno sa minuly. Hrušovského dejiny prišly v pravý čas, aby sa naša mládež mala z čoho poučiť o dejinách svojej vlasti. Je v nich opísané všetko, čo sa na Slovensku dialo a to peknou ľahkou rečou. Číta sa to ako román — dráma slovenského národa — každý tomu porozumie, každého povzbudí a oduševní, že si na konci vzdychne: Chvála buď Tebe, Bože, že som Slovák!

Blížia sa dlhé zimné večery. Hlinkova mládež sa bude schádzať vo svojich miestnostiach a bude sa cez zimu viac venovať cvičeniu ducha. Vodca by mal na každom takom zasadnutí prečítať niekoľko stránok z Hrušovského Dejín a pripojiť krátke povzbudenie, poučenie a tak upevňovať v mládeži národné povedomie a hrdosť národnú.

Sme dr. Hrušovskému povďační za jeho prácu. *J. Šrobár*, poslanec.

Dr. J. Svozil, dr. P. Reptiš: Nemčina pre každého. (Vydalo nakladateľstvo „U nás“ 1939. Druhé prepracované vydanie). Už raz sme spomínali, ako je pre nás dôležité, aby sme ovládali cudzie reči, hlavne nemčinu. Uvedená kniha je jedna z tých, ktorá nám toto umožňuje. Kniha má tri časti. V prvej sú základy mluvnice, cvičenia so slovíčkami, preklady, otázky a rozhovory, v druhej je slov. preklad všetkých cvičení; v tretej časti sú konverzačné články. — Veľký úspech dosahuje aj kniha *dr. Choluja: Praktická príručka nemčiny pre samoukov.* (Vydal SSV. Cena 15.— Ks). Objednávky tejto knihy svedčia o tom, že slovenská mládež sa pilno učí rečiam, aby mohla v živote zastať dôležité úlohy, ktoré na ňu čakajú. — Pre poslucháčov rozhlasu je dôležitá kniha *dr. W. Schwanzera: Nemecky rozhlasom.* (Vydal: Dr. Schwanzer, Bratislava, Ul. Šoltésovej 10/II.). Kniha, ktorá vyšla už v treťom vydaní, obsahuje texty a vysvetlivky k rozhlasovému kurzu nemčiny. Je tu označená aj výslovnosť.

Štefan Gráf: Zápas. (Vydala Matica slovenská v Turč. Sv. Martine ako 58. sv. knižnice Slovenských pohľadov. Strán 304. Cena 30 Ks.) Román „Zápas“, vystihuje dobre charakter života v meste — v Bratislave. Hlavnú a dôležitú funkciu tu majú sociálne motívy. Kompozične však nie je román jednotný a ucelený. Vedľa seba sa tu rozvíja a postupuje niekoľko prvkov. Ústrednou osobou je mladý úradník Julo Adamec, ktorý je už nie vidiečanom a ešte nie je meštiakom. Adamec je predstaviteľom sveta, ktorý bojuje o spravodlivosť, proti ktorému stojí svet židovskej úžery, reprezentovaný riaditeľom Eisigom, riaditeľom Valentom, pravým typom pseudovlastenca. Gráf nás nechá v svojom románe nazrieť aj do zábavných podnikov, do úzkych ulíc, ukazuje nám aj dedinu, aby sme lepšie pochopili rozdiel medzi panskou a sedliackou dušou. Celý román je napínavý. Gráf sa svojimi dielami (V horúcom príboji, Zmätok a Zápas) radí medzi hodnotné zjavy nášho literárneho vývinu.

Andrej Dobrota: Slnce nad zemou. (Vydal Fr. Urbánek, Trnava 1939.) Andrej Dobrota začiera v sbierke troch dlhších noviel „Slnce nad zemou‘ do sedliackeho života. Nehľadá tu však vášne a nerieši hlboké problémy; jeho dedina je slávnostná, sviatočná. Život, ktorý nám ukazuje spisovateľ, je pevne uzavrený do lona hôr a tým zachránený od prenikania mestského vplyvu. Práve preto je vzácny a vynimočný. Dobrotova kniha nám prináša okrem pobavenia z vtipného príbehu aj rozkoš v lahodnej reči, do ktorej uzavrel autor svoje myšlienky.

Pred ohnivým drakom, antologia poezie pohnutých časov. Sostavil *E. B. Lukáč.* (Vydal MOMS v Bratislave 1939. Strán 122. Cena 20 Ks.) Pohnuté udalosti v jeseni 1938 a na jar 1939 mohutne vplývaly na našich básnikov. Niektorí z nich sami s puškou v ruke stáli na hraniciach a ich celá duša bola preplnená citmi žiaľu a radosti, ktoré vliali potom do veršov. A tak vzniklo mnoho veršov, poezie a klapancií. Básnik E. B. Lukáč si vzal za cieľ shrnúť všetky tieto práce, roztratené často po rôznych časopisoch a novinách, do jednej sbierky. Hoci by najradšej bol shrnul všetky dôkazy „pohnutých časov“, rozhodol sa napokon vybrať z množstva dokladov najhodnotnejšie veci. Veríme, že sbierku si s láskou prečítajú najmä junáci, aby načerpali z týchto veršov ďalšie sily k práci za národ a našich odtrhnutých bratov.

*

Drahí bratia! Približuje sa nezadržiteľne najkrajší deň v roku. Približujú sa Vianoce. Viem, že každý z vás sa už teší na okamžik, keď zaznie v izbe zvonček a oznámi vám, že Ježiško už prišiel, že vám už priniesol vytúžené darčeky. Práve teraz však rozmýšľate, čo si máte želať. Prosím vás, nezabudnite pri voľbe svojich darčekov na slovenskú knihu. Nech je to nielen sviatok nás, ale aj sviatok našej krásnej slovenskej knihy. Dokážme, drahí bratia, že sme životaschopní. Dokážme, že vieme, čo pre náš národ znamená kniha. Hľa, najkrajšia príležitosť — Vianoce — keď môžeme prosiť darčeky. Využime ju v prospech slovenskej knihy. Urobme i jej radosť a nenechajme ju hniť na regáloch u kníhkupcov. Už dosiaľ sme vás soznámili s 63 slovenskými knihami. Veríme, že v takomto množstve kníh si iste každý najde tú, ktorá ho bude najviac zaujímať. Nuž, nech je naším heslom: na Vianoce každý orol, skaut a junák aspoň jednu slovenskú knihu pod stromček!

Okrem spomenutých 63 kníh odporúčame, hlavne pre orlov a skautov: *H. Zakrzewska: Smierenie, M. Rázusová-Martáková: Od jari do zimy, J. Horák: Zvonárik od sv. Ilju a Pozdrav z juhu, E. Philadelphi: Traja chlapci — mudráci a J. Vodrážka: O strašiakovi.* Všetky tieto knižky vyšly v sérii kníh pre mládež „Dobré slovo“, ktorú vydáva Matica slovenská v Turč. Sv. Martine. *Štefan Nitriansky.*

„Ideál slovenského vojaka, a teda ideál slovenského človeka musí byť taký: sebaobetave, tuhou vojenskou disciplínou zaocelene vždy pracovať ruka v ruke, ťahať za jeden povraz podľa pokynov nášho vodcu a najvyššieho veliteľa, ktorý každým svojím počinom vedie a približuje nás k vytýčenému cieľu: šťastnému Slovensku.“ **(Min. Ferd. Čatloš.)**

Krásnym Považím

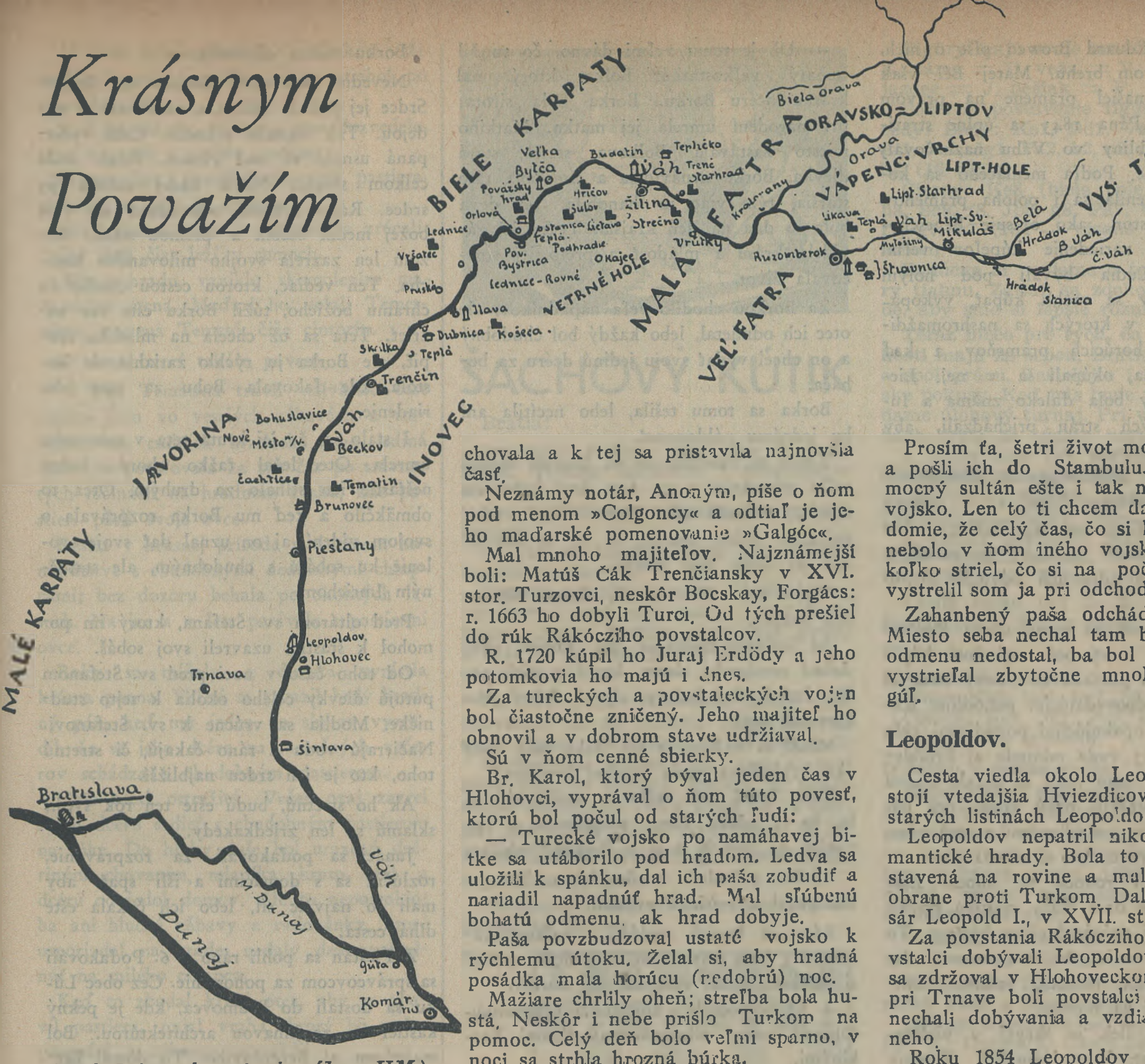
BIELE KARPATY
MALÉ KARPATY
JAVORINA
INOVEC
VETRNÉ HOLE
MALÁ FATRA
VEĽ. FATRA
ORAVSKO-LIPTOV
VÁPENC. VRCHY
LIPT-HOLE
VYS. TATRY
Biela Orava
Orava
Veľka Bytča
Budatin
Teplicko
Váh
Trenč. Starhrad
Považský hrad
Orlová
Lednice
Vršatec
Pruské
Hričov
Súľov
Žilina
Strečno
Lietava
Pov. stanica Teplá
Podhradie
Pov. Bystrica
Okajec
Lednice-Rovné
Vrútky
Kraľovany
Ruzomberok
Likava
Teplá
Lipt. Starhrad
Lipt. Sv. Mikuláš
Mytošiny
Štiavnica
Belá
Hrádok
B. Váh
Č. Váh
Hrádok stanica
Ilava
Dubnica
Košeca
Skalka
Teplá
Trenčin
Bohuslavice
Nové Mesto n/V.
Beckov
Čachtice
Tematin
Brunovec
Piešťany
Leopoldov
Hlohovec
Trnava
Šintava
Bratislava
Váh
M. Dunaj
Dunaj
Gúta
Komárno

(Prázdninová cesta junákov HM)

Sotva vyšli za Trnavu keď zrazu br. Dušan dostal defekt. Nový, ale nevítaný odpočinok a práca. Nesmrdela im, veď sa chceli čo najďalej dostať. Chytili sa teda s chuťou do práce a spoločnými silami defekt opravili. Asi za štvrť hodiny mohli pokračovať v ceste.

Junáci sa ani nenazdali a už sa priblížili k Váhu.

Prvý hrad, ktorý zbadali, bol Hlohovec (Galgóc, Frašták), ktorý leží na ľavom brehu Váhu, ktorý sťa by si chcel oddýchnuť, že zanechal už ten divoromantický kraj a skalnaté tiesniace ho brehy, roztiahol sa tu do hodnej šírky.

Na úbočí nad mestečkom je krásne pestovaný park, z ktorého zelene usmieva sa na pocestných krásny zámok. Patrí medzi tých málo hradov, ktoré sa nám i po tak búrlivých časoch zachovaly v celej svojej kráse, hoci bol často obliehaný.

Vodca rozprával o ňom.

Hlohovec.

— Podľa vykopávok zistili historikovia, že tu stál hrad už i za doby rímskeho impéria, ale tento bol asi o 1 km východnejšie ako dnešný.

Nemožno zistiť, kedy bol tento starý hrad zrúcaný, ani to, kto staval novší, z ktorého sa tiež len skromná časť zachovala a k tej sa pristavila najnovšia časť.

Neznámy notár, Anonym, píše o ňom pod menom »Colgoncy« a odtiaľ je jeho maďarské pomenovanie »Galgóc«.

Mal mnoho majiteľov. Najznámejší boli: Matúš Čák Trenčiansky v XVI. stor. Turzovci, neskôr Bocskay, Forgács: r. 1663 ho dobyli Turci. Od tých prešiel do rúk Rákócziho povstalcov.

R. 1720 kúpil ho Juraj Erdődy a jeho potomkovia ho majú i dnes.

Za tureckých a povstaleckých vojen bol čiastočne zničený. Jeho majiteľ ho obnovil a v dobrom stave udržiaval.

Sú v ňom cenné sbierky.

Br. Karol, ktorý býval jeden čas v Hlohovci, vypravál o ňom túto povesť, ktorú bol počul od starých ľudí:

— Turecké vojsko po namáhavej bitke sa utáborilo pod hradom. Ledva sa uložili k spánku, dal ich paša zobudiť a nariadil napadnúť hrad. Mal sľúbenú bohatú odmenu, ak hrad dobyje.

Paša povzbudzoval ustaté vojsko k rýchlemu útoku. Želal si, aby hradná posádka mala horúcu (nedobrú) noc.

Mažiare chrlily oheň; streľba bola hustá. Neskôr i nebe prišlo Turkom na pomoc. Celý deň bolo veľmi sparno, v noci sa strhla hrozná búrka.

Z hradu z počiatku kedy-vtedy sa ozvala odpoveď na turecké strely. Neskôr odvetná paľba celkom utíchla.

Vyslaný turecký vyzvedač našiel brány hradu dokorán otvorené. Utekal, sotva dych popadajúc, oznámiť to vodcovi. Ten sa veľmi začudoval a velil, aby vojsko vtrhlo do hradu. To v najväčšom poriadku tiahlo na hrad.

Keď prišli na hrad, zarazili sa. Na nádvorí stály husté šíky vojska.

Turci strhli svoje zbrane a začali strieľať do týchto vojakov. Nepriateľské vojsko stálo však ako skamenelé.

Turci znovu a znovu strieľali, ale odpoveď nedostávali. Ostali zarazení stáť. Zmocnil sa ich pôverčivý strach. Veď ich strely neublížily ani jednému vojakovi. Aké to môže byť vojsko, ktorému neškodí ani olovo? Turci už zamýšľali ustúpiť zo zakliateho hradu.

V tom začalo briežďiť. Prvé zore vychádzajúceho slnka padly na toto tajomné vojsko. Ale čo zazrely ich zraky. Na nádvorí a na baštách boly v radoch zastrčené tyče, dardy (druh zbrane) ovešané obnosenými uniformami a čárami na vrchu. Táto maškaráda sa zdala byť v nočnom osvetlení tureckému vojsku začarovaným nepriateľom, ktorému ich strely neubližovaly.

Paša zapýril sa od hanby a od hnevu. Jeho hnev sa len stupňoval, keď našiel na bráne pribitý jemu adresovaný list.

List znel:

Hrdina si, slávny paša; mal si pred sebou hrdinské vojsko. Prosím ťa, šetri život mojich vojakov a pošli ich do Stambulu. Veď tvoj mocný sultán ešte i tak nevidel takéto vojsko. Len to ti chcem dať ešte na vedomie, že celý čas, čo si hrad obliehal, nebolo v ňom iného vojska. Tých niekoľko striel, čo si na počiatku počul, vystrelil som ja pri odchode z hradu.

Zahanbený paša odchádzal z hradu. Miesto seba nechal tam bega. Sľúbenú odmenu nedostal, ba bol pohanený, že vystrieľal zbytočne mnoho prachu a gúľ.

Leopoldov.

Cesta viedla okolo Leopoldova. Tu stojí vtedajšia Hviezdicová pevnosť, v starých listinách Leopoldopolis zvaná.

Leopoldov nepatril nikdy medzi romantické hrady. Bola to pevnosť, postavená na rovine a mala slúžiť pri obrane proti Turkom. Dal ju stavať cisár Leopold I., v XVII. stor.

Za povstania Rákócziho II., kým povstalci dobývali Leopoldov, sám vodca sa zdržoval v Hlohoveckom hrade. Keď pri Trnave boli povstalci porazení, zanechali dobývania a vzdialili sa z pod neho.

Roku 1854 Leopoldov prestal byť pevnosťou a premenili ho na trestnicu. Dnes je tu najväčšia väznica na celom Slovensku. V nej sedel istý čas aj dnešný náš kraj. vodca univ. prof. dr. Vojtech Tuka.

*

Zrazu sa Boris opýtal: »Kto z vás už bol v Leopoldove?« Hneď sa niektorí prihlásili. Boris sa lišiacky usmial a povedal: »To na vás vidieť, že už takí mladí a sedeli v Leopoldove!«

Čoskoro došli do Madunic. Pred kostolom videli stáť pomník slovenského básnika Jána Hollého. Tu písaval tento slávny básnik svoje nehynúce diela. Tu ho tiež stihlo veľké nešťastie, keď vyhorela tunajšia fara. Prišiel o zrak.

Kostolany.

Stranou ostávala obec Veľké Kostolany, kde stál tiež jeden hrad na rovine.

Boris vedel, že to bola kráľovská pevnosť.

Za krátky čas boli v Piešťanoch.

Piešťany.

Prvá ich cesta viedla do školy. Rodina správcových ich veľmi srdečne prijala a junáci ich požiadali, aby ich sprevádzali po kúpeľoch a ukázali im všetko pozoruhodné. Pán správca im rozprával:

— Piešťany sú známe ako kúpele už od XVI. stor., keď boly liečivé pramene na ľavom brehu Váhu. Aj ▾

XVII. stor. Eduard Browen píše o nich, že sú na ľavom brehu. Matej Bél však r. 1742 už našiel pramene na pravom brehu. Roku Pána 1843 sa úplne stratily a len bubliny vo Váhu naznačovaly ich jestvovanie. Podľa meniaceho sa koryta Váhu menila sa i poloha prameňov.

V XVII. stor., ako opisuje Beneschovianus, bolo zariadenie kúpeľov veľmi primitívne. Ľudia bývali pod holým nebom, a aby sa mohli kúpať, vykopávali si jamy, v ktorých sa nashromaždila voda z horúcich prameňov a keď trochu schladla, okúpali sa v nej. Liečivá sila vody bola ďaleko známa a ľudia zo všetkých strán prichádzali, aby tu našli uzdravenie.

Ani turecké nebezpečenstvo neodstrašilo chorých od návštevy kúpeľov. V rokoch 1530 a 1599 Turci napadli Piešťany, obec zničili, nemocných mrzákov povraždili a zámožnejších a zdravších odviedli do otroctva.

V XVIII. stor. sa menil obraz Piešťan. Gróf Erdődy, ktorý bol majiteľom kúpeľov, ich podľa požiadavkov doby budoval a vystrojil zodpovedajúcim pohodlím. Kúpele často sa opakujúcimi povodňami veľa trpely. R. 1813 voda odniesla aj Erdődyho budovy. V tom roku sa začalo znovu budovať a postavili prvý kúpeľ pre bahno. Budova so zrkadlovými a vaňovými kúpeľmi bola postavená až r. 1821.

V neskorších rokoch sa kúpele stále zdvíhaly, takže dnes majú svetovú povesť a vyhovujú aj najnáročnejším hosťom. To vidieť najmä z toho, že neminie rok, aby nemaly vynikajúce politické, rodové i umelecké osobnosti za hosťov.

Najúčinnejší liek je skrytý v piešťanskom bahne, ktoré je jedinečné. Teplota vody sa strieda medzi 50-64°.

Dnes je vybudovaný krytý most cez Váh, ale ešte pred niekoľkými rokmi odvážali z kúpeľov uparených hosťov cez vodu tak zv. infanteristi na svojich malých, čínskym rikšám podobných vozoch.

Ľud je veľmi inteligentný. Veľká časť obyvateľov rozpráva viacerými svetovými jazykmi. Ich kroje sú malebné. Výšivky a čipky piešťanské sú hľadané nielen doma, ale aj za hranicami.

Junáci sa išli osviežiť do Evy (kúpalisko termiálne v prírode), kde závodili v plávaní.

V kúpeľnom parku si pozreli termiálne jazierko, v ktorom práve kvitla Viktoria Regia.

Pozreli si aj významnejšie budovy a potom sa vrátili, lebo sa už chýlilo k večeru a oni mali ešte stavať šiatre.

V obci išli okolo ruín starého templárskeho kláštora a kostola, ktorého základný kameň vraj položil sám sv. Štefan.

Vyviera tu malé žriedlo, ktoré nazýva ľud studňou dievok. Junáci postavili šiatre a navarili si čiernej kávy. Dali ochutnať aj domácim. Vodca napísal zápisnicu.

Po večeri im dcéra pána správcu rozprávala povesť o studni dievok.

— Už je tomu veľmi dávno, čo tu žil bohatý veľkostatkár Bolko, ktorý mal krásnu dcéru Borku. Borka bola sirota; pri narodení umrela jej matka. Matkino miesto zastávala Bolkova sestra, stará dievka. Borku nenávidela a čím bola táto staršia, tým viac ju hanobila, no deva bola so dňa na deň krajšia. Tetka jej závidela krásu a mladosť a preto jej strpčovala život.

Za Borkou chodilo veľa nápadníkov, ale otec ich odmietal, lebo každý bol chudobný a on chcel vydať svoju jedinú dcéru za boháča.

Borka sa tomu tešila, lebo necítila ani ku jednému náklonnosť.

Tetku to hnevalo, že za Borkou chodia toľkí nápadníci a za ňou, keď bola ona mladá, nechodil nik. Borke dávala robiť najťažšie práce, úfajúc, že jej to uškodí. Ale jej úsilie bolo márne.

Borka bola síce smutná, ale so dňa na deň krajšia.

Jej jediným tešiteľom bol Imrich, chudobná zemianska sirota, ktorý u nich našiel útulok. Bol krásny, ale chudobný ako kostolná myš.

Mladí sa zaľúbili a ich láska bola čistá ako kryštálová voda horskej bystriny.

Teta, ktorá bola stále na stráži, zbadala, že sa mladí často rozprávajú a raz zistila, že Imrich je aj v Borkinej izbičke.

Rýchlo privolala svojho brata. Ten sa rozhneval a Imricha vyhodil.

Ráno sa Imrich rozlúčil s veľkostatkárom a v jeho prítomnosti aj s dcérou. Keď si podávali ruku, zašepkal jej Imrich:

— O polnoci pri kostolnom pramienku. Opustil majer, odprevádzaný slzami Borkinými.

Bolo to pred sviatkom sv. Štefana. Na majeri robily sa veľké prípravy na oslavu toho dňa. Aj Borka mala plné ruky roboty a nemala času myslieť na seba a na milého. Tak sa priblížil súmrak. Ako noc roztiahla svoje perute nad krajinou, začala Borka rozmýšľať, či má ísť k studienke, či nie.

Prišly jej na um všetky povesti o duchoch zomretých mníchov, no jednako sa rozhodla, že pôjde. O 11. hodine sa nepozorovane vybrala a išla k studienke.

Imrich ju už čakal. Sišli sa, aby sa bez svedkov rozlúčili.

Ich srdcia boly ťažké; Borka vyronila veľa slz. Konečne sa rozišli. Borka sa uberala okolo studničky domov a načrela si z nej.

Zrazu ju len obklopilo svetlo a keď zdvihla hlavu, jej zrak sa zastavil na svetlom ožiarenej soche sv. Štefana. Smutným zrakom hľadel sv. Štefan na pred ním kľačiacu dievku.

— Neboj sa, dievka moja. Ten, ktorý aj najtvrdšie srdce vie obmäkčiť, rozhodol, že ten, ktorého zajtra, keď pôjdeš do kostola, prvého zazreš, bude tvojím manželom. Preto dôveruj a buď spokojná. Všetko sa zmení v tvoj prospech.

„Borku vidina ohromila.

Nevediac ani ako, dostala sa domov. Srdce jej pukalo bôľom a oživovalo sa nádejou. Tak nastalo svitanie. Celá vyčerpaná usnula až nad ránom. Ráno stala celkom svieža. Nová nádej zaliala jej srdce. Ráno kráčala odovzdaná do vôle božej medzi otcom a prísnou tetou. Razom len zazrela svojho milovaného Imricha. Ten vediac, ktorou cestou chodia do chrámu božieho, túžil Borku ešte raz zazrieť. Teta sa už chcela na mladíka osopiť, ale Borka ju rýchlo zatiahla do kostola, kde ďakovala Bohu za toto jeho riadenie.

I stalo sa, že jej krutá teta v tom roku umrela. Otec ležal ťažko chorý. Jedno nešťastie ich stíhalo za druhým. Otca to obmäkčilo a keď mu Borka rozprávala o svojom videní, aj on uznal dať svoje svolenie ku sobášu s chudobným, ale statočným Imrichom.

Pred oltárom sv. Štefana, ktorý im pomohol k šťastiu, uzavreli svoj sobáš.

Od toho času v noci pred sv. Štefanom putujú dievky celého okolia k tejto studničke. Modlia sa vrúcne k sv. Štefanovi. Načierajú vodu a ráno čakajú, či stretnú toho, kto je ich srdcu najbližší.

Ak ho stretnú, budú ešte ten rok svoji; sklamú sa len zriedkakedy.

Junáci sa poďakovali za rozprávanie, rozlúčili sa s domácimi a išli spať, aby mali čo najviac síl, lebo ich čakala ešte dlhá cesta.

Z Piešťan sa pohli ráno o 6. Poďakovali sa správcovcom za pohostenie. Cez obec Lúku sa dostali do Brumovca, kde je pekný kaštieľ so zaujímavou architektúrou. Bol majetkom aj Berczényiho. Tu dostal Berczényi zprávu, že ho cisárski spojenci prenasledujú.

Z Brumova išli na Hrádok a odtiaľ poľnou cestou na Tematín. Až po horáreň šli na bicykloch. Tam ich nechali a odtiaľ šli peši na hrad. Boris vyhrával na mandolínke a Dolfo na fúkacej harmonike. Cesta sa úžila a čoskoro išli po malom chodníku. Dušan sa nemohol dočkať chvíle, keď už budú na vrchu a zazrú krásny boží kraj. Prvý sa dostal na hrad Dušan.

Na hrade zakričali svoj pokrik:

Himalaja, Alpy, Tatry,
sú tu chlapci, jak sa patrí;
ku predu, Bratislava v boj!

Potom sa chlapci fotografovali. Na vrchole stretli starého pána s ďalekohľadom a okuliarmi. Dali sa s ním do reči a on sa im predstavil ako profesor archeologie. Shromaždil junákov okolo seba a začal im rozprávať dejiny hradu.

Dejiny hradu podľa archeologických záznamov siahajú až do založenia Trenčína a Beckova. Prvú písomnú zprávu máme o ňom z roku 1270.

Ľudovít I. ho daroval Vávrovi Tóthovi. Neskôr boli jeho majiteľmi Ujlapovci, Thurzovci a iní.

V dobe Rákóczyho bol majetkom Mikuláša Bercsényiho. Ten sa tu utiahol po trnavskej bitke.

Keď sa cisárske vojsko o tom dozvedelo, hrad napadlo a neskôr zaujalo.

Bercsényimu, preoblečenému za pastiera, podarilo sa ujsť do Poľska.

Hrad cisárski vojaci podpálili a zrúcali. Od tých čias leží v rumoch.

Meno hradu vzniklo skomolením maďarského mena. Maďari ho volali Temetvényi, z mena Temető, čiže cintorín.

O tom hovorí takáto povesť.

— Pán Tematína trávil najväčšiu časť svojho času vo veselých zábavách a turnajoch na cudzích hradoch. Jeho jediná dcéra sa potuľovala za ten čas po trávnatých lúčinách na hradnom svahu, kde pastieri pásli svoje ovce.

Rástla v krásnej prírode v družnom kamarátstve s chudobnými dedinskými chlapcami; bez dozoru behala po okolitých lesoch. Na jar a v lete pasávala s pastiermi ovce.

Roky sa míňaly, z dieťaťa vyrástla krásna panna. Veľmi sa zarazil hrdý hradný pán, keď mu jeden zo sluhov vyzradil, že sa jeho dcéra za mesačných večerov schádza s chudobným pastierom.

Otec ostal ostražitý. Večer ozaj zazrel svoju dcéru sedieť s chudobným pastierom na lúke. Do hĺbky duše bol urazený dcériným chovaním, mladíka kruto zbil a dcéru odviedol domov. Ale to nepomohlo; ba ani hlučné zábavy a radovánky, ktoré usporiadal na hrade, nedaly deve zabudnúť na milého chlapca.

Keď to zbadal krutý otec, aby sa zbavil pastiera, najal vraha, ktorý ho večer prepadol a zákerne zavraždil.

Za temnej noci pochovali ubožiaka pod vysokou jedľou na horskom svahu.

Dcéru hodili do väzenia.

Dlho sa trápila mladá deva v temnej väznici. Po čase verný sluha vyzradil deve, že otec dal mladíka zavraždiť a prezradil jej aj miesto, kde ho pochovali. Deva bola zničená. Pomocou starého sluhu podarilo sa jej utiecť a dostať sa na hrob milého.

Tam ju ráno našli mŕtvu.

Nemilosrdný otec neskôr oľutoval svoju neústupnosť a aby aspoň čiastočne smyl krivdu, ktorú na mladých spáchal, dal ich pochovať do spoločného hrobu.

Od tých čias sa volal svah Temető a hrad na ňom Temetvényi, z čoho vzniklo neskôr Tematín.

Profesorovi sa poďakovali za výklad a pustili sa vo veselej nálade nazpäť do hájovne.

Rýchlo prichystali kuchárske náčinie, išli po vodu, založili oheň a varili si guľáš (mäso už mali z dediny).

Pán horár vyšiel medzi veselých junákov. Zahrali mu a on im nechcel ostať nič dĺžny. Keď sa ho Boris opýtal, ako sa podarilo Bercsényimu utiecť do Poľska, ochotne im to porozprával. (Pokrač.)

ŠACHOVÝ KÚTIK

Bratia!

Dnešným číslom otvárame šachový kútik. Voláme šachistov i nešachistov do práce.

Pre nešachistov začíname od prvých krokov.

Šachistom budeme zasa predkladať tvrdšie oriešky.

Čiastku schôdze venujte i šachu. Brat (šachista) nech vás poučí, keď bude treba. Vaša družina musí byť prvou v čate — to nech je váš cieľ.

Teoria hry.

Ku hre treba štvorcovú dosku (šachovnicu) so 64 poľami bielo-čiernymi a 32 figúr. 16 bielych a 16 čiernych.

Šachovnicu postav tak, aby si mal biele pole po pravici. Figúry sú podľa svojej dôležitosti (vždy biela fig. a čierna) kráľ ♔ ♚, dáma (kráľovna) ♛ ♕, 2 veže ♖ ♜, 2 strelci ♗ ♝, 2 jazdci ♘ ♞, 8 pešiakov ♙ ♟.

Na šachovnici pred začiatkom hry sú postavené takto:

Čierny:

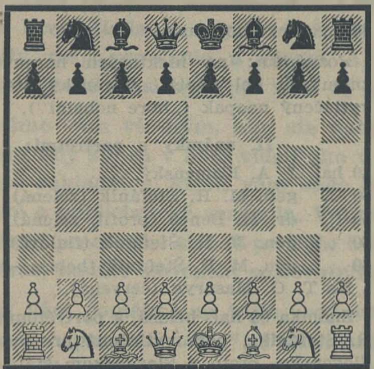

Biely:

Pamätaj, že dáma stojí vždy na poli svojej farby (teda biela na bielom štvorci, čierna na čiernom.)

Aby sme sa lepšie dohovorili, naučíme sa šachovej abecede, ktorá nám umožní lepšiu orientáciu na šachovnici.

Polia šachovnice tvoria rady a stĺpce. Vychádzame od prvého poľa v ľavom rohu. To je a1. Prvý rad je: a1, b1, c1, d1, e1, f1, g1, h1.

Celá šachovnica sa nám javí takto:

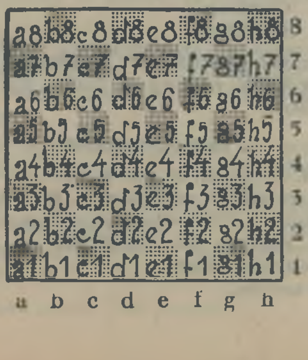

a8	b8	c8	d8	e8	f8	g8	h8	8
a7	b7	c7	d7	e7	f7	g7	h7	7
a6	b6	c6	d6	e6	f6	g6	h6	6
a5	b5	c5	d5	e5	f5	g5	h5	5
a4	b4	c4	d4	e4	f4	g4	h4	4
a3	b3	c3	d3	e3	f3	g3	h3	3
a2	b2	c2	d2	e2	f2	g2	h2	2
a1	b1	c1	d1	e1	f1	g1	h1	1
a	b	c	d	e	f	g	h	

Figúry majú svoje označenie: kráľ = K, dáma = D, veža = V, strelec = S, jazdec = J, pešiak = P.

Pozri si postavenie figúr podľa abecedy: Biely: Ke1, Dd1, Va1, Vh1, Sc1, Sf1, Jb1, Jg1, Pa2, b2, c2, d2, e2, f2, g2, h2 (16 figúr).

Čierny: Ke8 (biele pole), Dd8, Va8, h8, Sc8, f8, Jb8, g8, Pa7, b7, c7, d7, e7 f7, g7, h7 (16) — písané kratším spôsobom.

Budúcne si povieme o tom, ako figúry tiahnu. Zatiaľ sa zdokonáľ v abecede, aby sme si lepšie rozumeli.

Teraz niečo pre tých, čo už prvé ťažkosti majú za sebou. Bratia, vás prosím o spoluprácu. Zasielajte i svoje úlohárske pokusy. Keď nás bude viac, usporiadame úlohový turnaj. Pri vlastných úlohách držte sa týchto pravidiel:

1. úloha musí byť len určitým spôsobom riešiteľná (korektná), teda už prvý (jediný) ťah bieleho znamená prehru čierneho na určený počet krokov,

2. figúry popisujte jasne, aby nenastalo nedorozumenie. Teda asi takto: Ka2, De4, Ve3, h1, pa3, a5, e6 (7).

Úlohy môžu byť 2-, 3- i 4-krokové. Začína biely. Štúdie zatiaľ neposielajte!

Úloha č. 1.

H. A. Loveday.

Biely: Kb5, Vd1, Sg2, h6, Pf2, g4 (6).
Čierny: Ke4, Jf3, Pb7, e5 (4).
Mat tretím krokom.

O šachu z celého sveta.

Majstrovstvo Slovenska v šachu hralo sa v Trenč. Tepliciach cez prázdniny. Turnaj skončil takto: 1. Roháček 7½ bodu (z 8), 2. dr. Pázmán 6, 3. Hurtay. Roháček znova dokázal, že patrí medzi našich najlepších hráčov. Dr. Pázmán prekvapil.

V majstrovstve Nemecka presvedčivo vyhral skvelý Eliskases.

V Amerike v popredí sú stále známe mená **Fine** a **Reshewsky.**

Dotazy adresujte na vedúceho rubriky: K. Dubecký, Gbely-Doly.

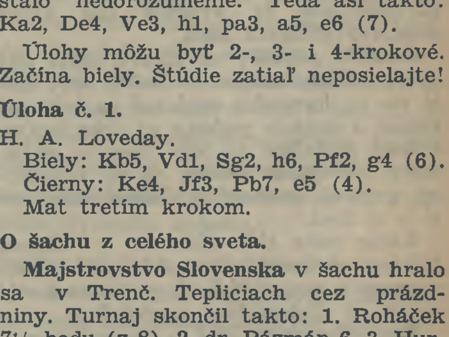

Slovensko je druhým Švajciarskom a preto by sa hodilo, keby sme i tu na stĺpcoch „Novej mládeže“ venovali pozornosť bielemu športu, lyžovaniu, sankovaniu, korčuľovaniu atď. Najde sa odborník, ktorý by cez zimu túto rubriku zapĺňoval? Nech sa hlási v redakcii, bude vítaný.

Chceli by sme našich čitateľov, ktorých to zaujíma — a úfame, že ich bude mnoho — aspoň trošku oboznamovať aktualitami tohto športu. Naše Tatry a aj ostatné kraje sú akoby stvorené na lyžovanie; sezóna sa už začala, sneh je čerstvý a kyprý, nuž hor' sa na lyže!

Lyžiam zdar!

STĹPČEK HYGIENY

HYGIENA KOŽE

Koža je najdôležitejším pomocníkom pľúc. Človek dýcha nielen pľúcami, ale aj drobnučkými otvormi (pórami) na celom tele.

Prvou starosťou každého musí byť udržovať tieto otvory v *čistote*. Najlepšie je na to umyť si každý deň celé telo a pri umývaní používať obyčajné mydlo.

Zvláštna pozornosť sa musí venovať čistote tých čiastok tela, ktoré sú v blízkosti žliaz, lebo tu vylučuje telo väčšie množstvo nečistých látok.

Škodlivé následky na zdravie môže mať *odev*. Odsúdeniahodné sú každé šaty, ktoré nie sú dostatočne uvoľnené na krku, na rukách a nohách; podobne aj úzke šatstvo, celkom pritlačené na telo. Konečne oblek, ktorý neprepúšťa vzduch, na pr. kaučukový, gumový, znemožňuje činnosť kože, hoci je aj čistá.

Rúcho treba tiež udržovať v čistote. Nikdy nekefované šaty skôr robia kožu mastnou a potom bielizeň presiaknutá stáva sa po dlhšom čase nepriedyšnou.

Starostlive treba dbať o čistotu hlavy a *vlasov*. Pri práci v prachu opatrný človek má hlavu zakrytú alebo oviazanú šatkou.

Nebezpečné koži je dlhotrvajúce *opaľovanie sa na slnku*. Slnko účinkuje veľmi blahodárne cez ľahké šaty. Na holé telo ho nechajme páliť obozretne len niekoľko minút. Opáleniny sú opravdivými spáleninami a veľmi ľahko spôsobia poruchy v organizme.

Muchy a komári sú veľkými nepriateľmi kože. Najúčinnejším bojom proti nim je čistota príbytku: zvlášť si treba všímať umývadla a odpadkových nádob, ktoré by maly byť zatvorené a častejšie dezinfikované.

Najdú sa však aj také nezdravé byty, že všetky hygienické prostriedky nedostačujú a človek v nich radšej nebýva.

TECHNIKA

I toto je rubrika, ktorá čaká svojho majstra. Dnes je potrebné, aby sa slovenská mládež zaoberala otázkami technickými. Hľadáme i pre túto rubriku odborníka, ktorý by ju zapĺňoval bežnými technickými aktualitami. Pravda, pri tom chceme prinášať i technické články, dlhšie state, ako to začíname v tomto čísle s ,,Rádioamatérskou dielňou".

V tejto rubrike by sme chceli mať drobničky z technického sveta, zprávy o novotách, vynálezoch a slovenských technických aktualitách.

Nuž najde sa pracovník, ktorý rubriku vyplní?

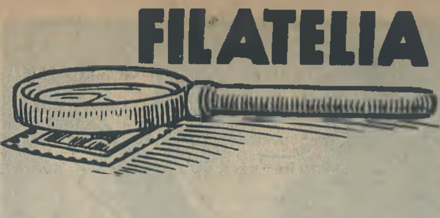

FILATELIA

Mladí priatelia — filatelisti!

V 4. čísle nášho časopisu sme vám sľúbili, že v budúcich číslach uverejníme prehľad vydaných slovenských poštových známok. Dnes plníme daný vám sľub.

Sbierku slov. poštových známok začneme slávnostnou známkou, vydanou z príležitosti otvorenia prvého slov. snemu v Bratislave dňa 18. I. 1939. Je to 10.— Ks známka bývalého Československa s obrázkom Bratislavy, pretlačená oranžovým nápisom: ,,Otvorenie I. slov. snemu 18. I. 1939" a slovenským znakom. Pôvodná hodnota 10 Ks bola pretlačená 5. vodorovnými čiarkami a nová hodnota vyznačená ,,300 h". Na listoch alebo pohľadniciach bola použitá len v malom počte, a preto je dosť vzácna.

Niektorí filatelisti zaraďujú do svojej sbierky slov. poštových známok ešte pred spomenutú slávnostnú známku slov. snemu vzácne známky z prvých poprevratových rokov, zvané skalické vydanie a vydanie Šrobárovo. Viac vám o nich povieme neskôr.

Po 14. marci 1939 utvoril sa nový samostatný Slovenský štát, ktorý upravil podľa zmenených politických pomerov aj poštové známky. V prvých dňoch boly v platnosti bývalé československé známky, pretlačené nápisom ,,Slovenský štát 1939" a to:

I. známky so stredným štátnym znakom:

5 hal. belasá (dnes vzácna),
10 ,, svetlo- alebo tmavoolivová,
20 ,, červenooranžová,
25 ,, belasozelená (vzácna), ,
30 ,, červenofialová.

Poznámka: na niektorých horeuvedených známkach bol nápis ,,Slovenský štát 1939", vytlačený naopak (,,hore nohami").

II. známky s portrétmi:

40 hal. J. A. Komenský,
50 ,, gen. M. R. Štefánik (zelená),
50 ,, dr. E. Beneš (profil, zelená),
60 ,, gen. M. R. Štefánik (fialová),
60 ,, gen. M. R. Štefánik (belasá - vzácna),
1 Ks T. G. Masaryk (červená).

Známka 60 hal. belasá, s portrétom gen. M. R. Štefánika, bola vytlačená pre autonomné Slovensko, preto v Slovenskom štáte dostala sa do obehu pretlačená aj bez pretlaku.

III. známky s krajinkami:

1.20 Ks Mukačevo—Palanok,
1.50 ,, Banská Bystrica,
1.60 ,, Kutná Hora,
2.— ,, Zvíkov,
2.50 ,, Strečno,
3.— ,, Český Ráj,
3.50 ,, Slavkov u Brna,
  a) pretlačený text červený,
  b) pretlačený text belasý,
4.— ,, Lázně Poděbrady.
5.— ,, Olomouc,
10.— ,, Bratislava.

Poznámka: ostatné štyri známky sú veľmi vzácne a drahé, na listy sa dostalo len veľmi málo kusov.

IV. známky novinové:

2, 5, 7, 9, 10, 12, 20, 50 hal. a 1 Ks.

V. známky s portrétom A. Hlinku (s nápisom ,,Česko-Slovensko") pretlačené nápisom ,,Slovenský štát":

50 hal. olivove zelená,
1.— Ks červená.

VI. Známky s obrazom A. Hlinku a nápisom ,,Slovenská pošta":

5 hal. belasá,
10 ,, olivová,
20 ,, tehlová,
30 ,, fialová,
50 ,, zelená,
1 Ks červená,
2.50 Ks ultramarinová,
3.— ,, sepiová

Poznámka: známky 20 hal. a 30 hal. boly vydané strihané i zúbkované.

VII. Štefánikove pamätné známky:

40 hal. belasá,
60 hal. tmavofialová,
1.— Ks šedofialová,
2.— Ks tmavobelasá, obraz Štefánika hnedý.

Poznámka: tieto známky boly vydané k 20. výročiu tragickej smrti gen. M. R. Štefánika (4. V. 1939), ale ešte v tenže deň boly stiahnuté z obehu, takže na odoslaných listoch sú veľmi vzácne. Po 15. VI. boly znovu vydané, ale len pre účely filatelistické a nemaly frankovaciu platnosť.

VIII. Známky slovenského svojrázu (folklóru):

2.— Ks tmavozelená — obraz vyšívajúceho dievčaťa v kroji,
4.— ,, hnedá — drevorúbač so sekerou a pílou v kroji,
5.— ,, oranžová — kľačiaca žena v kroji s krčahom pri prameni.

IX. Pamätné známky rev. Joz. Murgaša:

60 hal. fialová,
1.20 Ks šedomodrá.

Poznámka: na známkach je obraz rev. Jozefa Murgaša, nar. 1864, zom. 1929, ktorý sa zaslúžil o objavenie rádiotelegrafie. Okolo obrazu je rámec, ozdobený dolu lipovými a dubovými lístkami. Vpravo je vysielacia stanica s dvoma stožiarmi.

X. Známka s obrazom dr. Joz. Tisu:

50 hal. tmavozelená — obraz dr. Joz. Tisu, v ľavom dolnom rohu slov. znak a vavrínová vetvička.

XI. Známky dobročinnostné ,,deťom":

2.50 Ks + 2.50 Ks príplatok v prospech chudobných slov. detí.

Poznámka: známka bola vydaná z príležitosti voľby I. prezidenta Slov. republiky a zobrazuje I. prezidenta dr. Joz. Tisu, ako na známke 50 hal., ale v ozdobnejšej úprave.

XII. Novinové známky:

2 hal. žltohnedá,
5 ,, belasá,
7 ,, červená,
9 ,, zelená,
10 ,, červenohnedá,
12 ,, tmavobelasá,
20 ,, tmavozelená,
50 ,, tmavohnedá (čokoládová),
1 Ks olivovešedá.

XIII. Doplatné:

5, 10, 20, 30, 40, 50, 60 hal. belasé,
1, 2, 5, 10, 20 Ks červené.

Da.

POZOR! Pripravujú sa nové známky!

Z príležitosti voľby prezidenta Slovenskej republiky vydá poštová správa dobročinnostnú známku 2.50 Ks s príplatkom 2.50 Ks v prospech chudobných slovenských detí. Podľa návrhu bude na známke portrét vodcu dr. J. Tisu, ako na známke 50 hal., ale bude väčšia a inak upravená.

Na listoch bude asi táto známka veľmi vzácna, pretože sa jej pripravuje len pomerne malý počet — 200.000 kusov.

Na podporu slovenských borcov, ktorí budú vyslaní na Olympijské hry, bude vydaná v decembri t. r. séria 3 známok a to: 50 hal. + 50 hal. príplatok, 1.— Ks + 1.— Ks, 2.— Ks + 1.— Ks.

(Podľa ,,Slov. Filatelistu".)

Čo nového na pošte?

V septembri a v októbri t. r. vydala poštová správa tieto nové známky:

I. pamätné k 10. výročiu smrti slov. vynálezcu rádia Jozefa Murgaša.
60 hal. fialová,
1.20 Ks šedomodrá.
Na známkach je obraz vynálezcu v ozdobnom rámci a napravo dve vysielacie veže. Známok 60 hal. bolo vydaných 50 tisíc hárkov, 1.20 Ks 20.000 hárkov.
Tieto známky sú prvé pamätné nášho štátu.
II. známky s obrazmi so života nášho ľudu.
2.— Ks tmavozelená — predstavuje vyšívajúce dievča, v pozadí vrchy,
4.— ,, tmavozelená — predstavuje drevorúbača s pílou a sekerou,
5.— ,, oranžová s obrazom kľačiacej ženy, s krčahom pri prameni vody.
III. s portrétom vodcu dr. Joz. Tisu.
50 hal. zelená.

LETECTVO

Zvíťazí bezpečnosť lietadla nad autom? Podľa zprávy amerického ministerstva obchodu preletely za rok americké dopravné lietadlá, lietajúce podľa riadneho jazdného poriadku, 40,473.037 km. Pri tom sa prihodilo 137 leteckých nešťastí. Teda na 295.424 km pripadlo 1 dopravné nešťastie a na 2,248.058 km jeden mŕtvy cestujúci. 18 mŕtvych na 40 mil. 473.037 km). To dokazuje, že každý, ktorý by chcel cestovať na lietadle, mohol by lietať 224 rokov, a to každý rok 10.000 km bez toho, že by mu hrozila smrť vo vzduchu. Keď prirovnáme tieto čísla k 31.000 mŕtvych cestujúcich, ktorí zahynuli pri automobilových nešťastiach, je veru čudné, že veru veľká väčšina ľudí sadne si radšej do auta, ako do lietadla. -doZim-

Jeden z prvých letcov, o ktorom sa v dejinách letectva hovorí je Giambattista Dante, ktorý sa narodil v prvej polovici XV. storočia v Peruggii. Keď mal asi trinásť rokov, zhotovil si zvláštne lietadlo, azda na spôsob vtačích krýdiel a s týmto preletel niekoľkokrát Trasimenské jazero. Preto ho tiež nazývali ,,novým Daedalom". Raz však spadol na strechu kostola a tak dôkladne sa doráňal, že ďalších pokusov v lietaní zanechal. Zomrel mladý ako profesor matematiky v Benátkach. Pochádzal údajne z rodiny, z ktorej pochádzal i slávny Dante Alighieri, autor ,,Božskej komédie".

Vrtula z bambusu. Japonci, ktorí chcú byť vo všetkom sebestační a nezávislí na cudzine, rozhodli sa vyrábať vrtule z bambusu. Tieto vrtule sú lacnejšie o tretinu ako vrtule z orechového či mahagonového dreva a sú i pružnejšie a trvanlivejšie. Výroba: bambus sa nareže na ploché dosky, ktoré sa napúšťajú roztokom, ktorý zabraňuje hnitiu. Napokon ich slepujú pod vysokým tlakom a vyrábajú z nich vrtule.

Do tohto čísla vkladáme složenku a prosíme Vás, aby ste ju láskave ihneď použili na vyrovnanie predplatného na celý rok.

Administrácia časopisu
„Nová mládež".

PRVOSIENKY

Otvárame v svojom časopise novú rubriku, v ktorej budeme uverejňovať príspevky najmladších adeptov literatúry. Uvedomujeme si hneď na začiatku veľkú dôležitosť tohto kroku, lebo ide o prvosienky tých, z ktorých môžu vyrásť budúci slovenskí spisovatelia, básnici a vedeckí pracovníci. Keď si všímame prvopočiatočnej tvorby aj najväčších spisovateľov domácich alebo svetových, stretávame sa často so zjavom, že bolo sa načim týmto ľuďom neraz prebíjať s nesmiernymi ťažkosťami a veru, keby nebolo bývalo v niekoľkých prípadoch iba celkom náhodných okolností, možno, že by títo ľudia boli bývali stratení pre národ a ľudstvo.

Majúc na ume tieto skutočnosti, chceme vychádzať v ústrety každému mladému talentu, radi by sme mu upravovali cestu a tak ochránili ho pred zbytočnými križovatkami, ktorými by sa mal uberať. Vieme veľmi dobre, že nie každý z tých, čo svoje prvosienky bude mať uverejnené na stranách nášho časopisu, bude slávnym, ale zas chceme sa vyvarovať toho, aby sme niekoho zabíjali, lebo ťažko je uhádnuť, kde je talent a kde nie. Na druhej strane zasa sme si istí v tom, že aj tí, ktorí nebudú jagavými hviezdami na literárnom nebosklonne, pretože takých hviezd býva aj tak iba prisporo, môžu sa stať užitočnými členmi národného spoločenstva, a to na inom poli života; tu však majú príležitosť učiť sa formulovať svoje myšlienky, čo je iste dôležité na každom kroku životného dejania.

Dívajúc sa s tohto hľadiska na úlohu nového oddelenia nášho časopisu, budeme tu uverejňovať aj slabšie príspevky, ktoré by sme v záujme svojej úrovne časopisu alebo jeho zamerenia nemohli umiestiť inde. Lenže zas nebude nijakým ponížením pre nikoho, ak najde svoj príspevok práve tu, lebo na pr. aj najväčší slovenský básnik Hviezdoslav vydal svoju sbierku pod názvom „Básnické prvosienky".

Obraciame sa na všetkých, ktorí hýbu perom, aby nám posielali sem svoje príspevky; radi im dáme ďalšie pokyny, ktoré im azda poslúžia pri ich literárnom snažení. Preto žiadame, aby pri každom príspevku bolo vždy uvedené meno, trieda, typ školy, rešp. povolanie, a miesto. Aj pod pseudonymami uverejníme príspevky, pravdaže, všade musí byť (pre nás) aj pravé meno, aby sme vedeli, o koho ide.

Želáme vám všetkým, aby ste našli v tomto novom oddelení nášho časopisu potešenie, aby ste sa v ňom videli ako v svojom zrkadle, a najmä, aby ste sa opreli oň ako o základnicu, ktorá vám bude môstkom odrazu pre budúce vaše literárne, umelecké a publicistické snaženia. Veríme, že voľakedy v budúcnosti musia slovenskí vedeckí pracovníci siahať po tejto časti časopisu, kde budú snoriť po počiatkoch tvorby vás, budúci slovenskí spisovatelia, umelci, národní budovatelia!

Boh vám pomáhaj na tejto zodpovednej, záväznej a trnistej, ale tým krajšej ceste „per aspera ad astra"! Pozdravujeme ťa, slovenský génius, ktorý vyrastieš na tejto pôde, aby si bol stvárňovateľom a oslavou slovenskej zeme a slovenského človeka!

Výlet junákov

Jasný slnečný svit dopadal na krajinu. V údolí medzi vrchmi belely sa domy malého, ale malebného mestečka. Na brehu potôčika, ktorý pretekal mestečkom, sedeli traja priatelia: Janko, Štefan a Oto. Dumali nad tým, kde by sa mali vybrať na výlet. Chceli ísť von nocovať.

— Viete, čo? Pôjdeme na Žiarcov! — navrhoval Štefan. — Je to môj milovaný vrch. Veď viete, ako je tam krásne.

— Ja by som radšej išiel do hory pod Zbojníckou chatou, — navrhoval Oto.

Teraz bol na Jankovi rad, aby navrhol, kam majú ísť. On tiež nedal na svoje rozhodnutie dlho čakať a vyhlásil: „Poďme do Čertovej prepadliny."

Jankov návrh bol prijatý.

— — — — — — — — — —

O pol hodiny už stáli priatelia s batohmi na chrbtoch na námestí. Usmiati a veselí pustili sa cez mestečko do božej prírody, do lona našej milej matky.

Vyšli za mesto. Ich veselosť ako keby sa odrážala od okolitých vrchov a ako by letela ta hor', na nebies sklon a chcela sa zastaviť pred trónom Hospodina, Otca, Stvoriteľa.

Veselý potôčik spieval svoju neprestajnú pieseň a hnal sa cez skalky ta do ďaleka, do neznáma.

Asi po dvojhodinovej ceste vstúpili chlapci do prepadliny. Táto, zpočiatku úzka, zrazu sa rozšírila a potôčik uhnul do prava. Na ľavej strane zdvíhala sa stále vyššie skalná stena.

Zrazu sa pred nimi objavil krásny obraz. Veľké borovice a smreky rozpínaly rozľahlé uzlovité vetvy nad ich hlavami. Vietor tíško šelestil v ich vrcholkoch, rozhadzujúc do vzduchu ich hnedé ihličie.

Chlapcov krajina očarovala. Boly tu nedostupné stráne, ktoré ich pokúšaly práve svojou vzdialenosťou. Aká by to bola nádhera dostať sa ta hor'! Keby to len bolo možné! Len orli sa môžu ta dostať. Tmavé skalné dutiny boly neobyčajne tajomné; akoby svietily prázdnotou do sveta. Nachýlené skaliská hrozily zrútiť sa každú chvíľu, a to aj pri najmenšom závane vetra.

Akou sýtou a mäkkou pozdávala sa byť šedá farba skál vedľa zelene trávy a stromov. Aký nádherný bol obraz týchto gigantických útesov!

Chlapci sa rozbehli po pozvoľnom svahu šedej skaly k brehu potôčka. Voda jeho bola čistá, miestami hlboká, inde zasa plytká a biele pereje omývaly balvany, ktoré tu boly umiestené pre umožnenie prechodu na druhú stranu.

Janko viedol chlapcov cestičkou, stúpajúcou hore medzi balvanmi, vinúcou sa po ihličnatom koberci.

Prichádzali k strmej skale, kde bublal potôčik podivne dutým klokotom, a kam sa slncu nepodarilo nikdy vniknúť, aby zaplašilo studenú, belavú hmlu.

Cesta viedla cez malú lúčku, cez ktorú pretekal potôčik. Chlapci sa rozhodli, že si tu postavia šiator. Pustili sa teda do práce.

O chvíľu sa už od jemnej zelene odrážala biela farba šiatra.

Oto s Jankom sbierali drevo, zatiaľ čo Štefan pripravoval večeru.

Chlapci si zajedli.

Pomaly anjel noci roztiahol svoje čierne perute nad krajinou. Vtáci umĺkli, len potôčik s vetríkom šepkaly svoju večernú pieseň.

Kamaráti mĺčky sedeli pri ohníku, ktorý žiaril ďaleko do kraja.

Zrazu sa zdvihol Oto a zanôtil:

Zapadol deň, slnka svit,
vymizol z údolia temien hôr!
Odpočiň každý, kto si boží tvor!
Zapadol deň, dobrú noc,
ticho je v údolí temien hôr!
Odpočiň každý, kto si boží tvor!

Slová tejto velebnej hymny odrážaly sa od vysokých skál prepadliny.

Chlapci zašli do šiatra. Všetko umĺklo. Dohasínajúca pahreba žiarila do tmy. Na oblohu vyplával pastier hviezd — mesiac. **Janota**, študent.

Žobrák

Z krčmy akéhosi žida Weisa vytackal sa žobrák. Celý bol zaprášený blatom ulíc, cez ktoré chodieva každodenne.

Šaty boly roztrhané sťa nejaké handry, nahádzané na kostre. V jednom vrecku roztrhaného kabáta bola fľaša. Plná. S námahou sa dotackal k plotu, ktorý bol spráchnivelý. Zaprašťal, hoci sa oň oprela len akási kostra, akási matná postava. Kostnatou rukou si najprv prešiel po tvári, a potom siahol po fľaši. Opatrne ju vytiahol, vybral zátku, fľašu navalil k ústam a dlhými glgmi si trocha schlipol. Potom ju odtrhol od úst, zamľaskal suchými gambami, zapchal ju zátkou a zase vložil do vačku ošúchaného kabáta. Pustil sa neistým krokom hore dedinou. Zamieril do dvora. Gazda pozrel naň prísnym pohľadom, pozrel na pravý vačok kabáta, v ktorom bola fľaška, potom na zrudlý nos a skričal naň:

„Kto sa to opovažuje prosiť o almužnu?! Pijan! Lump! Prac sa s tohto dvora!“

Žobrák sa obrátil a zase sa neisto tackal ďalej. Skusoval, či by ešte niekde niečo nedostal. Ale márne. Už si niekoľko ráz upil z tej fľašky, pre ktorú stratil priazeň ľudu. Pre ňu stratil rozum a zdravie. Pre túto fľašu stratil zamestnanie a vôbec všetko, čo mohol mať. A on to nespraví, aby ju vyhodil z vačku a tak šiel pýtať. Nie, nechce sa zbaviť svojho najväčšieho nepriateľa, pálenky, čo je pôvodkyňou všetkého zla, čo je ničiteľkou národov. Ledva žije. Pár kúskov suchého chleba, ktoré len náhodou dostal, stačia mu cez celú jeseň, až po zimu. A tých pár halierov, ktoré niekedy dostane, stačia na to, aby bola fľaška plná, hoci žalúdok je celkom prázdny. Hľa, už aj sneh napadol a on sa motá tými istými ulicami, ktorými chodil cez leto, cez jeseň, cez dlhé roky a kde mu zatvárajú dvere, lebo je pijan.

Zase ide hore dedinou. Oprel sa o ten istý plot, o ktorý sa opieral každý deň. Vyberá tým istým spôsobom fľašu, ako ju vyberal včera, pred týždňom, pred rokom, v mladosti. Pije. Zasa ju dáva na pôvodné miesto. Zasa žobre. Zatvárajú mu dvere, lebo vedia, že je korheľ. Ide ďalej. Na hornom konci dediny sadá na kameň, ktorý ukazuje kilometre. Napísané je na ňom: „100 km.“ Sto a nič viac. A tomu korheľovi, čo sedel na ňom, akoby bolo vyryté: „Koniec a nič viac.“

Vstáva. Zotmieva sa. Mrzne. Padá sneh. A on, korheľ, ide neurčito kamsi...

Pravá ruka je na sklenici.

Nohy sa mu únavou podlamujú. Nevládze temer stáť. Hanbil sa, bál sa pýtať nocľah. Koľkokrát, aj keď bol mladý, pýtal v dedine nocľah. Nedali. Lebo bol a je korheľom a korheľom nedávajú nocľah. A on je korheľ, nuž sa hanbil a bál.

Ide ďalej. Zima ho drví, lebo mrzne. Nohy sa mu podlamujú. Klesá na zem...

Na druhý deň našli ľudia zamrznutého žobráka povyše dediny. Pri ňom ležala fľaša a na nej zavesená pravá ruka. Akoby hladil vec, ktorá ho doviedla až k smrti a ktorá mu spôsobila toľko zlého v živote, a to preto, lebo od malička až dosiaľ bola v nej vždy — pálenka, diabolský nápoj.

Marián Okáľ, III-a, gymn. Ružomberok.

Tajomstvo podsvetia

Dráma v štyroch dejstvách. Napísal Felix Záhorec. Premiéra MKŠ na jar t. r. Zahrali ju trnavskí gymnazisti v režii a v scénickej úprave Dionýza Hutára.

Aktuálna činohra Felixa Záhorca Tajomstvo podsvetia vytryská z našich najpohnutejších chvíľ októbrových. Je novinkou po každej stránke a musíme podtrhnúť, že v Záhorcovej dráme dostáva naše dramatické básnictvo nový prínos.

Ústrednou postavou drámy je mladý Leon Červeňanský, ktorý vystupuje i pod menom dr. Blume. Je to človek melancholický, váhavý a nerozhodný a táto nerozhodnosť ako i priam diabolské prostredie urobia ho trojnásobným vrahom. Otec vyženie ho z domu, lebo miluje Izabellu, dcéru fabrikanta Déharbyho, jeho najväčšieho nepriateľa. Po niekoľkých rokoch sa k nemu vracia s posolstvom ctihodnej, slobodomurárskej lóže. Najde ho v záhrade spať. Leon prežíva ťažký duševný boj. Raz víťazí pomsta a smrť všetkým pokrvným, raz zas spomienka na matku. Reminiscencia z detstva, krásne ideály ho rozrušujú. Už sa chce vrátiť ako márnotratný syn do domu otcovho. V tom Déharby, veľmajster lóže, ktorá vyslala Leona s tajným posolstvom, nahucká ho proti otcovi, sľúbi mu ministerstvo v novej vláde a ruku svojej dcéry a Leon vraždí svojich najbližších. Šimon, sluha Červeňanského, odhalí sprisahanie. Dr. Blume je okabátený veľmi hanebne. Ministerstvo dajú inému a Izabella ho tiež nemiluje, preto ju ako predtým otca zabija jedovatou injekciou. Ale národná garda má už medzitým obsadenú miestnosť sprisahancov a uväzní všetkých. V Leonových víziách bojujú dva svety: dobro a zlo. Démon sa mu zjavuje v najhroznejších podobách. Nakoniec víťazí Boh a smierený Leon očakáva ortieľ smrti.

Druhé a tretie dejstvo je po stránke dramatickej najlepšie. V prvom akte ku koncu smrťou Červeňanského prichádza kolízia, zostrená nevinným umieraním Ignácovým. Hádam tu mohol vystať dlhý monolog Leona, ale v druhom dejstve je nevyhnutný pre duševný boj dobra i zla, odohrávajúci sa v rozorvanej duši Leona. Tretie dejstvo bičuje až do krajnosti. Vidíme v ňom diplomatické rozhovory (Déharby, Weiszkopf, major Lorissen), živý, veselý humor v myšlienkach sluhu Šimona, že až žasneme, kde sa v takom človeku, ktorý nevie čítať ani písať, berie ostrovtip, originalita, rýchlosť myslenia, bezvadné odpovede na otázky pánove a vôbec všetko šťastlivo rozrieši, s čím príde do styku. Štvrtý akt akosi neupúta. Je robený narýchlo a málo premyslene. Dej, ktorý sa mal odohrať, jednoducho si povedie farár Vinár s Adolfom a Zárecký s poštárom v dlhých fádnych rozhovoroch. Je to najslabšie miesto drámy.

Samotná dráma nám ukázala celú poprevratovú dobu, jej chyby a následky, ktoré by boly našu vlasť priviedly do záhuby. Dielo Záhorcovo má cenu a hodnotu vo vykresaných charakteroch, na jednej strane nenávidiacich všetko, čo je sväté, drahé, na druhej strane zas ako protiváha duše zbičované, olúpené a okradnuté o svojich najmilších (Adolf, Zárecký, Šimon), ktorí mlčky a v mocnej dôvere v Boha znášajú ťažký osud. Autor je realistom dnešných čias. Sú tu i prvky nacionalizmu a správne chápanie opravdivého vlastenectva (u majora Lorissona). Čakáme ďalšie!

Števo Blavan.

PRACOVŇA A HOVORŇA MLADÝCH

Marián Okáľ. Tvoj pokus o novelu uverejňujeme. Máš dobrý nábeh na jasný a ľahký štýl, len čítaj pozorne, všímaj si vetnú i kompozičnú skladbu u dobrých spisovateľov a snaž sa o pekné myšlienky. Povzbudzuj aj ostatných. — **Haemista z obecenstva.** Patríš medzi tých, čo sa hanbia prezradiť svoje vlastné meno? Báseň je veľmi slabučká, nie je to vôbec báseň. — **Miloš Pergler.** Po opravách uverejňujeme. Zbavuj sa pomaly prázdnych emocionálnych interjekcií a zváž najmä svoje epitetá. Si na ceste, kde sa začínaš citove hrať so slovami, preto volíš radšej pekné slovo, aj keď ono nezodpovedá na danom mieste. To platí najmä o adjektívach. Snaž sa teda o adekvátny výraz toho, čo chceš povedať. Až pošleš iné, zas Ti poradíme. — **Anton Košík.** Námet je dobrý, pri spracovaní však Ti chýba ešte hutnosť slova a myšlienky. Čítaj a uč sa! Inokedy píš redšie, lebo v husto písanom rukopise je ťažko opravovať. — **Ján Ivan.** Tvoj príspevok sa pre náš časopis nehodí. — **V. L., Gelnica.** Tešíme sa na príspevok od Vás, ale nie je ešte dosť zrelý na uverejnenie. Odkazujeme Vám toľko: Pokúste sa o kratší obrázok, ten zhustite, a to tak, že buď pôjde o subjektívne vystihnutie skutočnosti, buď o realistický popis. Nezabúdajte tiež na to, že sa píše len po jednej strane papiera, inak nemožno uverejniť príspevok! Pošlite niečo iného. — **J. Mičko.** Báseň je ešte slabá, neuverejníme. Myšlienka pekná, ale jej stvárnenie zachádza priveľmi do „filozofujúcej" prózy.

F. G. Nitra. Ďakujem za milé riadky. Vidíš aj sám, že sa stretávame pri dobrom diele. Chceme, aby sa Nová mládež páčila naozaj aj všetkým študentom. Posielaj stále lepšie veci a povzbudzuj ostatných. Za pozdravenie Ti úprimne ďakujem! — **Števo Blavan, Trnava.** Svojím listom si mi znova pripomenul Trnavu a moje študentské roky v nej, keď sme my boli na miestach, kde ste vy dnes. Dúfam, že ten ruch, ktorý bol voľakedy na trnavskom gymnáziu, obnoví sa a tak sa zapojí aj do nášho časopisu. — Básne uverejníme, z referátu sme Ti museli vypustiť niektoré state, pretože na dlhé referáty nemáme miesta. Pošli aj ďalšie príspevky a pozdravuj bodrých Blavanov! — **J. Kosír, Urmín.** Tvoja báseň je ešte slabá na uverejnenie, ale nedaj sa tým zarmútiť a buď naďalej dobrým haemistom a takým usilovným čitateľom Novej mládeže, ako si bol dosiaľ. Na stráž! — **Šaňo Poprac, Zlaté Moravce.** Tvoj príspevok sa lepšie hodí do januárového čísla; tam ho uverejníme. Zaiste si ho Tvoji kolegovia prečítajú a musia Ti dať za pravdu. Nič iného nesledujeme ani my, len to, čo si napísal. Úprimné pozdravenie! — **Ján Valach, Tukár.** Článok „Sitnianski rytieri" bol skončený v 5. čísle Novej mládeže. Môžbyť, že budeme pokračovať v ňom, ale to bude nová poviedka, ktorá nadviaže naň. Len v tomto smysle platí to „pokračovanie". Kalendár si treba objednať v družstve Haemista.

Ján Ondrej Blatnický. Tvoju „Poslednu dumu" chceme uverejniť. Ale musíš ju ešte raz napísať podľa poriadku na jednu stranu papiera. — **Alfréd Guniš, Trenčín.** Tvoje ospravedlnenie berieme na vedomie. Druhý raz musíš dôkladnejšie čítať úpravy. — **František Balog, Ďudínce.** Kresbu nám pošli. Musíme ju vidieť, aby sme vedeli, či sa nám hodí. — **Pavel Hušek, Unín.** Tešíme sa, že si bol spokojný s „Novou mládežou" a úfame, že takto bude aj v budúcnosti. Pousilujeme sa vo všetkom ti vyhovieť. Pozdravujeme aj ostatných tvojich kamarátov.

Práce na súbeh. Lehota je krátka, už len do konca decembra. Pousilujte sa. Kde-tu prišly už nové práce. Tak prišly práce pod heslom: „Pracuj za národ!", „Víťazstvo atletov", „—ál. —áš", „Defilé národov" a čakáme do konca decembra aj ďalšie.

Stály súbeh. Posielajte nám dobré žarty, vtipy, najradšej zo života mládeže. Ešte vzácnejšie sú nám žarty, ilustrované vtipnou karikatúrou. Najlepší žart mesiaca uverejníme so značkou autora. Aj ostatné, ktoré sa hodia pre „Novú mládež", uverejníme.

Nesprávne rukopisy. Ešte vždy nám posielate rukopisy, ktoré pre ich technické nedostatky nemôžeme upotrebiť. Sú totižto na obidve strany papiera písané. Odteraz takéto rukopisy nebudeme ani čítať. Prečítajte si úpravy ohľadom formy rukopisov v č. 7. nášho časopisu.

Čo nepatrí do redakcie. Hoci nám je veľmi milé, keď prejavujete svoju netrpezlivosť reklamáciami nedošlých čísel „Novej mládeže", predsa by ste už mali vedieť, že toto nepatrí redakcii, ale administrácii, ktorá je na Sasinkovej ulici č. 5 v Bratislave. Teda všetko, čo sa týka dodávania časopisu, sem posielajte a len príspevky adresujte redakcii.

Prvý ročník „Novej mládeže" sa celkom minul. Potrebovali by sme č. tohto ročníka; preto, kto by ich vedel postrádať, nech ich pošle do „Administrácie, Bratislava, Sasinkova ul. č. 5". Administrácia ho za láskavú ochotu odmení.

POVERENIA V HM

Sboroví a oblastní činovníci:

Ján **Domasta**, o. uč. — vpo pri Sb. **Bratislava**
Ján **Kloc**, cvič. uč. — sr pri Sb., **Bratislava**
Valentín **Magdolen**, riad. — ob v, **Bratislava**
Ján **Lojdl**, obch. vedúci — ob r jun., **Vrútky**
Imrich **Solčiansky**, prof. — z ob v, **Trenčín**
Štefan **Pončák**, uč. — z ob v, **Pov. Bystrica.**

Okresní a nižší činovníci:

Štefan **Hlavatý**, prof. — ov, **Bratislava-m.**
Alexander **Hyross**, spr. uč. — vs v, **Krupina**
Koloman **Kováč**, spr. stat. — vs j, **Plav. n/P**
Ján **Pekar**, obchodník — vs o, **Plaveč n/P**
Ľudovít **Jurko**, št. učiteľ — mv, **Plaveč n/P**
Jožo **Holečka**, úradník — vč o, **Krupina**
Samo **Chorvát**, učiteľ — vč v, **Krupina**
Ladislav **Sedílek**, ber. úrad. — vč v, **Krupina**
Štefan **Závadinka**, k. zriad. — vč v, **Krupina**
Jozef **Bačík**, odb. učiteľ — vs v, **Krupina**
Karol **Komandera**, št. — vč v, **L. Sv. Mikuláš**
Vladimír **Ursíny**, št. — vč o, **L. Sv. Mikuláš**
Peter **Rehák**, org. učiteľ — zmv, **Beckov**
Ladislav **Zálešák**, spr. školy — mv, **Beckov**
Jozef **Pomajbo**, spr. učiteľ — mv, **Potvorice**
Emil **Stráňai**, učiteľ — mv, **Mor. Lieskové**
Rudolf **Bartoš**, učiteľ — zmv, **Podolinec**
Imrich **Kropáč**, učiteľ — vč o, **Podolínec**
Viktoria **Šimráková**, uč. — vč v, **P. Bystrica**
Jozef **Šujan**, uč. „Z" — vč v, **Pov. Bystrica**
Ján **Gálik**, učiteľ — vč o, **Myjava**
Juraj **Hovorka**, učiteľ — vč v, **Myjava**
Pavel **Slivka**, klampiar — vč, **Majer**
Ferdinand **Loyko**, spr. uč. — mv, **Majer**
Mikuláš **Berka**, študent — vč o, **Prievoz**
Imrich **Boďo**, elektrot. uč. — vč j, **Prievoz**
Milan **Baláž**, študent — vč o, **Holíč**
Štefan **Bôrik**, učiteľ — mv, **Veľké Rovné**
Mikuláš **Holásek**, učiteľ — zmv, **Smolenice**
Gustav **Holc**, riaditeľ — vs, **Veľké Leváre**
Ján **Jeleň**, učiteľ — mv, **Šintava, p. Sereď**
Ervín **Straka**, učiteľ — mv, **Stráže**
Ľudovít **Váradi**, učiteľ — mv, **Hasprunka**
Anton **Lehocký**, spr. učiteľ — mv, **Račice**
Emil **Pavlík**, učiteľ — mv, **Horné Hlboké**
Anna **Janošková**, učiteľka — vs v, **Račice**
Viliam **Koňa**, študent, — vč, **Prievidza**
Ignác **Kardoš**, učiteľ — mv, **Chrenovec**
Pavel **Pecho**, učiteľ — mv, **Čavoj**
Alexander **Ludvigh**, učiteľ — mv, **Lipník**
Štefan **Obžera**, spr. uč. — mv, **Veľ. Lihotka**
Karol **Kotulák**, učiteľ — mv, **Sebedražie**
Jozef **Murár**, roľník — vč o, **Sebedražie**
Františka **Šeligová**, učit. — vs v, **Sebedražie**
Ján **Chalmovský**, robotník — vč j, **Sebedražie**
Anton **Caňo**, roľ. — vč v, **Nitrianske Sučany**
Imrich **Miklaš**, študent — vč o, **Nitr. Sučany**
Michal **Prostredný**, roľ. — vč o, **Nitr. Sučany**
Vojtech **Duhaj**, spr.-učiteľ — mv, **Orkucany**
Štefan **Onderko**, r.-k. farár — mv, **Ňaršany**
Andrej **Miško**, učiteľ — mv, **Sabinov**
Vojtech **Groh**, učiteľ — vs o, **Sabinov**
Jozef **Mišenka**, učiteľ — mv, **Čereňany, p. O.**
Ján **Balec**, štud. — vč v, **Čereňany, p. Oslany**
Eduard **Žiško**, štud. — vč o, **Čereňany, p. O.**
Št. **Horváth**, krajčír — vč o, **Čereňany, p. O.**
Anton **Kollár**, krajčír — vs, **Čereňany p. O.**
Ján **Mešlna**, obch. — m hosp ref, **Čereňany**
Jozef **Goča**, roľník — zmv, **Čereňany**
Peter **Danko**, učiteľ — mv, **Bratislava (VII)**
Rudolf **Petlák**, uč. — mv, **Bratislava (VIII)**
Dezider **Horváth**, uč. — zmv, **Bratislava (IV)**
Ladislav **Husárek**, uč. — mv, **Bratislava (I)**
Ján **Domin**, štud. — zmv, **Dlhá nad Oravou**
Peter **Ťapák** st., roľník — vč, **Dlhá n. O.**
Ján **Hrbka**, roľník — m h ref, **Dlhá n. O.**
Št. **Blažo**, riad. mešt. šk. — mv, **Bor. Sv. Jur**
Alfonz **Rusina**, odb. uč. — mv, **Holíč**
Etela **Karenovičová**, učiteľka — vs, **Skalica**
Klement **Ondrášik**, spr. šk. — mv, **Dobrá**
Ján **Živica**, študent — vč o, **Pernek**

Peter **Žatko**, org. učiteľ — mv, **Pernek**
Pavel **Kleja**, št. učiteľ — vs o, **Čičmany**
Koloman **Galvánek**, učiteľ — vs v, **Čičmany**
Vojtech **Florko**, spr. učiteľ — mv, **Čičmany**
Augustín **Majerský**, spr. šk. — mv, **Praznov**
Anton **Putera**, učiteľ — vč j, **Dolný Lopašov**
Lad. **Veselý**, spr. šk. — mv, **Dolný Lopašov**
Ján **Grega**, odb. uč. — mv, **Lipt. Sv. Mikuláš**
P. **Cuker**, odb. uč. — zmv, **Lipt. Sv. Mikuláš**
Ján **Grabec**, učiteľ — mv, **Bratislava X.**
Alojz **Krajčovič**, uč. — mv, **Plav. Sv. Mikuláš**
Ján **Vacval**, učiteľ — mv, **Jablonové**
Adam **Abrahám**, učiteľ — vs v, **Ban. Štiavnica**
Alex. **Medvecký**, s. úr. — mhref, **B. Bystrica**
Julius **Kukura**, študent — vč v, **Hrabušice**
František **Hanzély**, štud. — vč v, **Hrabušice**
Martin **Dudrák**, robotník — vč v, **Hrabušice**
Jozef **Sopko**, študent — vč o, **Hrabušice**
Jozef **Petrík**, študent — vč o, **Hrabušice**
Anton **Zalibera**, učiteľ — mv, **Hrabušice**
Ladislav **Šoltés**, študent — vč v, **Letanovce**
Martin **Kacvinský**, študent — vč o, **Letanovce**
Ladislav **Tököli**, učiteľ — zmv, **Letanovce**
Štefan **Mrozek**, študent — vč v, **Letanovce**
Elena **Várnaiová**, domáca — vč v, **Nitra-Zobor**
Pavel **Ferenczy**, profesor — vs j, **Nitra**
Martin **Kulich**, profesor — vs j, **Nitra**
Ľudovít **Stach**, učiteľ — zmv, **Ladce**
Ján **Sivoň**, spr. uč. — mv, **Ladce**
Gabriel **Fusík**, študent — vč v, **Veľ. Kolačín**
Ondrej **Holúbek**, uč. — zmv, **Červený Kameň**
Gustav **Anderle**, spr. šk. — mv, **Č. Kameň**
Ján **Dujka** ml., mlynár — zmv, **Dohňany**
Ladislav **Michalus**, spr. šk. — mv, **Dohňany**
Ján **Babala**, spr. učiteľ — mv, **Dolný Almáš**
Pavel **Hritz**, remenár — vč o, **Dolnie Hámry**
Elena **Veselá**, učiteľka — vč v, **Dolný Lopašov**
František **Truc**, študent — vč j, **Kuchyňa**
Ján **Zeman**, odb. uč. — mv, **Myjava**
Kristián **Kuba**, učiteľ — mv, **Šandorf**
Anton **Vojtko**, profesor — vs j, **Skalica**
Fantišek **Valachovič**, študent — vč j, **Skalica**
Teodor **Pekarovič**, študent — vč o, **Skalica**
Štefan **Petrovič**, pošt. úr. — vč j, **Skalica**
František **Valko**, študent — vč o, **Skalica**
Vojtech **Kramárik**, obch. — zmv, **Stráže**
Ján **Krajčírik**, bank. úr. — vs j, **Vrbové**
Ján **Vydarený**, spr. školy — vč v, **Turá Lúka**
Pavel **Téker**, riad. mešť. šk. — ov, **Trenčín**
Ondrej **Baliga**, spr. školy — mv, **Turzovka**
Ján **Havalda**, exekútor — vč j, **Lazany**
Cyril **Frivaldský** — vč o, **Lazany**
Gejza **Andrejkovič**, spr. uč. — mv, **Lazany**
Kornel **Frimmel**, spr. uč. — mv, **D. Kamenec**
Alojz **Cvacho**, spr. gymn. — vs j, **Topoľčany**
August **Herda**, tesársky učeň — vč j, **Jacovce**
František **Herda**, obuv. uč. — vč o, **Jacovce**
Emil **Beluš**, spr. školy — vč v, **Topoľčany**
Anton **Líška**, kotlársky učeň — vč j, **Jacovce**
František **Švec**, študent — vč v, **Jacovce**
Anton **Ondrejička**, učiteľ — mv, **Jacovce**
František **Kšinant**, študent — vč o, **Jacovce**
Artúr **Uškert**, obvod. notár — mv, **Piarg**
Matej **Chovanec**, štud. — vč o, **Brezno n. Hr.**
Rudolf **Šolc**, učiteľ — mhr, **Brezno n. Hr.**
Ing. Pavel **Droba**, prof. — zmv, **Brezno n. Hr.**
Dezider **Šteller**, učiteľ — vs v, **Brezno n. Hr.**
Štefan **Zachar**, obch. — vč j, **Brezno n. Hr.**
Julius **Fodor**, ber. elév — vs v, **Brezno n/Hr.**
Viktor **Bobák**, úradník — vč j, **Brezno n. Hr.**
Ján **Jurík**, — vč j, **Brezno nad Hronom**
J. **Krušinský**, účt. el. — mhr, **Or. Podzámok**
Dr. Emil **Oravec**, prof. — ov, **Dolný Kubín**
Št. **Kubašák**, kanc. of. — zmv, **Or. Podzámok**
Eugen **Englisch**, štud. — vč j, **L. Sv. Mikuláš**
Rudolf **Salják**, spr. uč. — mv, **Bobrovec**
Juraj **Hradiský**, učiteľ — ov, **Sp. Stará Ves**
Imrich **Košala**, uč. — mv, **Žehrá**
Vojtech **Gubáš**, súkromník — vs v, **Sečovce**
Pavel **Pobeha**, št. — vč v, **Lipt. Sv. Mikuláš**
Ján **Palkovič**, ban. úr. — vs v, **Pezinok**
Jozef **Baďurík**, učiteľ — vs v, **Pezinok**
František **Paal**, štud. — vč s, **Pezinok**
V. **Wagnerová**, uč. — vs v, **Lipt. Sv. Mikuláš**
Anton **Rusina**, uč. — mv, **Lipt. Hrádok**
Karol **Pagerka**, ber. úr. — vč o, **Bratislava.**

POKUSY · ÚLOHY · HÁDANKY

Chceli ste hádanky, nuž budete ich mať. Ale budú medzi nimi i neobyčajné a ťažké. Vypisujeme turnaj, na ktorom sa môžu zúčastniť len predplatitelia „Novej mládeže“. V budúcom čísle vám podrobne vyložíme, ako budeme rozlúštenia bodovať, čo možno vyhrať. Teraz len toľko: na turnaji sa možno zúčastniť nielen rozlúštením hádaniek a úloh, ale i zaslaním originálnych a dobrých hádaniek do tejto rubriky. Každá hádanka, úloha, ktorá bude uverejnená pod menom autora, bude podľa svojej hodnoty bodovaná.

Upozorňujeme, že počet bodov si možno zväčšiť i rozlúštením hádaniek a úloh, ktoré boly v doterajších číslach „Novej mládeže“. (Prezrite si ich dobre, sú to čísla: 2., 3., 4-5., 6., 7.) Turnaj bude trvať do konca mája, aby sme v júnovom čísle mohli oznámiť výsledky.

1. Úloha.

Nakreslite si tieto štvorce i s číslicami v nich, potom ich tak rozrežte, aby po novom složení bol z nich znova štvorec, číslice nech stoja tak rovno, ako v tomto štvorci (nesmú byť obrátené, alebo nahnuté o 90°), a súčet každého jedného riadku nech vydá v každom smere 34. (Kto by vystrihol úlohu z čísla, je z turnaja navždy vylúčený.)

1	15	5	12
8	10	4	9
11	6	16	2
14	3	13	7

2. Úloha. (Ľahšia, ale podobná.)

Treba složiť v deviatich poliach v podobe štvorca tu nasledujúce číslice tak, aby súčet riadku v každom smere vydal 15.

4	9	2
8	1	6
3	5	7

3. Úloha.

Štvorec rozdeľme dvoma čiarami na štyri časti tak, aby v každej časti bol jeden kôň a jeden hrad. Pritom čiara musí byť taká (nie rovná), aby sa konce dotýkaly dvoch naproti stojacích strán štvorca.

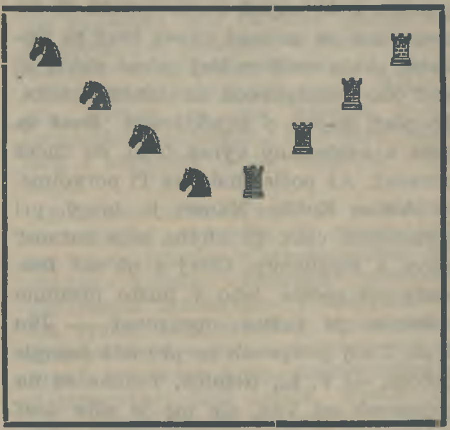

4. Úloha.

Nakreslite si pripojený obrázok, rozrežte a rozrezané čiastky složte tak, aby z toho vyšla správna podoba.

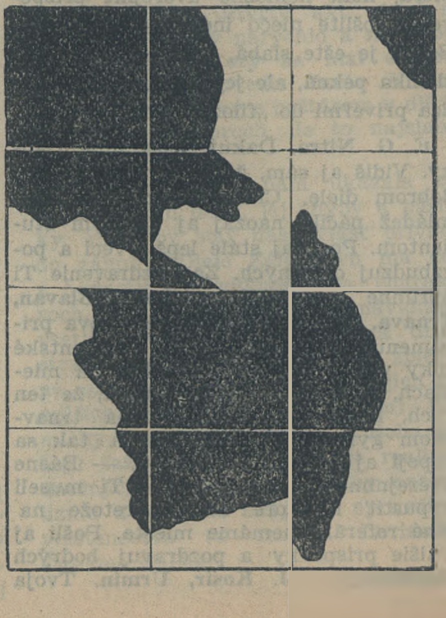

VŠELIČO VESELÉHO NA POBAVENIE

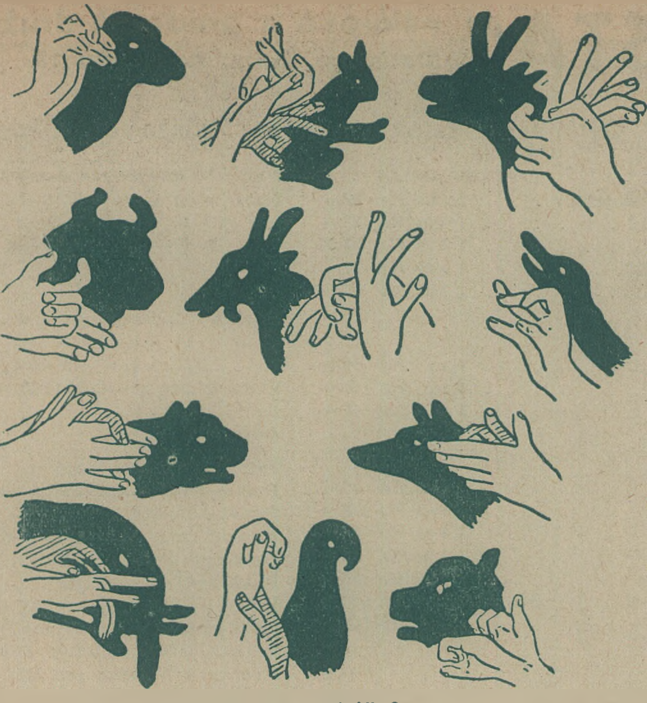

Kto to dokáže?

Dobrá rada.

— Fero, utekaj pre lekára, Marka vypila atrament.

— Čo by som utekal. Tu máš ceruzu, píš tou, keď atramentu niet.

Nebyť lenivým.

Janko sestre: Prosím ťa, Betka, iď sa pozrieť na slnečné hodiny, koľko je vlastne hodín? Moje hodinky stoja.

Betka: Ale, Janko, čo myslíš, veď je už tma.

Janko: No, veď máš elektrickú lampu, zažni si ju a pozri sa len, nebuď lenivá.

Zvedavosť do nekonečna.

— Ale, dieťa, ty sa stále len vypytuješ. Nebuď už taká zvedavá, vieš, že jedno dievčatko zomrelo od zvedavosti?

— A čo sa pýtalo, otecko?

Presnosť.

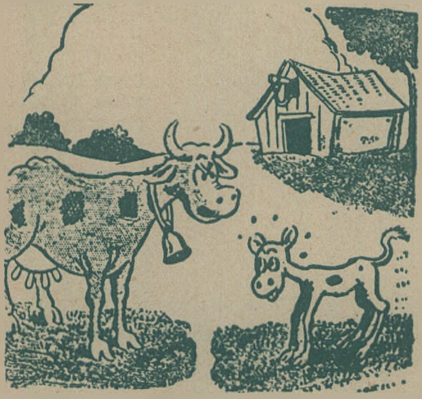

— To si pamätaj, keď zazvoním svojím zvoncom, je znak na obed, musíš byť presným!

Odborná mienka.

Osemročný Ferdiško, ešte vlča, díva sa na kŕdeľ husí, ako sa gagotom hádajú. Je filozofom, lebo poznamená:

— Na môj veru, keby tie husi boly ľudia, boly by to všetko dievčatá!

Vo vlaku.

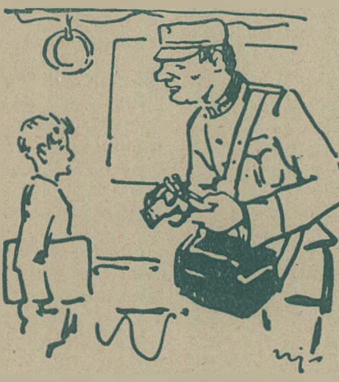

— Tak, čo, kde máš lístok?

— Pro... prosím, ja som si ho zabudol doma, dočkajte trošku, hneď si zabehnem preň.

Na poľovačke.

Poľovník: (kým mieri na zajaca): No, tento si už môže spraviť testament. (Vystrelí, ale netrafí a zajac beží ďalej.)

Naháňač: Už aj beží k verejnému notárovi.

Štatistika.

Istý bystrý skaut vypočítal, že na Slovensku všetky tehelne vyrobia za rok tridsať milionov tehál.

— Podľa toho, — pripomenul jeho kamarát — na každú jednu hlavu padne 10 celých tehál.

Mŕtva reč.

— Počul si, že zomrel filolog Faust Márius?

— Škoda ho, bol veľký vedátor. Aspoň šesť mŕtvych rečí poznal.

— Teraz ich aspoň môže upotrebiť.

Pomsta.

— Čo to vidím? Vy, slávny vegetarián, dali ste si uvariť zajaca?

— To len z pomsty. Tieto beštie spásly mi všetku kapustu.

Nedohoní.

Vlča Paľko závidí svojmu bratovi Jožkovi, že je už orlom.

— Koľko ty máš vlastne rokov? — pýta sa ho raz.

— Trinásť, — odvetí brat osemročnému Paľkovi.

— Ajaj, to ťa ja asi nikdy nedohoním!

Pri filmovaní.

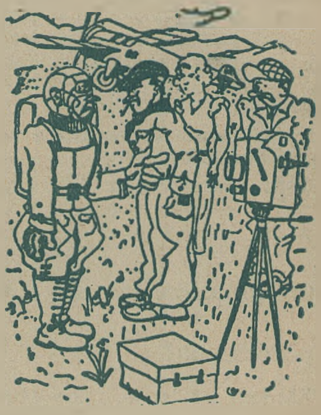

Herec: A čo, keby sa padák neotvoril?

Režisér: Nič to! Veď to je i tak váš posledný výstup v tomto filme. Iba, že sa máte tam ešte mŕtvy objaviť.

HANDLOVSKÉ UHOĽNÉ BANE
ÚČASTINNÁ SPOLOČNOSŤ
BRATISLAVA, GOETHEHO ULICA 12

„HAEMISTA" nákupné a predajné družstvo Hlinkovej mládeže
Bratislava, Nám. A. Hlinku 13.

Cenník súčiastok rovnošaty Hlinkovej mládeže.

Čiapky:

Brigadírky pre dôstojníkov a poddôstojníkov	1 kus	Ks	90.—
Loďka so zlatým odznakom jakosť I.	1 kus	Ks	22.—
Loďka so strieb. odznakom jakosť I.	1 kus	Ks	21.50
Loďka s bronz. odznakom jakosť I.	1 kus	Ks	21.—
Loďka s bronz. odznakom jakosť II.	1 kus	Ks	14.—

Látka na rovnošaty:

Látka na rovnošatu HM, stryž	1 m	Ks	90.—
Látka na rovnošatu HM, čistá vlna	1 m	Ks	140.—
Dobré fresko na letné rovnošaty	1 m	Ks	65.—

Košele keprové:

Košele číslo 28—29 pre vek 6—7 r.	1 kus	Ks	28.—
„ „ 30—31 pre vek 8—9 r.	1 kus	Ks	29.—
„ „ 32—33 pre vek 10—11 r.	1 kus	Ks	30.—
„ „ 34—35 pre vek 12—13 r.	1 kus	Ks	33.—
„ „ 36—38 pre vek 14—15 r.	1 kus	Ks	36.—
„ „ 39—40 pre vek 16 a vyššie	1 kus	Ks	40.—
„ „ 41—42	1 kus	Ks	42.—

Košele molínové, lebo krepové:

Košele číslo 28—29 pre vek 6—7 r.	1 kus	Ks	20.—
„ „ 30—31 pre vek 8—9 r.	1 kus	Ks	21.—
„ „ 32—33 pre vek 10—11 r.	1 kus	Ks	22.—
„ „ 34—35 pre vek 12—13 r.	1 kus	Ks	25.—
„ „ 36—38 pre vek 14—15 r.	1 kus	Ks	28.—
„ „ 39—40 pre vek 16 a vyššie	1 kus	Ks	32.—
„ „ 41—42	1 kus	Ks	34.—

Nohavice z dobrého kaki plátna:

Pre vek 6—8 r.	1 kus	Ks	31.—
„ „ 9—10 r.	1 kus	Ks	32.—
„ „ 11—12 r.	1 kus	Ks	33.—
„ „ 13—14 r.	1 kus	Ks	34.—
„ „ 15—16 r.	1 kus	Ks	36.—

Punčochy:

Detské číslo 9—11 pre vek 6—7 r.	1 pár	Ks	6.50
„ „ 12—13 pre vek 8—9 r.	1 pár	Ks	7.—
„ „ 1—4 pre vek 10—13 r.	1 pár	Ks	8.—
Pánske „ 7—11 pre vek 14 a vyššie	1 pár	Ks	13.—

Topánky:

Športové šnorovacie poltopánky s koženou podošvou, dobrá jakosť, dvoma riadkami klincované:

číslo 9—11 pre vek 6—7 r.	1 pár	Ks	29.—
„ 12—1 pre vek 8—9 r.	1 pár	Ks	35.—
„ 2—5½ pre vek 10—14 r.	1 pár	Ks	42.—

Športové poltopánky s gumovou podošvou:

číslo 9—11 pre vek 6—7 r.	1 pár	Ks	20.—
„ 12—1 pre vek 8—9 r.	1 pár	Ks	26.—
„ 2—5½ pre vek 10—14 r.	1 pár	Ks	29.—

Opasky:

Dohoda I. jakosť pre dôst., poddôst. a mužstvo	1 kus	Ks	30.—
„ II. jakosť pre dôst., poddôst. a mužstvo	1 kus	Ks	25.—
„ III. jakosť pre dôst., poddôst. a mužstvo	1 kus	Ks	20.—
Vychádzkové pre dôstojníkov a poddôstojníkov	1 kus	Ks	30.—

Odznaky:

Orol zlatý a strieborný na brigadírky	1 kus	Ks	15.—
Ružica zlatá a strieborná na brigadírky	1 kus	Ks	12.—
Pozlátený odznak na loďku pre dôstojníka	1 kus	Ks	4.—
Postriebrený odznak na loďku pre poddôstojníka	1 kus	Ks	3.50
Bronzový odznak na loďku pre mužstvo	1 kus	Ks	3.—
Rukávový odznak HM	1 kus	Ks	4.50
Rukávová páska na civilný oblek v lepšom preved.	1 kus	Ks	5.—
Rukávová páska na civilný oblek	1 kus	Ks	1.50
Odznak HM na civilný oblek smaltovaný	1 kus	Ks	2.50
Krúžky k šiatkom pre HM	1 kus	Ks	3.—
Výložky pre činovníkov blúzové	1 pár	Ks	4.—
Výložky pre činovníkov plášťové	1 pár	Ks	5.—
Farebné pásky nad vačok pod dištinkcie	1 kus	Ks	1.50
Dištinkcie (krížiky) zlaté pre dôstojníkov HM	1 kus	Ks	1.50
Dištinkcie (krížiky) strieborné pre poddôst. HM	1 kus	Ks	1.—
Lemovka zlatá na rukávy pre činovníkov	1 m	Ks	8.—
Lemovka strieborná na rukávy činovníkov	1 m	Ks	6.—
Lemovka rôznych farieb na čiapky HM	1 m	Ks	1.50
Strapce rôznych farieb na čiapky HM	1 kus	Ks	1.50
Gombíky veľké pre HM	1 kus	Ks	—.30
Gombíky malé pre HM	1 kus	Ks	—.20
Odznaky HSĽS, kovové	1 kus	Ks	2.—
Odznaky HSĽS, smaltované	1 kus	Ks	2.—

Rôzne:

Šiatky pre vlčatá, orlov a junákov	1 kus	Ks	4.50
Papierové vlajočky	1 kus	Ks	—.20
Obraz A. Hlinku, veľký	1 kus	Ks	25.—
Fotografie A. Hlinku, pohľadnicový formát	1 kus	Ks	2.—
Príručka „Katolícki skauti na Slovensku" s pošt.	1 kus	Ks	21.50

Hudobné nástroje:

Fanfáry Es ladené s garn. s nového striebra	1 kus	Ks	140.—
Malé bubny 28×11 cm s paličkami	1 kus	Ks	150.—
Malé bubny 30×11 cm s paličkami	1 kus	Ks	160.—
Veľké bubny 60×38 cm s paličkami	1 kus	Ks	280.—
Flauty s červeného cobolodreva	1 kus	Ks	28.—

Pečiatky objednajte vždy len u Sborového veliteľstva Hlinkovej mládeže, Bratislava, Živnodom číslo 1.

Upozornenie!

vzhľadom na to, že dnes nemáme obchodného úveru, ale naopak musíme všetko platiť predom, **nedávame v nijakom prípade tovar na úver.** Zasielame tovar len:

1. keď bol predom vyplatený šek, vpl. lístkom, alebo pošt. poukázkou,
2. keď objednáte dobierkou.

Tovar do komisie nedávame.

Predajné ceny našich potrieb určujeme tak nízko, a preto ani pri veľkých nákupoch neposkytujeme nijakých ďalších výhod.

Pri objednávkach nezabudnite uviesť rozmery, prípadne čísla objednaných potrieb. Keď nemôžete tieto presne zistiť, uveďte aspoň vek. Poznamenajte tiež, či objednané súčiastky sú pre vlčatá, orlov, alebo junákov. Ušetrite nás práce a urýchlite vybavenie svojej objednávky.

Žiadame všetkých našich činovníkov, aby objednávali všetky potreby pre svoje jednotky u nás a to hromadne. Ušetríte tak na poštovnom, preto že **u objednávok nad Ks 500.— platíme poštovné sami.**

Nákupom u nás zaistíte si správne, predpisom zodpovedajúce uniformovanie jednotiek. Mnoho ušetríte, lebo nami dodané potreby sú vždy dobrých jakostí a lacné.

„Haemista" je Váš podnik, ktorý len Vám slúži, preto nákupom u nás podporujete skutočne len sami seba.

Na stráž!

„Nová mládež" časopis Hlinkovej mládeže. — **Majiteľ a vydávateľ:** Štátne nakladateľstvo, Bratislava, Sasinkova ulica č. 5. — **Zodpovedný redaktor:** Jozef Hlavatý. — **Redakcia:** Bratislava, Hlboká cesta č. 4. — Predplatné na rok 10 Ks. Jednotlivé čísla 1.20 Ks. — Novinové výplatné povolilo riaditeľstvo pôšt a telegrafov v Bratislave výmerom č. 109.507-II/1-39. Dohliadací poštový úrad Bratislava 2. — **Tlač:** Kníhtlačiareň Andreja, Bratislava, Trieda kráľa Alexandra 12.